

1.pielikums
Daugavpils novada domes
2014.gada 29.maija lēmumam Nr.489
(protokols Nr.12., 1.&)

DAUGAVPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2012.-2023.gadam

1.sējums PASKAIDROJUMA RAKSTS

Galīgā redakcija

*Teritorijas plānojumu izstrādāja: Daugavpils novada domes
Attīstības nodaļas Plānošanas daļa*

**Daugavpils
2014**

SATURS

1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES NOSACĪJUMI	4
1.1. TIESISKAIS REGULĒJUMS	4
1.2. INSTITŪCIJU NOSACĪJUMI UN PRASĪBAS	6
1.3. CITU JURIDISKO UN FIZISKO PERSONU PRIEKŠLIKUMI UN PRASĪBAS	7
1.4. IZSTRĀDĀTO TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IZVĒRTĒJUMS	7
1.4.1. NACIONĀLĀ LĪMEŅA TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS	7
1.4.2. REĢIONĀLĀ LĪMEŅA TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS.....	9
1.3.3.KAIMIŅU PAŠVALDĪBAS	12
1.3.4. VIETĒJĀ LĪMEŅA TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS	13
1.3.5.CITI PLĀNOŠANAS DOKUMENTI.....	16
2. DAUGAVPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA SASTĀVDAĻAS	17
3. NOVADA ĢEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS	18
4. NOVADA IEDZĪVOTĀJU RAKSTUROJUMS	19
5. NOVADA APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA	20
6. DABAS APSTĀKĻI	25
6.1. NOVADA ZEMES SADALĪJUMS UN LIETOŠANA.....	25
6.2. LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀ ZEME.....	25
6.3. MEŽI	27
6.4. ŪDENS RESURSI	31
6.4.1. PAZEMES ŪDEŅI.....	31
6.4.2. VIRSZEMES ŪDEŅI	32
6.5. AINAVAS	34
6.6. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS	37
6.7. DERĪGIE IZRAKTEŅI.....	40
7. VIDES KVALITĀTE.....	42
8. AIZSARGĀJAMĀS KULTŪRVĒSTURISKĀS TERITORIJAS UN OBJEKTI.....	45
9. SATIKSMES INFRASTRUKTŪRA UN SAKARI	47
9.1. AUTOCEĻI UN IELAS	47
9.2. DZELZCEĻŠ.....	48
9.3. GAISA SATIKSME	49
9.4. ŪDENSCEĻI.....	49
10. INŽENIERKOMUNIKĀCIJAS	50
10.1. ENERGOAPGĀDES INFRASTRUKTŪRA	50

10.2. ELEKTROAPGĀDES INFRASTRUKTŪRA	50
10.3. MAĢISTRĀLO CAURUĻVADU INFRASTRUKTŪRA.....	52
10.4. TELEKOMUNIKĀCIJU INFRASTRUKTŪRA.....	52
10.5. ŪDENSSAIMNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRA	54
11. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRA	55
12. PUBLISKĀ APBŪVE.....	56
13. KAPSĒTAS.....	59
14. DZĪVNIEKU KAPSĒTAS	60
15. PASAŽIERU PĀRVADĀJUMI	60
16. RAŽOŠANAS APBŪVE	60
17. TERITORIJAS PLĀNOTĀS (ATĻAUTĀS) IZMANTOŠANAS ZONĒJUMS	61

1.TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES NOSACĪJUMI

1.1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” (19.05.1994.) vietējās pašvaldības funkcijās ietilpst arī pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas plānojumu, nodrošināt tā īstenošanu un administratīvo pārraudzību.

Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma būtību skaidro Teritorijas attīstības plānošanas likums (13.10.2011.), definējot to kā pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, kurš nosaka teritorijas funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, reglamentē teritorijas izmantošana un apbūves noteikumi, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus.

Šis likums nosaka arī teritorijas attīstības plānošanas principus:

- 1) ILGTSPĒJĪBAS PRINCIPS – teritorijas attīstību plāno, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu un kultūras mantojuma saglabāšanu;
- 2) PĒCTECĪBAS PRINCIPS - jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, izvērtējot spēkā esošos attīstības plānošanas dokumentus un to īstenošanas praksi;
- 3) VIENLĪDZĪGU IESPĒJU PRINCIPS – nozaru un teritoriālās, kā arī privātpersonu un sabiedrības intereses tiek vērtētas kopsakarībā ar mērķi veicināt attiecīgās teritorijas ilgtspējīgu attīstību;
- 4) NEPĀRTRAUKTĪBAS PRINCIPS – teritorijas attīstību plāno nepārtraukti, elastīgi un cikliski, uzraugot šo procesu un izvērtējot jaunāko informāciju, zināšanas, vajadzības un iespējamās risinājumus;
- 5) ATKLĀTĪBAS PRINCIPS – teritorijas attīstības plānošanā un dokumentu izstrādē iesaista sabiedrību un nodrošina informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu;
- 6) INTEGRĒTAS PIEEJAS PRINCIPS – ekonomiskie, kultūras, sociālie un vides aspekti tiek saskaņoti, atsevišķu nozaru intereses tiek koordinētas, teritoriju attīstības prioritātes tiek saskaņotas visos plānošanas līmeņos, sadarbība ir mērķtiecīga, un tiek novērtēta plānoto risinājumu ietekme uz apkārtējām teritorijām un vidi;
- 7) DAUDZVEIDĪBAS PRINCIPS – teritorijas attīstību plāno, ņemot vērā dabas, kultūrvides, cilvēku un materiālo resursu un saimnieciskās darbības daudzveidību;
- 8) SAVSTARPĒJĀS SASKAŅOTĪBAS PRINCIPS – teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, tos savstarpēji saskaņojot un izvērtējot citos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

Savukārt teritorijas plānojuma sastāvdaļas, plānojuma sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanos, grozīšanu, apturēšanas kārtība Daugavpils novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanas posmā bija noteikta Ministru kabineta noteikumos Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (06.10.2009., nav spēkā). Atbilstoši šiem noteikumiem teritorijas plānojums nosaka novada teritorijas izmantošanu ar ilgtermiņa perspektīvu uz 12 gadiem, liekot aizdomāties par novadā esošo resursu pieejamību nākamai paaudzei.

No 2012.gada 16.oktobra stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, ar kuriem Ministru kabineta noteikumi Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (06.10.2009., nav spēkā) tika atzīti par spēku zaudējušiem. Līdz ar to novada teritorijas plānojuma izstrādes process tika pabeigts saskaņā ar jaunajo Ministru kabineta noteikumu prasībām.

Latvijas Republikas Satversmes (15.02.1922.) 105.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu un ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Savukārt Satversmes (15.02.1922.)115.pants nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc teritorijas plānojums vietējā likuma funkcija, kāpēc tas ir kā tiesību līdzeklis turpmākai zemes telpiskajai izmantošanai. Plānojums ietver „ar likumu” noteiktus īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus (interesu saskaņošana, analīze par teritorijas pašreizējo izmantošanu, attīstības tendencēm un vajadzībām, lai mazinātu tā ietekmi uz vidi, tam veic stratēģisko novērtējumu u.c.)

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” (1994) 3.pantu, pašvaldībai jādarbojas, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses. Līdz ar to pašvaldībai ir jāuzņemas „vidutāja” loma teritorijas attīstības jautājumos. Pašvaldības teritorijas plānojums ir vienošanās starp visām ieinteresētām pusēm. Nozaru un teritoriālās, kā arī privātpersonu un sabiedrības intereses tiek vērtētas kopsakarībā ar mērķi veicināt attiecīgās teritorijas ilgtspējīgu attīstību. Un rezultatīvs darba iznākums šajā gadījumā nav iespējams bez sabiedrības līdzdalības plānošanas procesā.

Vietējai sabiedrībai ir liela nozīme vietējās teritorijas attīstības plānošanā un tās līdzdarbība ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Viens no teritorijas plānojuma izstrādes principiem ir atklātības princips, kas nodrošina, ka teritorijas plānojums tiek izstrādāts, iesaistot sabiedrību un nodrošinot informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 4.pants nosaka, ka ikvienai fiziskajai un juridiskai personai ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas plānojumiem, piedalīties to sabiedriskajā apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savu viedokli un iesniegt priekšlikumus un saņemt rakstveida atbildi par tiem.

Plānošanas procesā tiek apskatītas ļoti dažādas konkrētās pašvaldības sfēras un teritorijas, tādējādi teritorijas plānojuma izstrādi un pašvaldības teritorijas attīstību nosaka virkne normatīvo aktu - gan teritorijas plānošanas jomā, gan būvniecības jomā, gan vides un dabas resursu aizsardzības jomā, gan kultūras pieminekļu aizsardzības jomā utt. Kopumā vērtējot, plānojuma izstrādi ietekmē aptuveni 150 likumi un Ministru kabineta noteikumi. Bet vēl komplicētāks šis process kļūst, ja virknes teritorijas plānojuma izstrādes procesam būtisku normatīvo aktu pieņemšana tiek iekavēta. Lai izvairītos no būtiskām korekcijām novada teritorijas plānojuma koncepcijā, plānojums tika izstrādāts, ņemot vērā Ministru kabineta noteikumu projektus, kuru mērķis ir konkretizēt Teritorijas attīstības plānošanas likumu (13.10.2011.), nosakot vispārīgas prasības teritoriju plānošanai, apbūvei un izmantošanai. Plānošanas dokumenta izstrādes pabeigšanas periodā bija apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (30.04.2013.).

Bez normatīvajiem aktiem, kas tieši reglamentē teritorijas attīstības un telpiskās plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, ir arī starptautiskie un Latvijas stratēģiskie

dokumenti, kuru ieteiktie telpas veidošanas principi un ir būtiski katras teritorijas telpiskajā plānošanā. Teritorijas attīstības plānošanas likums (13.10.2011.) nosaka, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā, ievērojot citu nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus. Attīstības plānošanas sistēmas likuma (08.05.2008.) ir noteikts, ka vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti reģionālā un nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

1.2. INSTITŪCIJU NOSACĪJUMI UN PRASĪBAS

Ministru kabineta noteikumos Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (06.10.2009., nav spēkā) ir noteiktas institūcijas, no kurām vietējai pašvaldībai jāpieprasa nosacījumi un/vai informācija vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādei un kuras tādēļ ir ierakstītas teritorijas plānojuma izstrādes darba uzdevumā. Arī Ministru kabineta noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (16.10.2012.) paredz nosacījumu un informācijas apmaiņas darbību ar darba uzdevumā norādītajām institūcijām. Pēc izsūtītiem pieprasījumiem Daugavpils novada dome saņēma nosacījumus no šādām institūcijām:

- Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde,
- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija,
- VAS „Latvijas Valsts ceļi” Latgales reģiona Daugavpils nodaļa,
- VAS „Latvijas dzelzceļš”;
- Veselības inspekcija,
- Valsts zemes dienests,
- VAS „Latvenergo”;
- AS „Latvijas gāze”;
- AS „Sadales tīkli”;
- VA „Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra”;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Latgales reģiona brigādes Daugavpils nodaļa,
- AS „Latvijas dzelzceļš”
- Valsts robežsardze,
- Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs,
- Latgales plānošanas reģions,
- Valsts meža dienesta Dienvidlatgales mežsaimniecība,
- AS „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecība,
- Dabas aizsardzības pārvaldes Rāznas nacionālā parka administrācija,
- Elektronisko sakaru objektu turētāji – SIA „Lattelecom”, SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2” un SIA „Bite Latvija”.

Lai noskaidrotu viedokli par novada teritorijas plānojuma attīstības iespējām un kopīgām interešu teritorijām, Daugavpils novada dome nosūtīja vēstuli visām pašvaldībām, kas robežojas ar Daugavpils novadu, un saņēma priekšlikumus no šādām kaimiņu pašvaldībām:

- Daugavpils pilsētas dome,
- Jēkabpils novada dome,
- Krāslavas novada dome.

Institūciju saņemto nosacījumu un priekšlikumu apkopojums ir sniegts Daugavpils novada teritorijas plānojuma 5.sējumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”. Institūciju nosacījumos minētās prasības integrētas Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes projektā. Institūcijām, kas sniegušas nosacījumus, un kaimiņu pašvaldībām izstrādātā plānojuma 1.redakcija tiek iesniegta izskatīšanai, atzinumu un komentāru sniegšanai.

1.3. CITU JURIDISKO UN FIZISKO PERSONU PRIEKŠLIKUMI UN PRASĪBAS

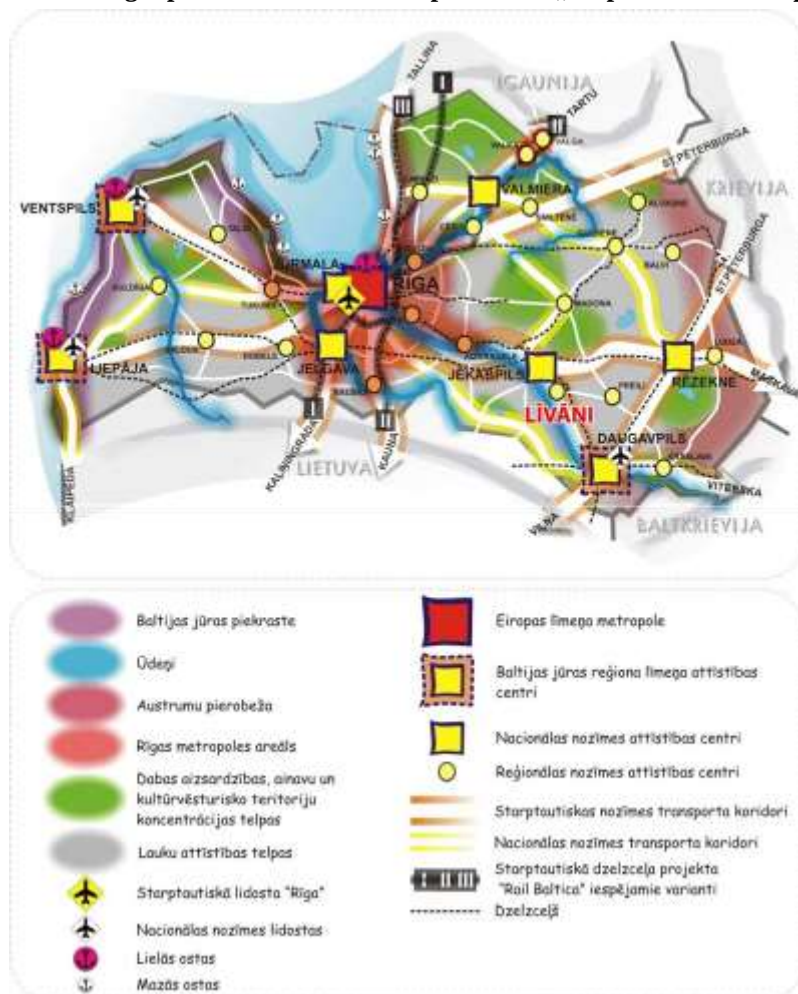
Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijā bija apkopoti priekšlikumi, prasības un cita teritoriālā rakstura informācija arī no citām juridiskajām un fiziskajām personām, kuru Daugavpils novada dome saņēma gan plānojuma 1.redakcijas izstrādāšanas laikā (līdz 2012.gada 1.jūlijam), gan laika posmā pirms novada teritorijas plānojuma izstrādāšanas uzsākšanas. Kopsummā tie ir 184 informatīvie avoti, kuru apkopojums ir sniegts Daugavpils novada teritorijas plānojuma 5.sējumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”.

1.4. IZSTRĀDĀTO TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IZVĒRTĒJUMS

1.4.1. NACIONĀLĀ LĪMEŅA TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS

Hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā ir „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam”, apstiprināta Latvijas Republikas Saeimā 2010.gada 10.jūnijā. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam parāda valsts un sabiedrības ilgtermiņa uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi - līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, norāda veidus, kā veiksmīgi reaģēt uz globālajām pārmaiņām, to radītos izaicinājumus pārvēršot par arvien jaunām iespējām.

1.attēls. Daugavpils novads LIAS 2030 prioritātes „Telpiskās attīstības perspektīva” kontekstā

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktā telpiskās attīstības perspektīva akcentē 3 galvenos attīstības aspektus:

1. Sasniedzamības un mobilitātes iespējas,
2. Apdzīvojamums kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide,
3. Nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai.

Skatoties no Latvijas telpiskās attīstības perspektīvas, Daugavpils novada teritorija iekļaujas nacionālo interešu telpā „Lauku attīstības telpa”, kur ir atbalstāma daudzveidīga izmantošana – mežu resursu izmantošana, tradicionālā lauksaimniecība, lauku ekonomikas dažādošana (lauku tūrisms, amatniecība, bioloģiskā lauksaimniecība, derīgo izrakteņu ieguve, būvmateriālu ražošana, transports, u.c.), zivsaimniecība, atjaunojamo energoresursu ražošana un izmantošana. Novada teritoriju aizņem vēl tādas valstij svarīgas telpas kā „Austrumu pierobeža”, „Ūdeņi”, „Dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpas”. Novada teritoriju šķērso gan starptautiskas, gan nacionālas nozīmes transporta koridori. Novads ir svarīgs valstij arī kā nacionālas lidostas „Daugavpils” un dzelzceļa infrastruktūras attīstības telpa. Daugavpils novads veido attīstības telpu ap Daugavpils pilsētu, kura ir noteikta par Baltijas jūras reģiona līmeņa centru. Bet kopumā Daugavpils novads atrodas starp trijiem nacionālas nozīmes attīstības centriem – Rēzekne, Jēkabpils un Daugavpils-, nodrošinot piekļuves telpu vēl tādiem reģionālas nozīmes attīstības centriem kā Krāslava, Preiļi un Līvāni.

„Nacionālais attīstības plāns 2007. -2013. gadam”, vidēja termiņa stratēģisks plānošanas dokuments, kurā tiek noteikti Latvijas galvenie attīstības virzieni, kā arī tiek norādīti valsts un sabiedrības svarīgākie uzdevumi, lai sasniegtu tālākus mērķus. Nacionālā attīstības plāna mērķis valsts straujai un koordinētai attīstībai ir izglītība un zināšanas tautsaimniecības izaugsmei un tehnoloģiskai izcilībai.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

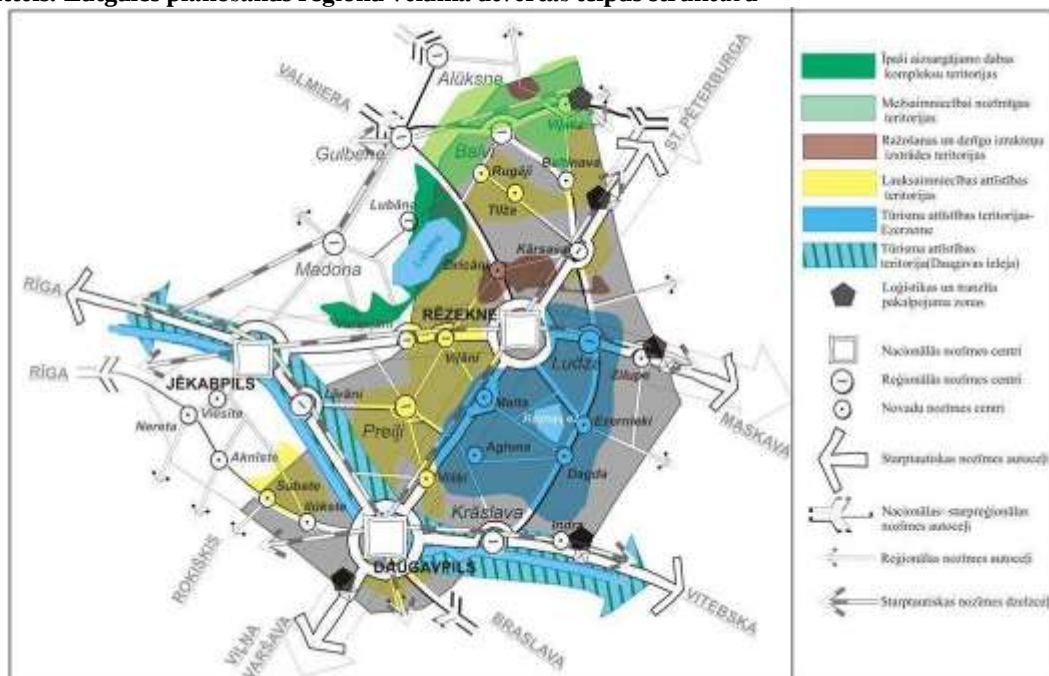
- ✓ Nacionālās nozīmes plānošanas dokumentos noteiktie mērķi un prioritātes, kā arī nepieciešamība būt attīstības procesā elastīgiem, nosaka nepieciešamību teritorijas plānotajā (atļautajā) izmantošanā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos būt daudzpusīgiem nosakot atļautās darbības visā novada teritorijā.
- ✓ Sasniedzamības uzlabošanai, attīstības sekmēšanai un iedzīvotāju mobilitātes veicināšanai nepieciešams uzlabot gan reģionālos, gan vietējos autoceļus, ka arī jāveicina sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāte, samazinot ceļā pavadīto laiku.
- ✓ Lidostas „Daugavpils” teritorijas attīstība varētu sekmēt sasniegjamības un mobilitātes uzlabošanai.
- ✓ Daugavpils novada teritorijā noteiktiem novada nozīmes attīstības centriem jāiekļaujas kopējā nacionālas un reģionālas nozīmes attīstību centru funkcionālajā tīklā, tādēļ šajos centros jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomiskai attīstībai.
- ✓ Jānodrošina ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšanu teritorijas plānojumā un attīstības plānošanas procesa kopumā.
- ✓ Noteikt prasības un nosacījumus sabiedrībai nozīmīgām dabas, kultūrainavu un rekreācijas teritorijām, kas nodrošina ūdensmalu, dabas un kultūras pieminekļu publisku pieejamību un paredz ainaviski nozīmīgu vietu aizsardzību.
- ✓ Atbalstīt lauksaimniecības zemju konsolidāciju.
- ✓ Noteikt prasības, kas veicinātu zemes ielabošanu; teritorijas plānojuma grafiskajā daļā attēlot meliorētās lauksaimniecībā izmantojamās platības.
- ✓ Paredzēt iespēju lauksaimniecības zemju apmežošanai.

1.4.2. REĢIONĀLĀ LĪMEŅĀ TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS

Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam

Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam apstiprināts 2007. gada 3.oktobrī Latgales plānošanas reģiona attīstības padomē.

2.attēls. Latgales plānošanas reģiona vēlamā atvērtās telpas struktūra

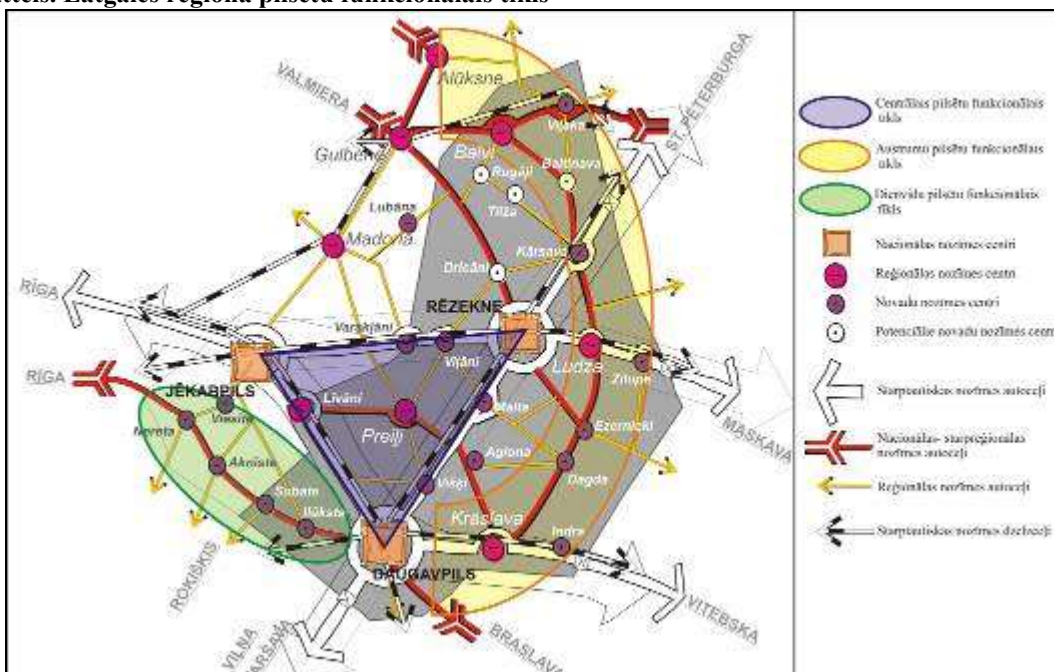

Datu avots: Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006. 2026. gadam II daļa, „Telpiskās attīstības perspektīva”

Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojumā noteikti mērķi ir:

- līdzsvarota sociālā, ekonomiskā un vides attīstība,
- augsta dzīves kvalitāte,
- racionāla zemes un citu dabas resursu izmantošana.

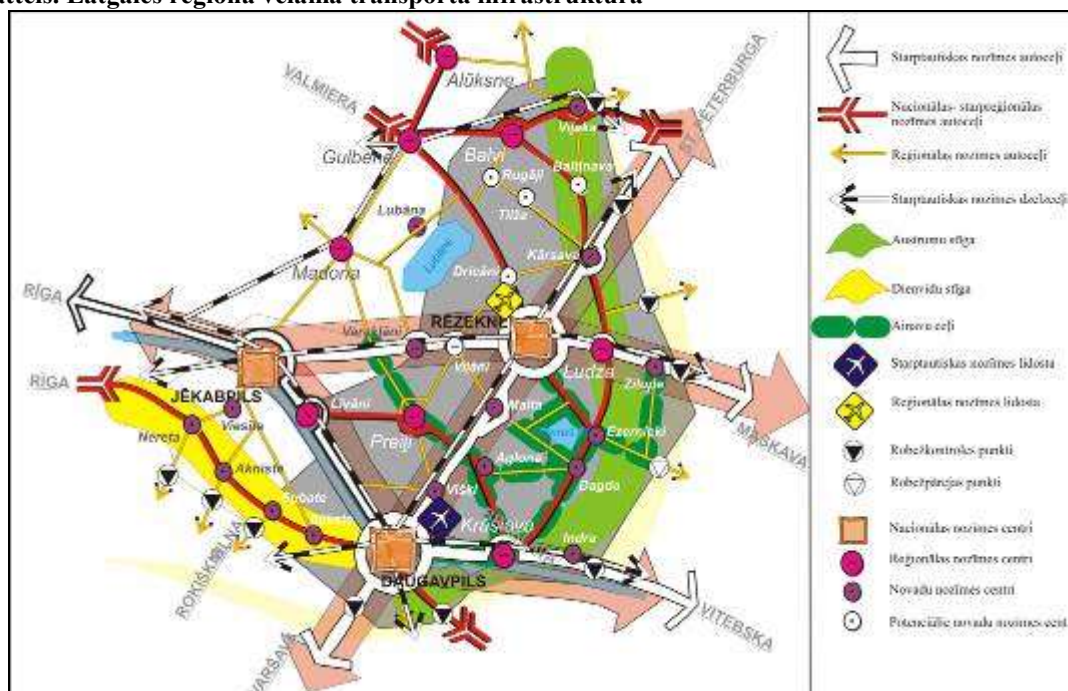
3.attēls. Latgales reģiona pilsētu funkcionālais tīkls

Reģiona telpiskās struktūras un perspektīvu izklāsts sniedz pietiekoši bagātu piedāvājumu

Daugavpils novadam. Novada teritorijā par prioritārajām reģiona plānojumā ir noteiktas 3 nozares – lauksaimniecība („Lauksaimniecības attīstības teritorijas”), tūrisms (Tūrisma attīstības teritorijas „Ezerzeme” un „Daugavas ieleja”), kā arī loģistika un transports („Loģistikas un tranzīta pakalpojuma zonas”).

4.attēls. Latgales reģiona vēlamā transporta infrastruktūra

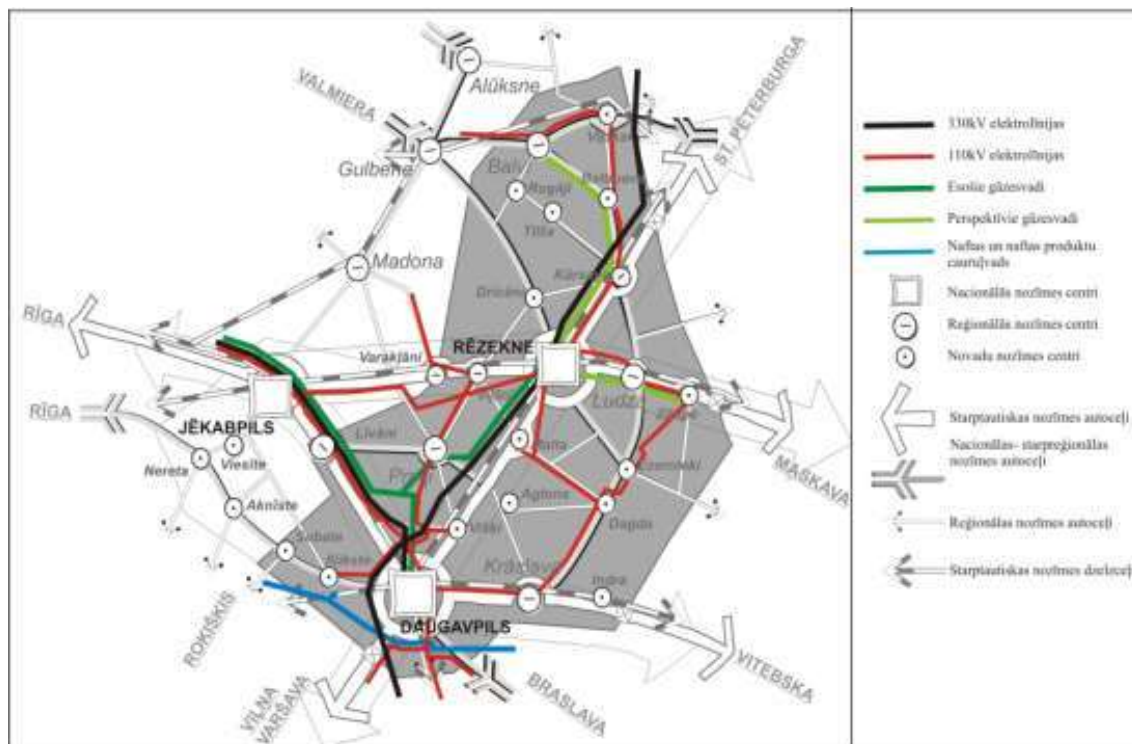
Atbilstoši Latgales reģiona teritorijas plānojumam, Daugavpils novada teritorija kalpo par savienojuma telpu visām 3 reģiona pilsētu funkcionālajiem tīkliem – Centrālā, Austrumu un Dienvidu, - koncentrējot savā teritorijā gan starptautiskās nozīmes, gan nacionālās-starpreģionālās nozīmes, gan reģionālās nozīmes autoceļus, kā arī starptautiskās nozīmes dzelzceļus, starptautiskas nozīmes lidlauka un robežkontroles punktu teritoriju.

Reģiona plānojumā tikai novada teritorijas Špoģu ciems (Latgales reģiona teritorijas plānojuma tekstā tas saukts par Višķu ciemu, neskatoties uz to, ka izskatāmo pakalpojumu saraksts un plānojuma grafiskā materiāla informācija atbilst Špoģu ciema raksturojumam) ir definēts kā novada nozīmes centrs. Tomēr izvērtējot esošo situāciju, Daugavpils novada pašvaldība izvēlējās 5 novada nozīmes attīstības centrus, jo neskatoties uz labi attīstītu ceļu tīklu savienojumam ar citiem reģiona attīstības centriem, kaimiņu pašvaldību centri nenodrošina ar vienmērīgu aktuālu pakalpojumu pārklājumu visu novada teritoriju.

Reģiona kontekstā Daugavpils novada teritorija ir tā telpa, kur saiet kopā reģiona attīstības perspektīvai izdalītās Austrumu un Dienvidu stīgas. Novada teritorijas austrumu daļu daiļo „Ainavu ceļi”, kuri kalpo arī kā reģiona tūrisma infrastruktūras elements.

Latgales reģiona perspektīvā energoapgādes shēma rāda, ka Daugavpils novada teritorijā krustojas visu reģionā pieejamo energoresursu maģistrālās līnijas. Tas dod labu potenciālu uzņēmējdarbības attīstībai, tajā skaitā lielu ražošanas objektu plānošanai.

5.attēls. Latgales reģiona perspektīvā energoapgādes shēma

Latgales plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2030.gadam

Stratēģija ir politisks dokuments, kas pauž izvēli un nosaka Latgales reģiona ilgtermiņa attīstības mērķus un prioritātes, vienlaikus iekļaujoties arī Latvijas un Eiropas Savienības ilgtermiņa attīstības politiskajās nostādnēs. Stratēģijā izvirzīts ilgtermiņa mērķis līdz 2030.gadam, saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030 - panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai celtu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm. Latgales vīzija 2030.gadam ir „Gudrā Latgale”. Tā veidota, vērtējot līdzšinējās tendences, ģeopolitisko situāciju Austrumu pierobežas reģionā, pārtikas, energo un dabas resursu izmantošanas tendences, sabiedrības attīstības, biznesa, urbanizācijas, izglītības u.c. tendences Latvijā, Eiropā un plašākā kontekstā, kā arī izvērtējot nākotnes prognozes, Latgales reģiona stiprās un vājās puses, iespējas un draudus un iekļaujot reģiona vērtības un definējot reģiona nākotnes vēlamu situāciju, kas ir maksimāli reāla, tātad sasniedzama. Stratēģija nosaka Latgales reģiona attīstības politiku. Lai sasniegtu izvirzītos mērķus un attīstības vīziju, definēti četri stratēģiskie virzieni jeb ilgtermiņa prioritātes: Prasmes, Efektīvi uzņēmumi, Gudra pārvaldība un Savienojumi.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ jāattīsta pakārtota daudz centru apdzīvojuma struktūra, lai jebkurā Latgales reģiona apdzīvotajā vietā būtu nodrošināta līdzvērtīga pieeja pakalpojumiem,
- ✓ jaunā apbūve jākoncentrē esošo apdzīvoto vietu robežās, maksimāli izmantojot pastāvošās apbūves teritorijas, inženiertīklus un transporta infrastruktūru,
- ✓ jāattīsta iekšējo ceļu tīkls, uzlabojot Latgales reģiona iekšējo un ārējo sasniedzamību, jāattīsta starptautiskie transporta koridori – autoceļi, dzelzceļi un to apkāpes infrastruktūra, maksimāli izmantojot Latgales ģeogrāfiskā novietojuma priekšrocības un „vārtu lomu” starp austrumiem un rietumiem,
- ✓ jāsaglabā visas vērtīgās lauksaimniecības teritorijas, paredzot tajās arī daudzveidīgus

- alternatīvus nodarbes veidus,
- ✓ jāsaglabā un jāattīsta esošās ražošanas teritorijas, lai racionāli izmantotu pastāvošos resursus un inženiertehnisko infrastruktūru,
- ✓ jāaizsargā Latgales reģiona kultūrvēsturiskās un ainaviskās vērtības, maksimāli jāsaglabā neapbūvētās, neskartās dabas teritorijas, jāveido zaļie koridori, jāaizsargā publiskā telpa, nodrošinot pieeju ūdeņiem, mežiem un kultūrvēsturiskajam mantojumam,
- ✓ ņemot vērā novada teritorijas daudzfunkcionālas izmantošanas perspektīvu, teritorijas plānojumā maksimāli paredzēt potenciālo konfliktu risinājumus,
- ✓ ņemt vērā Latgales reģiona teritorijas plānojuma II daļā „Telpiskās attīstības perspektīva” noteiktos reģiona telpiskās struktūras elementus un III daļā „Teritorijas plānojuma vadlīnijas” noteiktos nosacījumus novada teritorijas plānošanai.

1.3.3.KAIMIŅU PAŠVALDĪBAS

Daugavpils novads robežojas ar 9 pašvaldībām:

- Aglonas novada pašvaldība,
- Daugavpils pilsētas pašvaldība,
- Ilūkstes novada pašvaldība,
- Jēkabpils novada pašvaldība,
- Krāslavas novada pašvaldība,
- Līvānu novada pašvaldība,
- Preiļu novada pašvaldība,
- Riebiņu novada pašvaldība,
- Vārkavas novads pašvaldība.

Kopīgās interešu teritorijas ar Daugavpils novada administratīvo teritoriju robežojošām pašvaldībām pārsvarā ir autoceļi un ūdensobjekti, kuru apsaimniekošana nerada konfliktsituācijas. Lai mazinātu apgrūtinājumu slogu uz kaimiņu teritoriju, būtu jāizskata iespēju piemērot mazāku aizsargjoslu gadījumos, kad to pieļauj Aizsargjoslu likums (05.02.1997.) un apstākļi (piemēram, aizsargjoslu ap kultūras pieminekļiem aizvietot ar aizsardzības zonu u.tml.).

Daugavpils novada teritorijā esošie meža masīvi gar Ilūkstes un Daugavpils pilsētu ir šo attiecīgo pašvaldību interešu lauks – kā meža aizsargjoslas potenciāls ap šīm pilsētām.

Ar Krāslavas un Ilūkstes novadu Daugavpils novadu vieno arī īpaši aizsargājamā dabas teritorija – aizsargājamo ainavu apvidus „Augšzeme” un dabas parks „Svente” Ilūkstes novada gadījumā un aizsargājamo ainavu apvidus „Augšdaugava” un dabas parks „Daugavas loki” Krāslavas novada gadījumā. Bļīvāk apdzīvotajā dabas parka „Daugavas loki” teritorijā vienotu izmantošanas pieeju palīdz rast dabas parka aizsardzības plāns dabas parka „Daugavas loki” vienotais tūrisma attīstības rīcības plāns.

Salīdzinoši lielāka mijiedarbība pastāv starp Daugavpils pilsētu un Daugavpils novadu. Līdz ar to arī kopīgo interešu teritoriju ir daudz vairāk, kā arī to izmantošanas risinājumi nav viennozīmīgi. Bez jau minētās meža aizsargjoslas ap Daugavpils pilsētu šādi jautājumi prasa kopīgus risinājumus:

- ūdensgūtnes „Ziemeļi”, „Vingri” un „Kalkūni” kā pilsētas ūdensapgādes avots,
- pilsētas kapsētu paplašināšanas iespējas,
- publiski pieejamas dzīvnieku kapsētas ierīkošana piepilsētas teritorijā,
- applūstošas teritorijas robežu precizēšana,
- nesankcionētas atkritumu izgāztuves piepilsētas dabas teritorijās,
- ainaviskie ceļi un skata punkti piepilsētas zonā,

- lidlauka „Daugavpils” teritorijas attīstība,
- publisko atpūtas vietu attīstība pie ūdens pilsētniekiem ērti sasniedzamajās vietās (Lielais Stropu ezers, Sventes ezers u.c.)
- kopīgie infrastruktūras attīstības risinājumi pilsētas robežai pieguļošajās blīvi apdzīvotajās vietās – Vecstropi, Kalkūni, Līksnas pagasta dienvidaustrumu robeža,
- dzelzceļa stacijas „Grīva” attīstība,
- autotransporta infrastruktūras risinājumi ar mērķi mazināt transporta satiksmes intensitāti pilsētā,
- u.c.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Iezīmēt riska teritorijas.
- ✓ Iezīmēt plānoto kapsētu izvietojumu.
- ✓ Iezīmēt vērtīgo ainavu vietas un noteikt to apsaimniekošanas nosacījumus.
- ✓ Meklēt tādus risinājumus meža aizsargjoslas izvietojumam ap Ilūkstes un Daugavpils pilsētu, lai tā varētu apmierināt gan pilsētu iedzīvotāju, gan novada privātīpašnieku, gan AS „Latvijas valsts meži” vajadzības un prasības, vienlaikus nepārkāpjot normatīvo aktu prasības.
- ✓ Paredzēt atbilstošu atļauto izmantošanu lidlauka „Daugavpils” teritorijā.
- ✓ Piemērot Aizsargjoslu likuma (05.02.1997.) prasības kopīgo interešu teritoriju izmantošanas noteikšanā.
- ✓ Noteikt novada teritorijas izmantošanas nosacījumus, kas veicinātu vides piesārņojuma mazināšanu.
- ✓ Veicināt publiskās ārtelpas attīstību.
- ✓ Daudzfunkcionālo risinājumu piemērošana pilsētai pieguļošo ciemu teritorijā.
- ✓ Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā atspoguļot aizsargjoslas ap blakus pašvaldības teritorijā esošajiem objektiem, ja to aizsargjoslas iesniedzas Daugavpils novada teritorijā.

1.3.4. VIETĒJĀ LĪMEŅA TERITORIJAS PLĀNOŠANAS KONTEKSTS

Daugavpils novada attīstības programma 2012.-2018.gadam

Saskaņā ar jaunu Teritorijas attīstības plānošanas likumu (13.10.2011.), kurš stājās spēkā jau pēc Daugavpils novada teritorijas plānojuma izstrādāšanas uzsākšanas, vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā atbilstoši vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.

Tā kā novada pašvaldībai pašlaik vēl nav ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, izstrādājot teritorijas plānojumu, tika ņemti stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa attīstības prioritātes, kuras ir noteiktas, strādājot pie Daugavpils novada attīstības programmas 2012.-2018.gadam. Uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanas brīdi novada attīstības programma vēl ir izstrādes stadijā. Daugavpils novada attīstības programmas galīgās redakcijas projektā ir definēti šādi novada attīstības mērķi un prioritātes:

Stratēģiskais mērķis („lielais mērķis”):

Panākt sabalansētu Daugavpils novada teritorijas attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu.

Ilgtermiņa prioritāte („ikdienas” stratēģiskais virziens):

Stiprināt novada kapacitāti, maksimāli efektīvi izmantojot nacionālas nozīmes attīstības centra kaimiņbūšanas priekšrocības un citus novada resursus izaugsmei, saglabājot to ilgtspēju un

lokālo identitāti, lai veidotu pievilcīgu vidi gan novada iedzīvotājiem, gan novada viesiem, gan novada investoriem.

Vidējā termiņa prioritātes:

1. Novada cilvēkkapitāla produktivitātes palielināšana.
2. Kvalitatīvas dzīves telpas pieejamības nodrošināšana novada teritorijā.
3. Novada ekonomiskā potenciāla izmantošanas efektivitātes celšana.
4. Novada kultūras un dabas telpas identitātes saglabāšana.

Daugavpils novada pagastu teritorijas plānojumi

Plānošanas dokumenti jāreaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošā plānojuma pamatojumam, jā saglabā tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies. Teritorijas plānojumā, ņemot vērā pēctecības principu, izvērtēti iepriekšējie plānošanas dokumenti.

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā 2009.gadā izveidota Daugavpils novada pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā ietilpst 19 teritoriālās vienības, t.i. 19 pagasti. Līdz šim Daugavpils novada teritorijā nav izstrādāts neviens teritorijas plānojums, kas aptver visu novada teritoriju. Uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas sagatavošanas brīdi teritorijas izmantošanu novadā regulēja šādi teritorijas plānojumi:

- Ambeļu pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Biķernieku pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Dmenes pagasta teritorijas plānojums 2003.-2015.gadam ar grozījumiem,
- Dubnas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Kalkūnes pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam ar grozījumiem,
- Kalupes pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Laucesas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam ar grozījumiem,
- Līksnas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Maļinovas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Medumu pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam ar grozījumiem,
- Naujenes pagasta teritorijas plānojums 2004.-2015.gadam ar grozījumiem,
- Nīcgales pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021.gadam,
- Salienas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Skrudalienas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Sventes pagasta teritorijas plānojums 2003.-2015.gadam,
- Tabores pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Vaboles pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam,
- Vecsalienas pagasta teritorijas plānojums 2003.-2015.gadam ar grozījumiem,
- Višķu pagasta teritorijas plānojums 2003.-2015.gadam ar grozījumiem.

Spēkā esošo teritorijas plānojumu izvērtējuma kopsavilkums:

Pozitīvi atzīmējamais	✓ apkopota un analizēta plaša informācija par esošo situāciju pagastu teritorijā; ✓ attēlotas applūstošās teritorijas; ✓ norādīti un noteikti izmantošanas nosacījumi gan kultūras pieminekļiem, gan citiem kultūrvēsturiskās nozīmes objektiem; ✓ teritorijas attīstības redzējumā akcentētas novada pagastu galvenās vērtības – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ūdensobjektu daudzums, kultūrvēsturiskais mantojums; ✓ ražošanai pārsvarā tiek piedāvātas vai piesārņotās teritorijas, vai ar jau
-----------------------	--

	esošo ražošanas apbūvi; ✓ ir ierobežota apbūve lielāko un populārāko ūdensobjektu krasta zonā; ✓ ir noteiktas īpašas prasības vasarnīcu apbūves teritorijām; ✓ ir attēloti visi teritorijā esošie dziļurbumi; ✓ dažos plāņos ir piemērota diferencēta pieeja jaunveidojamo zemes vienību minimālās platības noteikšanā – ņemot vērā konkrētas vietas zemes izmantošanas tradīcijas, kuras nosaka izvietojums piepilsētā, reljefa vai ainavu īpatnības, ciema specifika, utt.
Pārdomājamais, uzlabojamais	✓ kopumā plāņojumi ir pārāk detalizēti un fragmentēti, tajos grūti saredzēt risinājumus teritorijas telpiskās struktūras dažādo elementu attīstībai kopumā, pārsvarā tie atspoguļo atsevišķi ņemto zemes īpašnieku ieceres; ✓ plāņojumi piedāvā tikai daļēji vienādu izmantošanas tipoloģiju un nav identiskas pieejas izmantošanas nosacījumos; ✓ liela daļa no plānotajām savrupmāju, ražošanas un darījumu apbūves idejām netika realizētas; ✓ daži plāņojumi pieļauj nepamatotu nelielu zemes gabalu dalīšanu lauku teritorijās, līdz ar to radot problēmas no sabalansētas un ilgtspējīgas attīstības aspekta - veicinot sadrumstalotas apbūves teritoriju veidošanu lauku zemē, mazinot vietas ekonomisko vērtību utt.; ✓ daudzos plāņos nav aizliegta meža zemju transformēšana citos izmantošanas veidos, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežošana, bet nav izvirzīti konkrēti nosacījumi un nav skaidrojumu par lietošanas veida izmaiņu procedūru; ✓ dažviet ražošanas apbūves teritorijas ir iezīmētas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežās, nesniedzot skaidrojumus par atļautās ražošanas veidiem; ✓ kopuma funkcionālo zonu atļautās izmantošanas piedāvājums ir samērā vienvērtīgs, šaurs; ✓ pieļauj jaunu savrupmāju izbūvi ārpus esošās blīvas apbūves; ✓ plāņos teritorijas atļautā izmantošana mežu teritorijās, lauku zemēs un ūdeņu teritorijās noteikta pārsvarā saskaņā ar topogrāfiskās kartes informāciju. Bet līdz ar to, ka pieejamā topogrāfiskā karte neatpoguļo faktisko situāciju un līdz ar lielu daudzumu zemes vienību, kur ir problemātiski noteikt dominējošo zemes lietošanas veidu, plāņojumu izmantošanas gaitā gan zemes ierīcības jomā, gan būvatļauju un būvnosacījumu jomā bieži vien gadās grūti risināmas situācijas; ✓ plāņos ir iezīmētas lielāko ciemu robežas. Bet vērtējot ciema robežas, konstatējams, ka tās ir noteiktas ļoti plašas, nepamatoti iekļaujot ciema robežās lielus lauksaimniecības un meža zemju areālus, kas ir pretrunā ar teritorijas statusa „ciems” pamatideju – vieta kompaktai dzīvojamai apbūvei. Naujenes pagastā visa pagasta teritorija ir sadalīta ciemos un iekļauta ciemu robežās, veidojot sava ziņā pagasta teritorijas rajonēšanu. Iespējams, tāds risinājums noteikts balstoties uz adresācijas tradīcijām. Tomēr pieņemot šādu risinājumu, ir radīta virkne plānošanas problēmu; ✓ teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos bieži vien pietrūkst izmantošanas nosacījumu konkretizācijas.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ padarīt novada teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumus elastīgākus, noteikt vienotu funkcionālā zonējuma klasifikatoru, vienotas prasības pret būvniecību visa novada teritorijā, vienlaikus saglabājot diferencētu pieeju katrai vietai;
- ✓ precizēt novada blīvi apdzīvoto vietu robežas, izskatot iespēju veidot kompakts ciemus teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kontekstā;
- ✓ ražošanas attīstībai atvēlētās teritorijas, pārskatot atsevišķus zemes gabalus, būtu ieteicams pēctecīgi saglabāt arī jaunajā novada teritorijas plānojumā;
- ✓ radīt atvērtākus un liberālākus noteikumus uzņēmējdarbības attīstībai;
- ✓ maksimāli izvairīties no zemes sadrumstalotību un nepamatotas izmantošanas, vienlaikus ņemot vērā konkrētu situāciju konkrētajā vietā

Daugavpils novada teritorijas detālplānojumi

Uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādes pabeigšanu novada teritorija bija 11 apstiprinātie detālplānojumi:

1.tabula

Pagasts	Detālplānojumu skaits
Laucesas pagasts	6
Naujenes pagasts	4
Tabores pagasts	1

Izņemot detālplānojumu lidlauka „Lociki” teritorijas plānošanai, pārējie detālplānojumi bija izstrādāti ar mērķi izbūvēt savrupmāju teritorijas Daugavpils piepilsētas zonā. Neviena no detālplānojumiem netika realizēts.

1.3.5.CITI PLĀNOŠANAS DOKUMENTI.

Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādē papildus tika ņemti vērā, kopumā vai atsevišķa griezumā, arī šādi plānošanas dokumenti:

Vietējā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Daugavpils novada jaunatnes politikas stratēģija 2011.-2017. gadam;
- Pieguļošo pašvaldību spēkā esošie attīstības plānošanas dokumenti;

Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Latgales plānošanas reģiona attīstības programma 2011-2017. gadam; tajā skaitā Latgales reģiona pilsētu lomas un ekonomikas profili;

Nozaru plānošanas dokumenti:

- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007. – 2013. gadam;
- Lauku attīstības programma 2007. – 2013. gadam;
- Transporta attīstības pamatnostādnes 2007. – 2013. gadam;
- Eiroreģiona „Ezeru zeme” attīstības stratēģija 2008. – 2013. gadam;
- Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam;
- Dabas parka „Daugavas loki” tūrisma attīstības rīcības plāns 2011.-2018. gadam;

- Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerības „Kaimiņi” darbības teritorijas vietējās attīstības stratēģija 2009. - 2013. gadam;
- Dienvidlatgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns u.c..;

Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam (1.redakcija);
- Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai;
- Vides politikas pamatnostādnes 2009. - 2015. gadam;
- Bioloģiskās daudzveidības Nacionālā programma;

Eiropas Savienības plānošanas dokumenti:

- ES Sestā Kopienas vides rīcības programma „Vide 2010: mūsu nākotne, mūsu izvēle” (Sixth Community Environment Action Programme, 2002), kas nosaka sekojošas prioritārās jomas: klimata izmaiņas; dabas un bioloģiskā daudzveidība; vides, veselības un dzīves kvalitāte; dabas resursi un atkritumu samazināšana u.c.

2. DAUGAVPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA SASTĀVDAĻAS

Daugavpils novada teritorijas plānojums 2012. līdz 2023. gadam sastāv no sekojošām sadaļām:

1.sējums „Paskaidrojuma raksts”, kurs iekļauj novada teritorijas pašreizējās izmantošanas aprakstu un teritorijas attīstības priekšnoteikumus, informāciju par teritorijas attīstības mērķiem un virzieniem, kā arī teritorijas plānojuma risinājumu aprakstu un pamatojumu;

2.sējums „Grafiskā daļa”, kurā ietilpst:

- Daugavpils novada topogrāfiskā karte, kas izmantota teritorijas plānojuma sagatavošanai,
- karte, kurā parādīta novada teritorijas pašreizējās izmantošana,
- kartes, kurās parādīta novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana (katra novada pagasta griezumā) un kurās parādīts teritorijas funkcionālais zonējums un apgrūtinātajām teritorijām un objektiem noteiktās aizsargjoslas,
- tematiskās kartes atsevišķu novada teritorijas izmantošanas veidu vai izmantošanas aprobežojumu attēlošanai;

3.sējums „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, kuri satur konkrētas prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametriem katrā funkcionālajā zonā, kā arī citu informāciju par atļauto un aizliegto teritorijas izmantošanu. Teritorijas plānojuma 2.sējumā „Grafiskā daļa” ir sniegts vizuāls priekšstats par šajā sējumā izklāstīto;

4.sējums „Vides pārskats”, kas saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998.) nosaka, apraksta un novērtē teritorijas plānojuma, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu un kurš tika izstrādāts pamatojoties uz 2009.gada 15.decembra Vides pārraudzības valsts birojs lēmumu par ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma procedūras piemērošanu Daugavpils novada teritorijas

plānojumam. Galvenais piemērošanas iemesls ir gan liels īpaši aizsargājamo dabas teritoriju īpatsvars novadā, gan nacionālās nozīmes lidlauka „Daugavpils” Naujenes pagastā un lielas jaudas naftas pārstrādes rūpnīcas Laucesas pagastā izbūvei ieplānotās teritorijas.

5.sējums: „Paskaidrojuma raksts par teritorijas plānojuma izstrādi”, kurā ietilpst Daugavpils novada domes lēmumi, sabiedriskās apspriešanas materiāli, institūciju sniegtā informācija, nosacījumi un atzinumi, ziņojums par institūciju nosacījumu ievērošanu, ziņojums par teritorijas plānojuma atbilstību augstāka plānošanas līmeņa teritorijas plānojuma prasībām un citi ar plānojuma izstrādes procesu saistīti materiāli.

Teritorijas plānojuma 2.sējumu „Grafiskā daļa” un 3.sējumu „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas tiek izdoti kā Daugavpils novada pašvaldības saistošie noteikumi.

Plānošanas dokumenta sadaļu sagatavošanai tika izmantoti arī šādi materiāli:

- „Pārskats par Daugavpils novada zemes dzīļu resursiem, ūdensapgādes urbumiem, mūsdienu ģeoloģiskiem procesiem un būvniecībai nelabvēlīgām teritorijām” 2011.(valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", turpmāk tekstā - LVĢMC);
- Daugavpils novada ainavu izpēte (2011.);
- „Daugavpils novada ūdens līmeņa datu precizēšana un aktualizēšana. Ūdens līmeņa punktu koordinātu noteikšanas atskaite”, 2010. (SIA „Parnas” Pro Daugavpils filiāle) un „Atskaite par paaugstinātas applūduma riskam pakļauto teritoriju noteikšanu un kartēšanu Daugavpils novada teritorijā”, 2011.
- 2005.gada 6.jūlijā apstiprinātais aizsargājamo ainavu apvidus „Nīcgaļu meži” dabas aizsardzības plāns (Vides ministrijas (pašreizējs nosaukums – Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrijas, turpmāk tekstā - VARAM) rīkojums nr.238),;
- 2008.gada 25.februārī apstiprinātais dabas lieguma „Ilgas” dabas aizsardzības plāns (Vides ministrijas (pašreizējs nosaukums – VARAM) rīkojums Nr.58).
- 2010.gada 24.augustā apstiprinātais dabas parka „Daugavas loki” dabas aizsardzības plāns (Vides ministrijas (pašreizējs nosaukums –VARAM) rīkojums nr.273).

3. NOVADA ĢEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS

Daugavpils novads, kura teritoriju veido 19 pagasti, atrodas pie Latvijas dienvidaustrumu robežas, robežojoties ar 8 novadiem un Daugavpils pilsētu, kā arī ar Lietuvas Republiku 35,4 km garā posmā un Baltkrievijas Republiku 49,5 km garā posmā. Teritorijas platība ir 1952 km². Novads izvietots 30 km joslā ap Daugavpils pilsētu, kura tiek uzskatīta par otro lielāko pilsētu valstī. Lielpilsētas tuvums ietekmē novada teritorijas izmantošanu, sadalot to lielākas un mazākas ietekmes joslās. Radiāla (starveida) autoceļu un dzelzceļu struktūra, kas ļauj panākt labu Daugavpils pilsētas sasniedzamību praktiski no visiem novada pagastiem. Radiālais maģistrāļu, un līdz ar to attīstības koridoru, izveidojums nodrošina plaša mēroga savienotību, pieejamību novada teritorijai. Apdzīvotās vietas ir koncentrējušās pie galvenajiem autoceļiem.

6.attēls Daugavpils novada teritorijas ģeogrāfiskais izvietojums

Novadam ir labi savienojumi ar tuvumā esošajiem 3 reģionālajiem centriem – Līvāni, Preiļi, Krāslava, turklāt tie atrodas tikai 20 km joslā no novada teritorijas. Novada teritorija izvietojas uz galvenās ass, kura savieno galvenos Latgales reģiona centrus - Daugavpili un Rēzekni. Daugavpils novadā ir 2 maģistrāles, kuri palīdz nodrošināt labu savienojumu ar galvaspilsētu. Bet attālums ir pārāk liels (2,5-3 st. garš brauciens ar autotransportu), lai šos sakarus būtu ērti izmantot ikdienā.

Daugavpils novads atrodas Austrumlatvijas zemienes, Latgales augstienes un Augšzemes augstienes fiziogeogrāfiskajos apgabalos. Kopumā novada teritorija ir novietota zemu virs jūras līmeņa – augstāk par 200 m v.j.l. atrodas apskatāmā reģiona niecīga daļa, augstākie virsas punkti ir Eglu kalns (220,1 m v.j.l.), Piķeļnieku kalns (206 m v.j.l.), Lediņu kalns (202 m v.j.l.), Skrudalienas kalns (201 m v.j.l.). Reljefa un reljefa formu saposmotības pakāpe kompleksā ar veģetāciju un iekšējiem ūdeņiem, nosaka novada ainavas gleznainību un pievilcību. Daugava daļa novadu divās, gandrīz vienādās daļās. Novada teritorijā ir daudz citu dabas objektu, kuri veido dabiskus šķēršļus, lokalizējot kādas teritorijas daļas izmantošanu un būtiski ietekmē apdzīvojuma struktūras īpatnības, – upes (Laucesa, Līksna, Dubna, Tartaks, u.c.), ezeri (Sventes, Medumu, Višķu, Luknas u.c.), lieli meža masīvi, lielas purvu platības u.t.t.

4. NOVADA IEDZĪVOTĀJU RAKSTUROJUMS

Pēc PMLP datiem uz 2014.gada sākumu Daugavpils novadā bija 26 266 iedzīvotāji. Ja teritorijas platības ziņā Daugavpils novads ir ceturtais lielākais novads Latvijā, iedzīvotāju skaita ziņā tas ir sestais lielākais valstī. Laika periodā no 2007.gada līdz 2012.gada sākumam iedzīvotāju skaita samazinājums Daugavpils novadā, tāpat kā citur Latgales reģionā, bija ļoti liels -7,5 %.

Iedzīvotāju blīvums novadā 2013.g. sākumā – 14,3 cilv./km². Daugavpils novada blīvuma rādītāja vērtību stipri ietekmē otrās lielākās pilsētas tuvums – tas ir visblīvāk apdzīvotājs novads starp reģiona novadiem, kuros neietilpst pilsēta.

Iedzīvotāju sadalījums pa vecuma grupām 2014.g. sākumā:

līdz darbības vecumam – 11,8%,

darbības vecumā – 66,8%,

virs darbības vecuma – 21,4%.

Demogrāfiskā slodze 2013.g. sākumā – 503,6

5. NOVADA APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

Apdzīvojuma struktūras veidošanās Daugavpils novadā jau vēsturiski bijusi saistīta gan ar reljefu, gan lauksaimniecībā izmantojamām auglīgām zemēm, gan ar Daugavpils pilsētu, gan ar dzīvi pie lielceļiem, gan ar valsts robežām.

Parasti novada pašvaldības teritorijā ir viens administratīvais centrs, kurā ir koncentrējušās liela daļa novada nozīmes sabiedriskie un sociālie objekti un valsts nozīmes iestādes un kurš kalpo visas novada teritorijas apkalpošanai. Sakarā ar lielpilsētas pašvaldības izvietojumu novada centrā, līdz ar dabīgām barjerām (upes, plašas purvu un meža masīvu teritorijas, u.c.), noteikt kādu vienu administratīvo centru Daugavpils novada teritorijā, kas varētu daļēji novērst centrālie pilsētas virzienā, ir problemātiski. Lai saglabātu attīstības tendences novadā, lai saglabātu novada teritorijas dzīvīgumu, lai nodrošinātu līdzsvarotas attīstības iespējas novada teritorijā, lai iedibinātu maksimāli vienlīdzīgu novada iedzīvotāju pieejamību pakalpojumiem, Daugavpils novada domes speciālisti izstrādāja savu vietējās un novada nozīmes attīstības centru noteikšanas sistēmu, kurā ir iekļauta arī VARAM speciālistu piedāvātā izpratne par attīstības centra pakalpojumu „grozu”. Datu pieejamības līmenī šī sistēma ņem vērā esošo un plānoto pakalpojumu apjomu apdzīvojuma līmenī, līdz šim veiktos ieguldījumus, transporta nodrošinājumu, galvenās demogrāfiskās tendences. Sistēma ir balstīta uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā Latvija 2030 definēto principu, ka problēmu risinājumu jāmeklē, pamatojoties uz mūsu pašu kapitālu bāzes vērtību, un uz Latgales reģiona plānošanas dokumentos sniegto izpratni par attīstības centriem, atbalstot šādas nostājas attīstības centru kritēriju atlasē:

- ja nodrošina līdzvērtīgas ekonomiskās attīstības iespējas visā novada teritorijā un vienlīdz labvēlīgus sadzīves un darba apstākļus visu apdzīvoto vietu iedzīvotājiem, novēršot vai būtiski mīkstinot teritoriju izvietojuma un apdzīvoto vietu tipa noteikto iespēju nevienlīdzību;
- attīstības dimensijas ir ekonomiskā (uzņēmējdarbības vide, ražošana, infrastruktūra, patēriņš), vides (resursi, vides kvalitāte, dabas daudzveidība) un sociālā (izglītība, kultūra, veselība, sociālā integrācija);
- attīstības centru ilgtspējīgai pastāvēšanai tiek rekomendēts koncentrēt tajos dažādas ekonomiskās nozares un funkcijas;
- attīstība ir saistīta ar teritorijā uzkrāto potenciālu;
- cilvēkresursu esamība (darbības vecuma iedzīvotāji, bērnu skaits, u.c.) ir svarīgs ilgtspējīgas attīstības nosacījums;
- attīstībai jābalstās uz vietējās sabiedrības aktivitāti;

- viens no attīstības garantiem ir ārējas plūsmas uzturēšana - lai padarītu vietu par pievilcīgu ārējiem apmeklētājiem (tūristiem, investoriem);
- pašreiz nozīmīgāku lomu lauku dzīvīguma uzlabošanā ieņem publisko un komercpakalpojumu pieejamība;
- attīstības centru var radīt arī dabiskās priekšrocības - transportmezgla esamība u.c.;
- u.c.

Novada teritorijas attīstības centru noteikšanai tika izvērtētas visas novada apdzīvotas vietas, kurās dzīvo vismaz 200 cilvēku – lai pie mūsdienas demogrāfiskajām tendencēm būtu nodrošināts ilgtspejas potenciāls.

2012.gada 23.februārī šī novada attīstības centru sistēma vienkopus ar to izvēles kritērijiem bija apstiprināti ar Daugavpils novada domes lēmumu (lēmums Nr.161, Protokols Nr.4, 58.&).

2.tabula

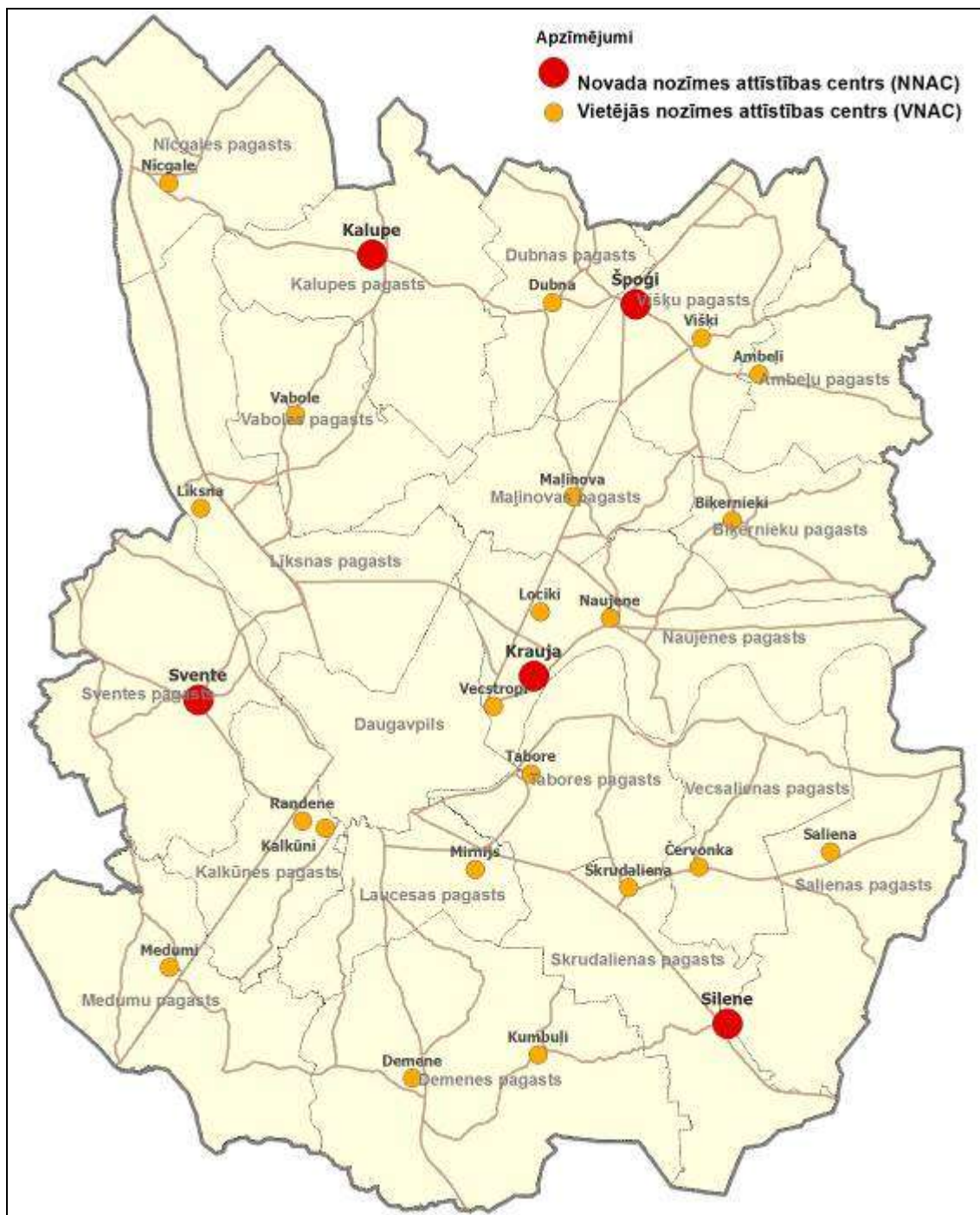
Daugavpils novada attīstības centri

Novada nozīmes attīstības centri	Vietējas nozīmes attīstības centri
Kalupe (Kalupes pagasts), Krauja (Naujenes pagasts), Silene (Skrudalienas pagasts), Svente (Sventes pagasts), Špoģi (Višķu pagasts)	Ambēli (Ambēļu pagasts), Biķernieki (Biķernieku pagasts), Červonka (Vecsalienas pagasts), Demene (Demenes pagasts), Dubna (Dubnas pagasts), Kalkūni (Kalkūnes pagasts), Kumbuļi (Demenes pagasts), Līksna (Līksnas pagasts), Lociki (Naujenes pagasts), Maļinova (Maļinovas pagasts), Medumi (Medumu pagasts), Mirnijs (Laucesas pagasts), Naujene (Naujenes pagasts), Nīcgale (Nīcgales pagasts), Randene (Kalkūnes pagasts), Saliena (Salienas pagasts), Skrudaliena (Skrudalienas pagasts), Tabore (Tabores pagasts), Vabole (Vaboles pagasts), Vecstropi (Naujenes pagasts), Višķi (Višķu pagasts)

5 novada nozīmes attīstības centru galvenais uzdevums ir nodrošināt visas teritorijas piedāvājuma sasaisti. Šos centrus kā palīgstruktūra papildina mazāko centru tīkls. Nosacīti blīvi izvietotais dažāda līmeņa centru izvietojums spēj nodrošināt iedzīvotājiem sociālos un citus pakalpojumus pietiekami tuvu dzīves vietai.

Vērtējot apdzīvojamības veidošanu novada teritorijā, atzīmējams, ka kopumā to raksturo salīdzinoši blīvs atsevišķo apdzīvoto vietu izvietojums. Līdz ar to bez attīstības centriem novadā ir virkne mazāku samēra blīvi apdzīvoto vietu.

7.attēls. Daugavpils novada teritorijas attīstības centri

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma (18.12.2008.) izpratnē apdzīvotā vieta ir teritorija, kurā dzīvo cilvēki, ir izveidoti materiālie priekšnoteikumi tās apdzīvošanai un kurai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā piešķirts attiecīgais apdzīvotās vietas statuss, apdzīvotās vietas iedalot pilsētās, ciemos un viensētās. Ciema statusu pašvaldība var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra. Daugavpils novadā ir atpazītas 555 apdzīvotās vietas, kuras pieņemts uzskatīt par ciemiem un par kurām pašvaldības savā laikā ar lēmumu ir piešķirušas ciema statusu. Līdz ar nevienlīdzīgu apdzīvojamības veidošanas vēsturi lielajā Daugavpils novada teritorijā, šo apdzīvoto vietu vēsture ir dažāda. Tomēr visbiežāk tās ir salīdzinoši koncentrētas lauku māju grupas vēsturiski izvietotās ceļu krustojumos. Dažviet tajos ir kāds

atsevišķs sabiedriska objekts – skola, baznīca, muzejs, u.c.. Kā pakalpojumu saņemšanas vietām tiem ir neliela nozīme vai pat nav konstatējama vispār. Bet visbiežāk tās ir apdzīvotās vietas bez mūsdienu izpratnē ciemam atbilstošām pazīmēm, t.i. bez pilsētvidei raksturīgiem elementiem un ar attālumu starp mājām daudz lielāku par 200 m. Atsevišķu sētu grupēšana pēc piederības bijušajām sādžām un uzskatīšana par vienu apdzīvoto vietu ir Latgales novada īpatnība. Bet līdz ar robežu neesamību lielākai šo ciemu daļai pēdējos gados ir konstatēts, ka ir ieviesies zināms juceklis adresācijā. Ņemot vērā vēsturisko apdzīvojuma struktūru, vēsturisko zemes vienību izveides pamatprincipus, zemes reformas norisi, iedzīvotāju skaita izmaiņas un ekonomiskās attīstības tendences, kā arī apdzīvoto vietu daudzumu, ciemu statusa noņemšana vienkopus ar adresācijas sakārtošanu atbilstoši vēsturiskās apdzīvotās vietas mērogiem Daugavpils novadā nav vienkārša un viennozīmīga. Līdz ar to novada teritorijas plānojuma izstrādes darba grupa nolēma šo jautājumu risināt ar lokālplānojumu, kuru izstrādāšanu uzsākt uzreiz pēc novada teritorijas plānojuma apstiprināšanas. Līdz lokālplānojuma apstiprināšanas novada teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasības ir paredzēts tiem ciemiem, kuriem iepriekšējos pagastu teritorijas plāņos bija noteikta robeža.

Apdzīvojuma attīstība novadā pēc Latvijas valsts neatkarības atgūšanas un zemes reformas veicināja zemes īpašnieku vēlmi būvēt jaunas dzīvojamās mājas, kas īpaši tika novērots 20.gs. beigās – 21.gs. sākumā. Tomēr būtiska dzīvojamo apbūves attīstība no Daugavpils pilsētas attālinātajās teritorijās nav notikusi. Iedzīvotāju skaita samazinājuma un finansiālā stāvokļa stabilizācijas dēļ, valstī ir sarucis pieprasījums pēc dispersi izvietotajām apbūves teritorijām. Pēdējos gados perspektīvās apbūves teritorijas tika iekļautas ciemu teritorijās, tādejādi esošie ciemi veidojās nepamatoti lieli ar plašām lauksaimniecības teritorijām tajos.

Novada teritorijā ir dažas vietas, kur ir izvietotas Daugavpils pilsētai piederošās daudzdzīvokļu mājas – piemēram, Križos (Naujenes pagasts) un uz robežas starp Līksnas pagastu un Daugavpils pilsētas mikrorajonu Jaunā Forštadte. Pašlaik novada teritorijas plānojums neizskata šādu vietu jautājumu, bet nākotnē tas varētu būt viens no punktiem starp-pašvaldību pārrunām par administratīvās robežas sakārtošanu starp Daugavpils pilsētu un Daugavpils novadu.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

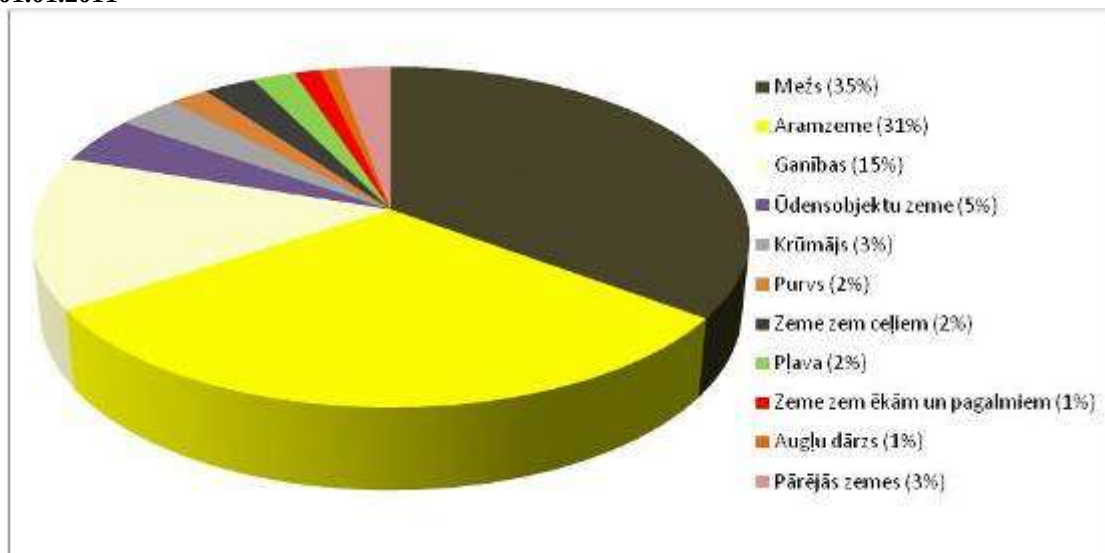
- ✓ Spēcināt novadu ar aktīva, spēcīga attīstības centru sistēmu, kas spēj papildināt novada potenciālu un aktivizēt attīstību pieguļošajās lauku teritorijās.
- ✓ Jāveicina vēsturisko apdzīvoto vietu (sādžu) un to nosaukumu saglabāšana kā novadam nozīmīgas kultūrvēsturiskās vērtības un būtiskas identitātes iezīmes, kas saglabājama arī turpmākajām paaudzēm.
- ✓ Lauku blīvi apdzīvotajām vietām noteikt īpašu vietu novada apdzīvojuma saglabāšanā, apdzīvojuma raksturīgās struktūras saglabāšanā un vietas resursu apsaimniekošanā, bet tām nav ciema statusa teritorijas plānošanas izpratnē.
- ✓ Izmantojot par pamatu Daugavpils novada pašvaldībā izstrādāto ciemu statusa noņemšanas kritērijus, noteikt novada lauku teritorijā pašlaik blīvi apdzīvotas vietas, lai iezīmētu tās saglabāšanai kā novada vēsturiski blīvi apdzīvotas teritorijas (funkcionālā zona „Lauksaimniecības teritorija. Vēsturiski blīvi apdzīvotas teritorijas” (L-2). Šo teritoriju robežu uzskatīt par ciema robežu, ja apdzīvotajai vietai paliek ciema statuss. Robeža tiks uzskatīta par jaunu ciema robežu, gadījumā, ja ciemam pašreiz spēkā esošajos teritorijas plāņos jau bija noteikta robeža. Robežas noteikt, vadoties no esošajām blīvi apdzīvotajām apbūves teritorijām un nepieciešamības apdzīvoto vietu robežas pēc iespējas noteikt pa īpašumu robežām vai pa dabas vai cilvēku darbības iezīmētām robežšķirtnēm (gadījumā, ja robeža tiek noteikta pa ceļu, ceļš tiek iezīmēts ciema teritorijā tā sarkano līniju ietvaros).

- ✓ Ņemt vērā apbūves blīvumu, centralizēto komunikāciju nodrošinājumu, sociālās infrastruktūras un publisko pakalpojumu pieejamību un attīstības iespējas, izskatīt iespēju mainīt dažu pagastu robežu – robežu starp Dubnas un Visķu pagastu, kur viena pagasta komunālais nodrošinājums izvietots otra pagasta teritorijā, kā arī robežu starp Salienas un Skrudalienas pagastu, kur vēsturiski izveidojas vienota Silenes ciema struktūra, neskatoties uz pagastu robežas izvietojumu.
- ✓ Saglabājot lokālas zemes izmantošanas tradīcijas, arī ciemu teritorijā ir izdalītas zemes ar funkcionālo zonu „Lauksaimniecības teritorija”.
- ✓ Izslēgt lielo platību lauksaimniecības zemju, mežu un purvu no ciema robežām. Jo pašreizējā tipiskā situācija ir tāda, ka ciemu robežās ir nepamatoti iekļautas lielas zemes vienības, kuras izmanto lauksaimniecības vai pat mežsaimniecībās vajadzībām un kur tikai nelielu daļu aizņem apbūve vai vispār tādas nav. Ciema robežā noteikt daļu zemes vienības iekļaujot ciemā, daļu – lauku teritorijā. Jauns ciemu robežas (vai vēsturiski blīvas apbūves zonas robežas) piedāvājums ļaus turpināt nodarboties šajā zemes vienībā ar lauksaimniecību, bet dzīvojamā apbūve tiks ieskaitīta ciema robežā (vēsturiski blīvas apbūves zonas robežā), veicinot vietai raksturīgas blīvākas apbūves saglabāšanas tradīcijas un nodrošinot mājokļa iemītniekiem lielāku aizsargātību no nelabvēlīgiem vides apstākļiem (troksnis, smakas, putekļi) un labāku pieeju labiekārtošanai, kas tiek noteikts kā ciema (blīvāk apdzīvotas vietas) īpašību. Vajadzības gadījumā ar šādu dalītu plānojuma zonējumu vienā zemes gabalā var pamatot arī dalīta nekustamā īpašuma lietojuma mērķa (NĪLM) noteikšanu un NĪ nodokļa aprēķinu piemērošanu.
- ✓ Pārvērtējot daudzu ciemu pastāvēšanas lietderību, funkcionālo nodrošinājumu un tiesces areālu, dentificēt un stiprināt novada apdzīvojuma struktūrā būtiskākos mezglu punktus, paredzot tajos iespējas darba papildus darba vietu radīšanai un plānot iespējas atbilstoša pakalpojumu spektra nodrošinājumam.
- ✓ Lai veicinātu ciemu ilgtspējību un ekonomiski efektīvu apsaimniekošanu, izvērtēt ciemu teritoriju lietderību un izstrādāt priekšlikums ciemu teritorijas noteikt tikai blīvi apdzīvotās vietās ar plašu pakalpojumu klāstu.
- ✓ Lai nodrošinātu novada teritorijas līdzsvarotu attīstību, apdzīvojumu paredzēts koncentrēt pie esošajām apdzīvotajām vietām, savukārt lauku teritorijās saglabāt lauku videi raksturīgo izkliedēto apbūvi, kas mijas ar dabas teritorijām. Šim nolūkam pilsētā un ciemu centros paredzēts veidot dzīvojamo apbūvi ar augstu apbūves blīvumu, izvietot publiskās un darījumu iestādes, kā arī nomaļus no centra paredzēts izvietot jaunas ražošanas teritorijas.
- ✓ Viensētas lauksaimniecības zemēs ir saglabājamās kā īpaša apdzīvojuma struktūras sastāvdaļa, kas vēsturiski atradusies lauku telpā
- ✓ Blīvi apdzīvotās vietās veicināt pēctecīgu vēsturiski izveidotās apbūves struktūras saglabāšanu
- ✓ Ciemu apbūves intensificēšanai saglabāt blīvās apbūves struktūru. Jaunas apbūves teritorijas paredzēt vietās, kuras robežojas ar esošajām apbūves teritorijām vai arī vietās, kur vēsturiski tikusi plānota apbūve.
- ✓ Parki un citi dabas pamatnes elementi blīvi apdzīvotās vietās veidojami vienotā sistēmā, veidojot drošu, labiekārtotu un atraktīvu vidi iedzīvotājiem
- ✓ Lai pēc iespējas mazinātu ierobežojumus ciemu attīstībai, kā arī saglabātu esošo sociālo infrastruktūru, centros noteikta daudzfunkcionāla izmantošana
- ✓ Lauku teritoriju atdzīvīšanās attīstībai piedāvāt pietiekami liberālus teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus lauku teritoriju turpmākajai attīstībai.
- ✓ Lauku teritorijās viensēta un viensētu grupu pastāvēšana – teritorijas relatīvi vienmērīgas apdzīvotības garantam.

6. DABAS APSTĀKĻI

6.1. NOVADA ZEMES SADALĪJUMS UN LIETOŠANA

8.attēls. Zemes lietošanas veidi Daugavpils novadā. Dati: Valsts zemes dienests (turpmāk tekstā –VZD), 01.01.2011

6.2. LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀ ZEME

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme (turpmāk tekstā - LIZ) aizņem vidēji 48% no Daugavpils novada kopplatības. Saskaņā ar Valsts zemes dienesta 2011.gada janvāra datiem par Daugavpils novada zemes izmantošanu vislielākais lauksaimniecībā izmantojamās zemes potenciāls ir Laucesas pagastā - 66% no teritorijas kopplatības. 58% novada pagastos LIZ aizņem vairāk nekā pusi no pagasta teritorijas. 4 pagastos tās īpatsvars pārsniedz 60%. Lieluma ziņā vislielākās lauksaimniecībā izmantojamo LIZ platības ir Dēmenes pagastā (8501,8 ha). Lielas platības ir arī Višķu (6540,5 ha), Naujenes (6144,8 ha) un Kalupes (5699,2 ha) pagastā.

Novada lauksaimniecībā izmantojamā zeme pārsvarā ir aramzeme. Aramzeme pagastos aizņem vairāk par pusi no LIZ, kas jau nosaka prioritārās lauksaimniecības attīstības nozares. Īpaši lielu aramzemes īpatsvars ir Nīcgales (80,5% no LIZ kopplatības), Vaboles (77,9%), Salienas (75,9%), Laucesas (72,8%), Vecsalienas (71,8%) un Kalupes (70,1%) pagastā. Minimālais aramzemes īpatsvars ir Naujenes pagastā – 49,9%. Lielākās aramzemes platības ir Dēmenes (5263,9 ha), Kalupes (4000,7 ha) un Višķu (4437,4 ha) pagastā. Iespēja specializēties uz lauksaimniecības veidiem, kuriem būtu nepieciešamas lielas aramzemes platības, ir arī Salienas (3526,1 ha), Naujenes (3200,9 ha), Vecsalienas (3089,5 ha) un Vaboles (3063,5 ha) pagastā. Mazākais aramzemes daudzums ir Ambeļu pagastā.

Dažos pagastos daudz lielāka vērtība ir zālāji. Lielākais ganību īpatsvars ir Naujenes (47,3% no LIZ kopplatības), Ambeļu (42,8%), Medumu (41,6%), Sventes (41,1%) un Tabores (40,9%) pagastā. Mazāko daļu no LIZ ganības aizņem Nīcgales un Vaboles pagastā. Toties šajos pagastos plaši pārstāvētas pļavas – 6,9% un 9,8% no LIZ kopplatības attiecīgi. Lielu vietu pļavas aizņem arī Līksnas (13,3%), Dubnas (10,9%), Kalkūnes (7,9%), Maļinovas (7,5%) un Kalupes (6,5%) pagastā. Vislielākais ganībām piemēroto platību skaits ir Višķu (1869,6 ha), Tabores (1697,9 ha), Sventes (1663,3 ha) pagastā. Pietiekoši lielas platības ir arī Ambeļu (1590,5 ha), Bīķernieku (1519,9 ha), Kalkūnes (1331,7 ha) un Kalupes (1274,3 ha) pagastā. Toties minimālās ganību platības ir Nīcgales, Vaboles, Dubnas, Salienas, Līksnas, Laucesas pagastā. Daļa no šiem

pagastiem ir tieši tās teritorijas, kur bagātīgi pārstāvētas zaļās pļavas – Līksnas (590 ha), Dubnas (407,5 ha) un Vaboles (382,4 ha) pagasts.

Zemes gabalu, kuriem ir noteikts lietošanas veids „augļu dārzs”, novadā ir ļoti maz. Šajā ziņā zemes sadalījums saglabā vēsturiskās tradīcijas – lielākās augļu dārzu platības pēc Valsts Zemes dienesta datiem ir Kalkūnes un Višķu pagastā – 144,4 ha un 127,6 ha attiecīgi. Lielākai daļai novada lauksaimniecībā izmantojamajai zemei lietošanas mērķis ir „Lauksaimniecības zeme”.

2010.gada beigās veiktajā uzņēmēju aptaujā par nopietnu šķērslī lauksaimniecības nozares attīstībai zemnieki minēja zemes resursu ierobežojumu – pārāk lielas lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadrumstalotības dēļ ir ļoti problemātiski palielināt zemes platības. Uz novada lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadrumstalotību norāda arī izmantošanai lauksaimniecībā noteikto zemes gabalu vidējā platība. Labākais rādītājs ir Ambeļu pagastā – 7 ha. Pārējos pagastos – pārsvarā 4-5 ha. Zemākie rādītāji ir Kalkūnes, Laucesas, Līksnas, Maļinovas un Naujenes pagastā – t.i., pagastos, kuros ir īpaši izteiktas Daugavpils piepilsētas iezīmes. Pašlaik lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadrumstalotības mazināšanu veicina Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojumā akceptētā nostāja nepieļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemes dalīšanu zemesgabalos, kuri ir mazāki par 2 ha, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju likumdošanā noteiktie izmantošanas nosacījumi (Ministru kabineta noteikumi nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, 16.03.2010.).

Gandrīz visu pagastu pašreiz spēkā esošie teritorijas plānojumi pieļauj vienas mājas būvēšanu lauksaimniecības zemēs. Valsts zemes dienesta statistikas dati norāda, ka dažos pagastos zemes platībās, kurām ir noteikts lietošanas mērķis „Lauksaimniecības zeme”, salīdzinoši liels īpatsvars ir zemēm zem ēkām un pagalmiem - t.i. vairāk par 1,5% no lauksaimniecības zemes kopplatības. Pārsvarā tie ir Daugavpils piepilsētas zonas pagasti ar mazāku zemes gabalu vidējo platību un lielāko apdzīvojuma blīvumu – Kalkūnes, Laucesas, Līksnas, Naujenes pagasti. Tas nozīmē, ka pilsētai pieguļošās teritorijās lielmēroga lauksaimniecība nav primārais zemes izmantošanas veids.

Zemes lietošanas veidi, kuri pašreiz ir norādīti Valsts zemes dienesta datos zem lietošanas mērķa „Lauksaimniecības zeme” ļauj izdarīt pieņēmumu, ka lauksaimnieciskā darbība novadā nenotiek tik jau aktīvi – lauksaimniecības zemes sastāvā ļoti liels procents mežu un krūmāju. 7 novada pagastos (Ambeļu, Dmenes, Medumu, Salienas, Skrudalienas, Sventes, Vecsalienas pagasts) meži aizņem vairāk par 20% no lauksaimniecības zemes kopplatības, bet 8 pagastos (Ambeļu, Biķernieku, Kalkūnes, Kalupes, Maļinovas, Naujenes, Tabores, Višķu pagasts) krūmāji sastāda tikai vairāk par 5% no lauksaimniecības zemes kopplatības.

Pēdējo 5-7 gadu datu salīdzinājums parāda, ka lauksaimniecības zemes aizaug. Salīdzinot 2010.gada un 2004.gada Valsts zemes dienesta datus par zemes sadalījumu novada pagastos, var redzēt, ka lauksaimniecības zemēs mežu un krūmāju paliek arvien vairāk.

Novada pagastu zemju sadalījums norāda uz samērā lielu purvu un ūdens objektu zemju īpatsvaru lauksaimniecībai paredzētās zemes sastāvā, kas apgrūtina zemes apstrādāšanu. Purvu īpatsvars pārsniedz 1,5% no lauksaimniecības zemes kopplatības 12 no 19 novada pagastiem – Ambeļu, Biķernieku, Dmenes, Dubnas, Kalkūnes, Kalupes, Medumu, Skrudalienas, Sventes, Vaboles, Vecsalienas, Višķu pagastā. Daļēji tas ir saistīts ar sliktu meliorācijas sistēmas stāvokli. Pēc Daugavpils novada domes rīcībā esošajiem 2004.gada datiem vidēji 48% no novada pagastu zemes bija meliorēta. Bet pašlaik daudzām platībām ir nepieciešama meliorācijas sistēmas renovācija, rekonstrukcija vai pat jaunas sistēmas izveidošana. Īpaši lielas purvu platības jāpārvar zemniekiem Višķu (290,3 ha), Dmenes (284,6 ha) un Medumu (263,0 ha) pagastā.

Līdzīgi situācijai kaimiņnovadu teritorijās Daugavpils novada augsnes neizceļas ar augstu kvalitāti salīdzinājumā ar citu Latvijas reģionu teritorijām. Tomēr, kā rāda prakse, pie pārdomātās saimniekošanas tas netraucē novada zemniekiem gūt labu peļņu. Augsnes vērtības ziņā novada teritorija nav vienveidīga. 6 pagastu augsni pēc kvalitātes vidējā rādītāja var

kvalificēt kā V kvalitātes grupas (lauksaimniecībā izmantojamās zeme no 51 līdz 60 ballēm) augsni, pārējo pagastu augsni - kā IV kvalitātes grupas (lauksaimniecībā izmantojamās zeme no 41 līdz 50 ballēm) augsni. Saskaņā ar Daugavpils novada domes rīcībā esošajiem datiem vājākās augsnes ir Medumu pagastā, bet pašas bagātīgas – Līksnas pagastā.

Daļāno novada īpaši auglīgu zemju jau atrodas zem būvēm. Tas liek aizdomāties par racionālāko novada zemes resursu izmantošanu – iespēju robežās saglabāt lauksaimnieciskai darbībai piemērotās teritorijas piepilsētas pagastos (Kalkūnes, Sventes, Laucesas, Līksnas pagastā) un ražošanām, kuras prasa platības ziņā apjomīgas teritorijas, rekomendēt Ambeļu, Saliens, Biķernieku pagastus (uz Medumu pagastu šo rekomendāciju nevar attiecināt, jo visa tā platība atrodas NATURA 2000 teritorijā, kuras apsaimniekošanai ir noteiktas citas prioritātes).

Jāpiebilst, ka ir pieejami tikai dati par novada teritorijas augsnes auglību, kuri balstās uz Valsts zemes dienesta arhīva materiāliem par 1982.-1992.gadā Daugavpils rajona teritorijā veikto augsnes kartēšanu un zemes vērtēšanu. Līdz ar to pastāv liela varbūtība, ka dažviet ir notikušas izmaiņas, kuru rezultātā augšņu kvalitāte mainījās. Attiecīgi šajā sadaļā izskatāmie dati nevar kalpot kā absolūti objektīvais pagastu teritoriju vērtēšanas kritērijs. Lai paaugstinātu datu patiesīgumu, izstrādājot Daugavpils novada attīstības programmu, Daugavpils novada domes plānotāji konsultējās ar novada pagastu zemes ierīkotājiem un veica aktuālās korekcijas domes rīcībā esošajos materiālos.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Izdalīt funkcionālo zonējumu „Lauksaimniecības teritorija” ar perspektīvo izmantošanu, kas paredzēta visa veida lauksaimnieciskai darbībai un ar to saistītiem pakalpojumiem, tajā skaitā lauku tūrisms, lauksaimniecības produkcijas pārstrāde, lauksaimnieciskās un vispārīgās ražošanas objekti. „Lauksaimniecības teritorijā” ietilpst arī viensētas, savrupmājas, piemājas saimniecības, zemnieku saimniecības.
- ✓ Teritorijas plānojums neizvirza mērķi norādīt konkrētas apmežojamās teritorijas, to potenciāls izvērtējams katram konkrētam priekšlikumam atsevišķi, ņemot vērā teritorijas plānojumu un citu normatīvo aktu prasības.
- ✓ Veicināt īpaši auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes saglabāšanu.
- ✓ Lauku teritorijas izmantošanas dažādošanai lauksaimniecības teritorijās atļaut derīgo izrakteņu ieguvu tādos apjomos, lai šī darbība nekļūstu par šķērslī lauksaimniecības zemes izmantošanai lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem.
- ✓ Lai mazināt lauku zemes sadrumstalotību, sekot Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojuma vadlīnijās un Ministru kabineta noteikumu Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (30.04.2013.) noteiktajam un pieturēties pie vismaz 2 ha lielas minimālās nedalāmās zemesvienības platības.

6.3. MEŽI

Mežs aizņem 1/3 (35%) no novada teritorijas kopplatības. Platības ziņā meža resursu Daugavpils novadā ir vairāk nekā kaimiņu pašvaldībās. 2011.gada sākumā meža kopplatība sastādīja 65717,4 ha jeb 2,3 ha uz katru Daugavpils novada iedzīvotāju.

Meža masīvi nevienmērīgi noklāj novada teritoriju. Ir pagasti, kur mežs aizņem ļoti mazu teritorijas daļu – piemēram, Višķu pagastā meži sastāda 11,8% no pagasta kopplatības. Bet vislielākā nozīme mežam ir Līksnas un Salienas pagastā, kur meža platības aizņem vairāk par 50% no pagasta teritorijas.

Lielākas mežaudžu platības un koksnes krāja ir Līksnas, Salienas un Sventes pagastā. Pēc šiem parametriem novada pagastu sadalījums varētu būt sekojošs – sk.tabulas.

Lielāko novada mežu daļu (56% no novada mežu kopplatības) pārvalda AS „Latvijas valsts meži”. Privātās personas apsaimnieko 30121,72 ha jeb 43% no novada meža resursiem. Tik mazs privāto mežu īpatsvars vairs nav nevienā no tuvākajām pašvaldībām. Bet platības ziņā Daugavpils novada privāto mežu īpašnieki ir daudz bagātāki par kaimiņiem, jo tuvākais novads ar lielākām privāto mežu platībām ir Rēzeknes novads (55235,25 ha).

10 novada pagastos privātie meži sastāda vairāk nekā pusi no pagasta meža resursiem, tajā skaitā 3 pagastos (Ambeļu, Biķenieku un Višķu pagastā) gandrīz 100% no pagasta meža zemēm. Mežsaimniecības veicināšanai novadā kalpo gan spēkā esošajos pagastu teritorijas plānojumos noteiktais aizliegums veidot meža gabalus mazākus par 2 ha, kā arī investīcijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežošanai.

Lielākās privāto meža zemju platības izvietotas Demenes (3682,27 ha), Medumu (3490,32 ha) un Salienas (2999,46 ha) pagastos. Šo pagastu privātie meži izceļas arī ar lielāko koksnes krāju.

Pēc VZD datiem 25947,4 ha novada meža atrodas lauksaimniecības zemē, proti, tā izmantošanas veids nav mežsaimniecība. 2010. un 2004.gada VMD datu salīdzinājums parāda, ka valsts mežu platība gandrīz nemainījās, toties ievērojami pieauga privāto un pašvaldības mežu platība. Kopumā šo meža zemju platība palielinājās uz 17% no 2004.gada apjoma, t.i. uz 4502 ha. Pārsvara tas notika uz dabīgās apmežošanās procesa rēķina, līdz ar lauksaimnieciskās darbības pasivitāti un apbūvei iecerētās zemes aizaugšanu. Visintensīvākās izmaiņas fiksētas Tabores pagastā (40%), bet lielākās jaunu meža zemju platības parādījās Vecsalienas (460 ha) un Demenes (442 ha) pagastā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežošana nevienmēr liecina par efektīvāku zemes resursu izmantošanu, spriežot pēc VMD datiem LIZ aizaug pārsvarā ar ekonomiski neefektīvām koku sugām.

Kopējā reģistrēto mežaudžu platība 2010.gada bija tikai 49,8 ha (Ambeļu, Dubnas, Laucesas, Salienas, Vecsalienas pagastā)

Daugavpils novada teritorijā samērā daudz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, kā arī īpaši aizsargājamo meža iecirkņu, kas nosaka atbilstošas mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus. Pavisam ierobežojumi attiecās uz 15184,49 ha, kas ir 22% no novada meža zemju kopplatības. Tā ir salīdzinoši liela platība. Lielākās privāto mežu platības ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem atrodas Naujenes (40% no privāto mežu kopplatības), Skrudalienas (35%), Vecsalienas (32%) un Sventes (28%) pagastā. Tomēr Daugavpils novada gadījumā tas nenoliedz ilgtspējīgas ekonomiskās mežsaimnieciskās darbības iespējamību novada privātajos mežos, jo:

- 68% no meža zemēm, kurām ir noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi, atrodas valsts mežu teritorijā;
- meža zemes, kur mežsaimnieciskā darbība ir aizliegta, aizņem samērā nelielu platību – 418,56 ha (salīdzinājumam: Rēzeknes novadā šāda tipa meža zemes aizņem 5408,80 ha) un tās „atņem” tikai 0,07% no privāto meža zemju kopplatības.

Novada meži ir pārsvarā skuju koku meži. Valdošā suga ir priede – 47% no visas koksnes krājas. Liela nozīme ir arī bērzam – 26% no visas koksnes krājas. Tomēr katrā pagastā meži ir dažādi – pārsvarā tie ir skuju koku meži, bet 8 pagastos (Ambeļu, Biķenieku, Demenes, Dubnas, Kalkūnes, Laucesas, Medumu, Višķu pagastos) lielākas platības aizņem mīksto lapu koki. Arī ilggadīgās mežsaimnieciskās darbības rezultātā valsts meži kopumā atšķiras no privātiem mežiem – gandrīz visos valsts mežos valdošā suga ir priede, bet gandrīz visos privātajos mežos – bērzs.

2010.gadā Daugavpils novadā iegūtā krāja sastādīja 339363 m³. Izcirstā apjoma platība sastādīja 5051,60 ha, kas ir 8% no novada mežiem. Tas ir liels apjoms salīdzinot ar kaimiņu pašvaldībām. Daļēji to var izskaidrot ar īpaši lielu 2010.gada vējgāžu ietekmi uz Daugavpils novada mežiem. Vējgāzes pārsvara skara valsts mežu teritoriju, līdz ar ko $\frac{3}{4}$ no cirsmu platībām valsts mežos bija saistīti ar vējgāžu seku likvidāciju un tas aptvēra 2710 ha jeb gandrīz 8% no visu novada valsts mežu kopplatības. Ar vējgāzēm saistītās cirtes apjoma platība novada privātajos mežos sastādīja tikai 0,76% no novada privāto mežu kopplatības. Pavisam izcirstais

apjoms privātajos mežos 2010.gadā bija 74886 m³ un tā platība sastādīja 4,2% no novada privāto mežu kopplatības. Vislielākās galvenās cirtes platības privātajos mežos 2010.gadā bija Dmenes pagasta (60,01 ha).

Pārsvārā novada mežus veido no 40 līdz 100 gadu vecie koki. Bet ir arī 200-gadīgo ozolu audzes (Laucesas pagastā). Līksnas un Nīcgales pagastu mežos aug virs 160 gadu vecas priedes, Dubnas pagastā – virs 150 gadu vecās egles, Dmenes pagastā – virs 140 gadu vecās liepas, Kalupes pagastā aug vismaz 130 gadu vecās lapegles.

Liels valsts mežu īpatsvars Daugavpils novadā ir būtiska novada priekšrocība, jo tas ievērojami palielina publisko teritoriju daudzumu novadā, līdz ar to nodrošinot plašas relaksācijas teritorijas piedāvājumu gan Daugavpils pilsētas, gan novada iedzīvotājiem. Publiskie meži vienlaikus dod iedzīvotājiem arī iespēju papildināt savus pārtikas krājumus ar veselīgiem meža resursiem. Lielas publisko mežu platības palīdz samazināt Daugavpils pilsētas negatīvo ietekmi uz vidi, kā arī nodrošina aktīvu pilsētnieku plūsmu uz novadu.

Plašas publisko mežu platības, kuras palielina pieejamību novada dabas teritorijām, pozitīvi ietekmē arī tūristu plūsmu. Valsts mežos ir izdalītas vairākas zonas, kuras ir iezīmētas tieši pilsētregiona iedzīvotāju relaksācijai. Tajā skaitā tās ir meža aizsargjoslas teritorijās ap Daugavpils un Ilūkstes pilsētu. Bet līdz ar intensīvāku AS „Latvijas valsts meži” ekonomisko darbību sāka veidoties konflikts starp valsts mežu apsaimniekotājiem un vietējo sabiedrību kā valsts mežu izmantotāju, kas vienkopus ar juridiskā rakstura jautājumu nesakārtotību liek pārskatīt meža aizsargjoslu robežas un meklēt risinājumu, kas varētu vienot visas iesaistītās puses.

2009.gada 3.aprīlī bija noslēgti līgumi starp Daugavpils pilsētas domi, Līksnas pagasta padomi un Naujenes pagasta padomi par meža aizsargjoslu ap Daugavpils pilsētu ar kopējo platību 5116 ha, kura būtu izvietojama Daugavpils novada Līksnas un Naujenes pagasta teritorijā un kura atbilst Daugavpils pilsētas teritorijas plānojuma grozījumos (2009.) attēlotajam aizsargjoslas variantam. Meža aizsargjoslas Naujenes pagasta daļa (1616 ha) bija apstiprināta ar Naujenes pagasta teritorijas plānojuma grozījumiem. Bet Līksnas pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšana laika posmā līdz Daugavpils novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanai nebija veikta. Šāda situācija lika pamatu domstarpībām par to, kādu Daugavpils pilsētas meža aizsargjoslas variantu uzskatīt par spēkā esošo un attēlot Daugavpils novada teritorijas plānojumā. 2013.gada 30.aprīļa vēstulē Daugavpils novada domei un 2013.gada 22.septembra vēstulē Daugavpils pilsētas domei un Daugavpils novada domei Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija atzina par pamatotu A/S „Latvijas valsts meži” iebildumu pret to, lai par spēkā esošo uzskatītu tādu meža aizsargjoslu, kāda ir attēlota Daugavpils pilsētas teritorijas plānojuma grozījumos, proti, kāda izriet no abiem starp lauku un pilsētas pašvaldībām parakstītajiem līgumiem. Galvenais akcents tika likts uz šādiem argumentiem: 1) no 2009.gada līdz 2013.gadam iedzīvotāju skaits Daugavpils pilsētā samazinājās un nokrita zem 100 tūkstošiem (pēc PMLP datiem uz 01.01.2014. pilsētā bija 98 089 iedzīvotāji), kas nozīmē, ka saskaņā ar spēkā esošajām meža aizsargjoslas noteikšanas normām (sk. Ministru kabineta noteikumus Nr.63 „Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika”, 04.02.2003.) uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma apstiprināšanas laiku Daugavpils pilsēta var pretendēt ne vairāk kā uz 1500 ha lielu meža aizsargjoslu, ja vien jau esošai aizsargjoslai nav lielāka platība; 2) visas normatīvo aktu prasības ir izpildītas tikai tai meža aizsargjoslas daļai, kura attiecās uz Naujenes pagasta teritoriju (1616 ha), līdz ar to tikai šo daļu var izskatīt kā spēkā esošo meža aizsargjoslu ap Daugavpils pilsētu, strādājot pie novada teritorijas plānojuma izstrādes, bet meža aizsargjoslas, kura izvietojas kaimiņpašvaldību teritorijā, iezīmēšana Daugavpils pilsētas teritorijas plānojumā neuzskatīt par tiesīgu, jo aizsargjoslu attēlo tās pašvaldības teritorijas plānojumā, kuras teritorijā ietilpst aizsargjosla.

Daugavpils novada teritorijas plānojuma izstrādes procesa pabeigšana ir tieši atkarīga no izstrādājamā teritorijas attīstības plānošanas dokumenta atbilstības normatīvo aktu prasībām, kas tiks vērtēts, ņemot vērā augšminēto Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas

atzinumu. Līdz ar to Daugavpils novada dome vairākkārt piedāvāja Daugavpils pilsētas pašvaldībai un A/S „Latvijas valsts meži” dažādus aizsargjoslas variantus, kas palīdzētu spēkā esošās aizsargjoslas platības ietvaros mēģināt saglabāt vietējo iedzīvotāju iecienītākās atpūtas vietas pilsētas tuvumā gan Naujenes, gan Līksnas pagasta teritorijā. Tomēr kompromiss nebija panākts, jo Daugavpils pilsētas dome turpināja pieturēties pie savas izpratnes par spēkā esošo meža aizsargjoslu ap Daugavpils pilsētu, proti, pie variantā, kāds izriet no 2009.gada 3.aprīlī Daugavpils pilsētas domes noslēgtajiem līgumiem ar Naujenes un Līksnas pagastu. Šādā situācijā Daugavpils novada pašvaldība bija spiesta izvēlēties risinājumu, kas dotu iespēju pabeigt novada teritorijas plānojuma izstrādes procesu un nepieļautu novada teritorijas attīstības bremsēšanu aktuālā novada teritorijas plānojuma neesamības dēļ, atstājot laiku konfliktsituācijas risinājuma meklējumiem.

Bagātīgus novada publisko mežu resursus organiski papildina arī Daugavpils novada pašvaldības īpašumā esošās meža zemes. Kopumā novada pašvaldībai pieder 701,10 ha meža zemes platības. Tas pozitīvi izceļ novadu kaimiņu pašvaldību starpā, jo kaimiņiem nav tik lielu resursu, lai nodrošinātu palīdzību savu iedzīvotāju materiālajai labklājībai (malka, kokmateriāli), kā arī novada dzīves vides uzlabošanai (publisko atpūtas vietu ierīkošana). Visvairāk piemērotas publiskās rekreācijas nolūkam pašvaldības mežu zemes Naujenes pagastā – ir ierīkotas izziņu takas u.c. tūrisma un rekreācijas infrastruktūras elementi.

Daugavpils novada teritorijā ir ļoti daudzveidīga medību fauna. Medību saimniecības, kuru darbība pārsvarā ir saistīta ar meža teritorijām, nodrošina medību produkcijas ieguvu, gan regulē saimnieciski pieļaujamo dzīvnieku skaitu, gan saglabā medījamiem dzīvniekiem nepieciešamo vidi. Populārākie medījамie dzīvnieki ir aļņi, staltbrieži, meža cūkas, stirnas, bebri, zaķi. No plēsīgajiem dzīvniekiem: vilki, lapsas, jenotsuņi, caunas. No putniem: pīles, slokas, zosis, rubeņi. Līdz ar to, ka valsts mežu platības ir bagātas ar medījamiem dzīvniekiem, 90% AS „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecības teritorijas kopplatības Daugavpils novadā ir iznomātas 110 mednieku formējumiem.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Meža teritorijas izmantojamās koksnes resursu izmantošanai un aizsardzībai, rekreācijai, medniecībai, dabas vērtību saglabāšanai, meža infrastruktūras izveidošanai un apsaimniekošanai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu meža resursu izmantošanu un saglabāšanu. Teritorijas plānojums nosaka, ka mežos pieļaujama arī dzīvojamā apbūve.
- ✓ Grafiskajā daļā attēlotas aizsargjoslas ap purviem.
- ✓ Līdz ar to, ka Daugavpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā neizdevās panākt vienošanās par tādu meža aizsargjoslu ap Daugavpils pilsētu, kas apmierinātu visas ieinteresētās puses un vienlaikus būtu saderīga ar spēkā esošo likumdošanu, novada teritorijas plānojumā attēlot esošo meža aizsargjoslu ap Daugavpils pilsētu, proti, tādu aizsargjoslu, kāda ir apstiprināta ar Naujenes pagasta teritorijas plānojuma 2004.-2015.gadam grozījumiem (13.02.2008.) un 2013.gadā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Zemkopības ministrijas vērtējumā atzīta par juridiski korektu. Pēc jauna meža aizsargjoslas platuma un izvietojuma varianta izvēles grozīt aizsargjoslu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, uzsākot novada teritorijas plānojuma grozījumus vai lokālplānojuma izstrādi.
- ✓ Mežu teritorijas izmantošanas dažādošanai mežu teritorijās atļaut derīgo izrakteņu ieguvu apjomos, kas netraucē galvenās izmantošanas realizācijai.
- ✓ Lai mazinātu meža zemes sadrumstalotību, sekot Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojuma vadlīnijās un Ministru kabineta noteikumu Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (30.04.2013.) noteiktajam, pieturēties pie vismaz 2 ha lielas minimālās nedalāmās meža zemes platības.

- ✓ Neizvirzīt papildus nosacījumus valsts mežos esošo meža ceļu un brauktuvju ikdienas un periodiskai uzturēšanai un ceļu rekonstrukcijai, izvērtējot konkrēto apstākļu nepieciešamību, darbus veicot likumā noteiktā kārtībā.

6.4. ŪDENS RESURSI

6.4.1. PAZEMES ŪDEŅI

Daugavpils novada teritorija ietilpst Baltijas artēziskā baseina austrumu daļā. Teritorijas hidroģeoloģisko griezumu veido ūdeni saturošu un vāji caurlaidīgu slāņkopu mija.

Saskaņā ar LVĢMC secinājumiem Daugavpils novadā ūdensapgādes vajadzībām iespējams izmantot ļoti dažādus pazemes ūdens avotus. Tomēr aptuveni 62% dzeramo un tehnisko ūdeņu Daugavpils novadā pašlaik iegūst Arukilas-Amatas ūdens horizontu kompleksa ekspluatācijas urbumos. Atbilstoši Ūdens informatīvās sistēmas „2 – Ūdens” datiem, kopējā pazemes ūdens ieguve no Daugavpils novadā esošajām atradnēm 2009.gadā bija 14,6 tūkst. m³/d, tas nozīmē, ka tiek izmantoti 17% no aprēķinātajiem ekspluatācijas krājumiem. Laika posmā no 1956. līdz 2010.gadam novadā ir ierīkoti 538 ekspluatācijas urbumi, ar filtriem dažādos ūdens horizontos. Urbumu dziļums mainās no 14 m līdz 600 m. Daudzi urbumi patlaban netiek izmantoti, jo ir atstāti rezervē vai arī likvidēti (sk.4.pielikumu Paskaidrojuma rakstam un 16.tematisko karti Grafiskajā daļā). Gandrīz 80% gadījumos LVĢMC nav datu urbuma statusu. Novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika uzsākta urbumu apsekošanas kampaņa. Kampaņas laikā izdevās precizēt urbumu faktisko atrašanās vietu vai konstatēt tās neatpazīstamību dabā. Visbiežāk urbumi netiek izmantoti un nav likvidēti vai pienācīgi iekonservēti, kas rada potenciālus pazemes ūdeņu piesārņojuma draudus. Diemžēl, urbumu likvidācijas vai konservācijas darbi ir dārgs pasākums, kas neveicina urbumu īpašnieku aktīvu dalību dabas resursu saglabāšanā. No pagastu urbumu apsekošanas komisiju aktiem pakāpeniski krājas datu bāze par novada teritorijas urbumu stāvokli, kas kalpos par pamatu pašvaldības turpmākai rīcībai novada pazemes ūdens resursu saglabāšanas jomā.

Neskatoties uz samērā lielu novada teritorijas platību un dziļurbumu daudzumu tajā, galvenais novada teritorijas saldūdens resursu lietotājs ir Daugavpils pilsēta. Pilsēta ņem 89 % no kopējā ūdens ieguves apjoma visā šajā Latvijas zonā, jo aiz Rīgas, Daugavpils ir otrs lielākais pazemes ūdens patērētājs Latvijā. Bet dabiskie dzeramā pazemes ūdens resursi Daugavpils apkārtnē ir ierobežoti jeb vidēji, un tikai lokālā iecirknī pilsētas ziemeļu apkaimē ir lieli. Lielākās ūdensgūtnes, kuras izmanto Daugavpils pilsētas centralizētajai ūdensapgādei, ir saldūdens atradne „Vingri” (Līksnas pagasts), „Ziemeļi” (Līksnas pagasts), kā arī „Kalkūni” (Kalkūnes pagasts). Ūdensgūtnē „Vingri”, kura darbojas kopš 1963. gada un nodrošina aptuveni ¾ no iegūstamā pazemes ūdens kopējā apjoma. Saldūdens atradnes „Ziemeļi” aprēķinātie krājumi ir 72950 m³/d. Daugavpils pilsētas ūdens patēriņš 2009.gadā ūdensgūtnes „Ziemeļi” ekspluatācijas rezultātā bija 5515,30 m³/d, bet ūdensgūtnes „Vingri” rezultātā – 9060,33 m³/d, kas ir gandrīz vienāds ar šīs ūdensgūtnes krājumu apjomu - 10000 m³/d (A kategorija). Gruntsūdens ekspluatācijas krājumi atradnē „Vingri” ir nepietiekami pilsētas ūdensapgādei. Bet citur pilsētas apkaimē gruntsūdeņu resursi ir mazi, pie kam pilsētas teritorijā gruntsūdeņi arī piesārņoti. Palielināt pazemes ūdeņu ieguvi var tikai izmantojot artēziskos ūdeņus. Tomēr arī artēziskā ūdens resursi pilsētas teritorijā ir trūcīgi. Bez ūdensgūtnes „Ziemeļi” kā Daugavpils pilsētas papildus dzeramā ūdens avots tiek piedāvāts izmantot arī Daugavas kreisā krasta artēzisko ūdeni - atradne „Dienvidi”, kas arī atrodas Daugavpils novada teritorijā. No iepriekšminētajiem var secināt, ka pazemes ūdens resursu aizsardzība un uzmanīga ūdensapgādes risinājumu izvēle ir gan Daugavpils pilsētas, gan Daugavpils novada pašvaldības prioritāte un abu pašvaldību tiešās sadarbības lauks.

Novada teritorijā ir vēl divas ūdensgūtnes – „Višķi” (308 m³/d), kas atrodas Višķu pagastā un tiek izmantota Višķu ciemata ūdensapgādei, kā arī „Škūtes” (3600 m³/d), kas atrodas Laucesas pagastā un ir paredzēta sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk tekstā – SIA) „Euro Oil Refinery” ūdensapgādei gan ar dzeramo ūdeni, gan ar tehnisko ūdeni.

Novada teritorijā pie Daugavpils pilsētas robežas (Kalkūnes pagastā) atrodas viens urbums, kas pieder Daugavpils pilsētas centralizētajai ūdensgūtnei „Grīva”, otrs ūdensgūtnes urbums atrodas Daugavpils pilsētas teritorijā. Šīs vietas pazemes ūdens krājumi tiek definēti kā potenciālā saldūdens atradne.

Individuālajā sektorā privātmāju īpašnieku vajadzībām novadā visbiežāk izmanto gruntsūdeņus, neskatoties uz to, ka gruntsūdeņu ķīmiskais sastāvs bieži vien neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām.

Saskaņā ar LVĢMC datiem Daugavpils novada teritorijā ir sastopami arī minerālūdens krājumi. Tomēr pašlaik sālsūdeņi netiek izmantoti.

6.4.2. VIRSZEMES ŪDEŅI

Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra 2005.gada datiem Daugavpils novadā ir pārstāvēti 11 upju ūdensobjekti. Garākās Daugavpils novada upes ir Daugava, Dubna, Kolupe, Laucesa, Poguļanka, Līksna, Tartaks.

Saskaņā ar LR Civillikuma I Pielikumu (1102.pantam) pa Daugavpils novada teritoriju tek 2 upes, kuras ir iekļautas Latvijas publisko ūdensteču sarakstā – Daugava un Dubna. Publisko ūdeņu statuss ir noteikts 24 ezeriem, kas ir salīdzinoši liels skaits. Tie ir: Briģenes ezers, Skirnas ezers, Demenes ezers, Šķirnates ezers, Riču ezers, Lielais Kalupes ezers, Mazais Kalupes ezers, Koša ezers (Kāša), Laucesas ezers (Smeilīnes), Lielais Kumpinišķu, Samaņkas ezers, Kurcuma ezers, Robežas ezers, Lielais Kumpoša ezers, Mazais Kumpinišķu ezers, Kamenkas ezers, Sila ezers, Beļānu ezers, Sitas ezers, Svences ezers, Sasaļu ezers, Baltezers, Luknas ezers, Višķu ezers.

Saskaņā ar LR Ministru kabineta 2003.gada 15. aprīļa noteikumiem Nr. 179 "Noteikumi par upju baseinu apgabalu robežu aprakstiem" visi Daugavpils novada teritorijā esošie virszemes ūdens objekti ietilpst Daugavas baseina apgabalā (Daugavas augšgala baseins). Daugavas baseina hidroloģiskā režīma raksturīgākās īpatnības ir augsti un ilgstoši pali, vasaras - rudens lietus uzplūdumi un pazemināti līmeņi vasaras un ziemas mazūdens periodos. Svarīga nozīme Daugavas baseina ir arī pazemes pietecei. Tas apgrūtina pašas Daugavas, kā arī tās baseina ūdensteču un to krastu zonas izmantošanu. Vislielākās teritorijas apsaimniekošanas problēmas izraisa plūdi, it īpaši tādās upēs kā Daugava, Līksna, Laucesa, Dubna.

Lielais upju skaits novadā varētu tikt uzskatīts kā potenciāls mazo hidroelektrostaciju attīstībai, vismaz tajos gadījumos, kad ir iespējams pielāgoties ūdens līmeņa straujam svārstībām. Pašlaik novadā ir 3 elektrostacijas. Visas trīs ir izvietotas Ambeļu pagastā uz Dubnas upes.

Latvijas likumdošana aizliedz hidroelektrostaciju būvniecību uz 6 upēm, kuras šķērso Daugavpils novada teritoriju, - Borne, Dubna, Līksna, Laucesa, Poguļanka, Tartaks.

Novada ūdensobjekti kalpo par dabisku mājvietu vairākām retām zivju sugām. Virszemes ūdeņus izmanto, galvenokārt, licencētai makšķerēšanai un neorganizētai makšķerēšanai, tūrismam un atpūtai.

Pamatojoties uz LR Civillikuma II Pielikuma 1115.pantam un III Pielikuma 1117.pantam, zvejas tiesības Daugavā pieder tikai valstij, bet 11 Daugavpils novada ezeriem pastāv zvejas tiesību ierobežojums - zvejas tiesības pieder valstij - Bruņu ezers, Černavas (Drisvjates) ezers, Dārza ezers, Dervanišķu (Ustaukas) ezers, Kirjanišķu ezers, Lūbasta ezers, Šēnheidas ezers, Sitas ezers, Smilģīnu ezers, Veirūgnes ezers.

Daugavpils novada upēs izplatītas visā Daugavas baseinā sastopamās saldūdens zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, sudrabkarūsa, ālants, sapals, baltais

sapals, salate (Daugavā), vīķe, ausleja, grundulis, mailīte, pavīķe, zandarts, asaris, ķīsis, sams, vēdzele, akmeņgrauzis, bārdainais akmeņgrauzis, pīkste, platgalve, deviņadatu stagars, vimba (saldūdens forma), kā arī straute nēģis. Jāatzīmē, ka bez jau minētajām sugām šajā Daugavas daļā ir sastopams sams, kuram Daugavā ir konstatēta Latvijā lielākā populācija. Daugavpils novada ezeros stabilas populācijas veido: repsis, līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, sudrabkarūsa, vīķe, ausleja, grundulis, zandarts, asaris, ķīsis, vēdzele, akmeņgrauzis, bārdainais akmeņgrauzis, pīkste, rotans un platgalve, kā arī ceļotājzivju saldūdens formas - sīga un ezeru salaka.

Hidroelektrostaciju kaskādes būvniecība uz Daugavas ir radījusi būtiskas izmaiņas sugu sastāvā. Tādēļ Daugavpils novada ūdeņos vairs nenāk ceļotājzivis - lasis, taimiņš, sīga (ceļotājforma), vimba, kaze, upes nēģis. Zutis joprojām ir sastopams ezeros un upēs. Bet līdz ar izmaiņām novada ezeros pēdējo desmit gadu laikā zivju resursi samazinās. Galvenais kompensācijas veids zivsaimniecībai pašlaik būtu zivju resursu mākslīga ataudzēšana.

Atbilstoši Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kadastra informācijai Daugavpils novadā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās sastopamas 9 zivju sugas - akmeņgrauzis, dūņu pīkste, platgalve, repsis, salate, straute nēģis, kas iekļautas ES Biotopu Direktīvas 92/43/EEC 2. un 5.pielikumā un 3 zivju sugas – repsis, salate un upes nēģis, kas ir īpaši aizsargājamās Latvijā.

Daugavpils novada ezerainība nav tik liela – tikai 2,7%. Toties tas ir vairāk, nekā vidēji Latvijā (1,5%). Daugavpils novada teritorijā izvietojušies 189 ezeri, no kuriem 13 ir lielāki par 100 hektāriem (Sventes ezers, Riču ezers, Višķu ezers, Luknas ezers, Meduma ezers, Sila ezers, Lielais Kalupes ezers, Briģenes ezers, Veirūgnes ezers, Mazais Kalupes ezers, Lielais Ilgas ezers, Laucesas (Smeilīnes) ezers, Abiteļu ezers). Lielākos novada publiskos ezerus kā atpūtas vietu aktīvi izmanto gan novada, gan Daugavpils pilsētas iedzīvotāji. Bet blīva individuālo māju apbūve stipri ierobežoja iespēju izmantot šos publiskos ūdeņus. Pietrūkst novadā labiekārtotu krastmalu, publiskās ārtelpas pie ūdens. Vienkopus ar dabas un ainavas vērtībām labiekārtotas vietas pie ūdeņiem varētu ietekmēt tūrisma industrijas attīstību novadā, ka arī uzlabotu vietējo iedzīvotāju dzīves vidi.

Lai mazinātu šo konfliktu, kā arī lai pasargātu ūdens kvalitāti un neveicinātu krastu nogāžu procesus, dažos pagastos bija aizliegta apbūve 50 m platā joslā ap lielākajiem ezeriem - piemēram, Medumu pagastā ap Medumu ezeru, Lielo Ilgas ezeru, Mazo Ilgas ezeru, Sventes ezeru, Demenes pagastā ap Riča ezeru dabas parkā "Silene", Kalkūnes pagastā ap Sventes ezeru un Daugavu utt. Tomēr prakse parādīja, ka jebkuras apbūves aizlieguma nosacījumi bija pārliedzi stingri un ka pietrūkst iespējas izvērtēt katru atsevišķu gadījumu.

Zivju krājumi atļauj nozvejot daudz lielāku zivju daudzumu, taču dažādu sociālekonomisku apstākļu dēļ, zvejas intensitāte ir ievērojami samazinājusies.

Pēdējos gados ezeru izmantošanu negatīvi ietekmē ezeru aizaugšanas tempi.

Diemžēl, Daugavpils novada teritorijā atrodas arī daži ūdensobjekti, kuros atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” (31.05.2011.) pastāv risks nesasnīgt Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli minētajā likumā paredzētajā termiņā (sk.3.tabulu). Tas nozīmē, ka šo ūdensobjektu tuvumā jāorientējas uz tādu darbību, kura nodrošinātu ūdens malu sakārtošanu un mazinātu piesārņojošo vielu nokļūšanu ūdenī.

3.tabula

Ūdens-objekts	Nosaukums	Izvietoējums
upes	Līksna	Daugavpils, Daugavpils novads (Ambeļu pagasts, Bīķernieku pagasts, Kalupes pagasts, Līksnas pagasts, Maļinovas pagasts, Naujenes pagasts, Sventes pagasts, Vaboles pagasts, Višķu pagasts)

ezeri	Lielais Kalupes ezers (Salenieku ezers)	Daugavpils novads (Kalupes pagasts), Vārkavas novads (Rožkalnu pagasts)
	Mazais Kalupes (Keišu) ezers	Daugavpils novads (Kalupes pagasts)
	Vīragņas ezers	Daugavpils novads (Višķu pagasts, Dubnas pagasts), Preiļu novads (Pelēču pagasts)
	Šēnheidas ezers	Daugavpils novads (Skrudalienas pagasts)

Novada teritorijas ūdens resursu aprakstu un izmantošanas rekomendācijas sk. 5.un 6.pielikumā Paskaidrojuma rakstam. Lai konkretizētu novada teritorijas ūdens resursu izmantošanu tuvākajā laikā ir paredzēta lokālpilnvarojuma izstrāde.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Nodrošināt ūdens resursu pieejamību un to kvalitātes saglabāšanu.
- ✓ Izvirzīt nosacījumu, ka artēzisko urbumu īpašniekiem jānodrošina urbuma atveres hermetizācija un urbuma aizsardzība no fiziskas bojāšanas, jānovērš urbuma un stingra režīma aizsargjoslas applūšana vai piegružošana, bet neizmantojie artēziskie urbumi ir jākonservē vai jālikvidē normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
- ✓ Ūdeņu teritorijās atļaut derīgo izrakteņu ieguvī, cik tālu tā netraucē galvenās izmantošanas realizācijai un nekļūst par šķērsli ūdens resursu ilgtspējīgai izmantošanai.
- ✓ To ūdensobjektu tuvumā, kuros atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” (31.05.2011.) pastāv risks nesasniegt Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli minētajā likumā paredzētajā termiņā, atbalsīt tādu darbību, kura nodrošinātu ūdens malu sakārtošanu un mazinātu piesārņojošo vielu nokļūšanu ūdenī.
- ✓ Lai mazinātu virszemes ūdeņu piesārņojumu, ar teritorijas plānojumu veicināt publiskās ārtelpas labiekārtošanu, attīstību ūdens objektu tuvumā, tajā skaitā peldvietu ierīkošanu.

6.5. AINAVAS

Ainavas ir viena no lielākajā novada teritorijas vērtībām. Līdz ar to 2011.gadā bija pieteikta Daugavpils novada ainavu izpēte, aptverot ainavu ziņā vērtīgākas novada vietas. Līdzās ļoti bagātīgi pārstāvētām reljefa formām arī novada teritorijas ainavas raksturo dažādība.

9.attēls. Ainavu skati (Foto P.Lakovskis)

Novada teritorijā izvietojusies daļa no Austrumlatvijas zemienes Jersikas līdzenuma un Aknīstes nolaidenuma, Augšzemes augstienes Ilūkstes pauguraines un Skrudalienas pauguraines, kā arī Latgales augstienes Dagdas paguraines un Augšdagavas pazeminājuma, kurā atrodas viens no Daugavas vizuāli skaistākajiem posmiem. Uz dienvidiem un ziemeļiem no Daugavpils sastopamas arī tādas reljefa formas kā šauri, gari reljefa pazeminājumi jeb subglaciālas iegultnes. Daugavpils novadā šajās iegultnēs ir izveidojušās ezeru ķēdes – dienvidos Dervanišku ezers, Briģenes ezers, Akmenka, Dārzu ezers un Skirnas ezers, kas iestiepjas Lietuvas teritorijā; ziemeļos Kalupes ezeru virkne.

Vizuāli augstvērtīgu ainavu noteikšana un aizsardzība kļūst arvien aktuālāka, tāpēc tā tiek ņemta vērā plānošanā un zemes apsaimniekošanā. Tas saistīts ar ainavu kā tūrisma un rekreācijas resursa izmantošanas palielināšanos, kultūrainavu izzušanu un ainavu straujām izmaiņām.

Novada nozīmīgās ainavu telpas var iedalīt trīs klasēs nacionālās, reģionālas un novada nozīmes ainavu telpas. Nacionālas nozīmes ainavu telpā iekļauts aizsargājamais ainavu apvidus „Augšdaugava”. Tā centrālais objekts ir Daugavas senleja ar upes lokiem un gravām. Teritorijas ainavām ir augsta ekoloģiskā nozīme un tajā vērojami Latvijai unikāli panorāmas ainavu skati. Reģionālas nozīmes ainavu telpas novada teritorijā noteiktas – aizsargājamais ainavu apvidus „Augšzeme” un dabas parks „Silene”. Šīs teritorijas ietver ainaviski augstvērtīgas ezeraines ar tāliem, vizuāli atraktīviem skatiem pār ezeru spoguļiem un mežainām salām. Novada nozīmes ainavu telpas noteiktas - Daugavas ieleja lejpus Daugavpils, Nīcgales meža masīvs, mežu teritorijas Daugavpils un Ilūkstes pilsētas apkārtnē, kā arī ainavu telpa Višķu un Luknas ezeru apkārtnē.

Izpētes laikā iegūtie ainavu redzamības aprēķina rezultāti apliecina, ka reljefs ir nozīmīgākais faktors Daugavpils novada vizuāli augstvērtīgajās teritorijās. Novadā plaši sastopami panorāmas skati, kuriem turpmāk svarīgi saglabāt un uzturēt atklātu skatu vietu tuvplānu, lai skatu vērsumi būtu pieejami kopumā. Savukārt skatu fonam speciāli saglabāšanas, uzturēšanas nosacījumi nav nepieciešami, lai gan iegūtie rezultāti ļauj novērtēt, piemēram, potenciālu telekomunikācijas torņu pārskatāmību. Arī zemes apaugumam ir būtiska nozīme, jo pat nekoptas ceļmalas var būt būtisks šķērslis ainavu vizuālā uztverē. Novada ciemos ir nozīmīga to sakoptība, tā piemēram, Līksnas ciems atzīmējams kā ainaviski pievilcīgākais ciems, kam pilnīgs pretstats ir Vīganti (Višķu pagastā), kuros pamestās ēkas rada nepievilcīgu vidi.

Redzamības modelēšanas rezultāti skatu vērsumā no Eglukalna skatu apliecina šīs skatu vietas nozīmi. No torņa praktiski ir pārskatāms viss novads un plašas teritorijas aiz tā robežām. Salīdzinot ar novadā esošajiem Vasargelišku un Ostrovas skatu torņiem, kuri galvenokārt ļauj

vērot to tuvākās apkārtnes dabas ainavas, Eglūkalna tornis nodrošina daudz plašāku panorāmas ainavu vērošanu. Tāpēc nākotnē būtu nepieciešams atjaunot skatu torni Eglūkalnā.

Ceļu tīkls ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem teritorijas ainavu uztverē, jo īpaši tūrisma un rekreācijas kontekstā. Novada ainavu izpēti laikā nedefinētie ceļu posmi atrodas aizsargājamās ainavu apvidos, Višķu un Luknas ezeru apkārtnē, kā arī autoceļi pierobežā ar Lietuvu, Baltkrieviju. Nedefinētie ceļu posmi ir Rīga – Daugavpils – Krāslava – Baltkrievijas robeža (A6), Krievijas robeža (Grebņeva) - Rēzekne - Daugavpils - Lietuvas robeža (Medumi) (A13), Daugavpils apvedceļš (Tilti - Kalkūne) (A14), Daugavpils-Skrudaliena-Baltkrievijas robeža (Silene) (P68), Daugavpils – Demene, Nīcgale-Kalupe-Dubna, Līksna-Vabole-Kalupe. Autoceļi P68, A13, A14, Daugavpils – Demene ainavu redzamības vērtēšanā iekļauti, jo tie ir nozīmīgi pierobežas transporta koridori un veido Latvijas un novada *vizītkarti*. Daļa no šiem ceļu posmiem ir Latgales reģiona teritorijas plānojumā ir definēti kā ainavu ceļi.

Daugavpils novadā kā pierobežas teritorijā notikuši daudzi vēsturiskie notikumi, kuri atstājuši arī liecības ainavās. Mūsdienās par to liecina daudzās baznīcas un lūgšanu nami, sādžas, piemiņas vietas un citi gan valsts aizsardzībā esošie, gan vēl nenovērtēti kultūrvēsturiskie objekti. Katram no tiem ir interesanta un savdabīga vēsture, kura bagātina arī novada ainavu vērtību.

Plānošanas kontekstā svarīgs jautājums ir ne tikai kultūrvēsturiski nozīmīgu ainavas elementu saglabāšana, bet plašāku ainavu telpu jeb kultūrainavu aizsardzība un saglabāšana. Tieši šī problēma mūsdienās ir aktuāla Daugavpils novada aizsargājamās ainavu apvidos „Augšdaugava” un „Augšzeme”, jo teritorijās vērojami ainavu transformācijas procesi. Novadam tipisko kultūrainavu izzušana uzsvērtā arī dabas parka „Daugavas loki” dabas aizsardzības un tūrisma attīstības plānos. Kā nozīmīgākie kultūrainavas apdraudošie faktori Daugavpils novadā minami – viensētu pamešana, lauksaimniecības zemju neapsaimniekošana un aizaugšana, derīgo izrakteņu ieguves vietu skaita pieaugums un to ekspluatācijas radītās ietekmes (troksnis, putekļi, ceļu izdangāšana), kolhozu laikā būvēto fermu, darbnīcu, atsevišķās vietās ar cienu (piemēram, Višķu pagasta Vīgantos) pamestās ēkas un grausti, ceļu kvalitāte, kā arī mūsdienu privātmāju novietojums un arhitektoniskie risinājumi, kuri neiekļaujas apkārtnes kultūrainavās (1.18. un 1.19. att.). Minētie aspekti būtiski ietekmē gan kultūrainavu uztveres iespējas, gan vizuāli pazemina to kvalitāti, daudzviet radot pamestības sajūtu. Veicot ainavu inventarizāciju dabā secināts, ka minēto faktoru ietekmē, nozīmīgie kultūrainavu areāli sastopami teritorijās, kuras tiek aktīvi apsaimniekotas, piemēram, Višķu, Dmenes, Līksnas, Skrudalienas, Salienas un Vaboles pagastos. Savukārt vēsturiski augstvērtīgākajās kultūrainavu teritorijās Sventes, Medumu, Vecsalienas un Biķernieku pagastos konstatētas ainavu degradēšanās pazīmes, kuru turpmāka attīstība var novest pie kultūrainavu izzušanas pilnībā.

Līdz šim speciāli pētījumi par tipisko novada apbūvi nav veikti, kas nenoliedzami ir apjomīgs un komplicēts darbs. Taču tipiskās iezīmes ir apkopotas „Daugavas loku” tūrisma aizsardzības plānā. Nozīmīgākie kultūrvidi veidojošie elementi Latgalē ir latgaliski katoliciskā, sēliski luteriskā, krievu pareizticīgā un krievu vecticībnieku kultūra. Tautas būvniecību pārstāv lauku sētas, kas mainījušās līdz ar saimniecisko kārtību un pārdzīvojušas citu būvniecības kultūru ietekmi. Dabas parka teritorijā izplatītākie zemnieku apmetņu veidi ir rindu sādžas un izkaidu sādžas. Zemnieku sētām varēja būt vairāki ēku izvietojuma plānojumi. Līdz 20.gs. 20-to. gadu zemes reformai latgalieši pārsvarā dzīvoja sādžās, kuru apbūvi noteica cara laiku noteikumi. Pēc iziešanas viensētās daļēji saglabājās slēgtie pagalmi (dvori), kam apkārt augsts žogs, dzīvojamās telpas apvienojums ar kūti. Mājām bieži izplatīti dekoratīvie pakši, lieveņi, kokgriezumī, logu aizvērtni, piemēram, Židinā un Markovā, kā arī citviet, kur dzīvo vecticībnieki. Atsevišķās vietās sastopama autentiska šim reģionam raksturīga arhitektūra, kura ēkām piešķir unikalitāti un kultūrvēsturiska pieminekļa statusu, piemēram, Slutišķu sādža. Slutišķu sādžas novietojums - no vienas puses Daugavas terase, no otras – Markovas pilskalns un savdabīgais reljefs – atbilda vecticībnieku pašizolācijai no ārējās pasaules. Te saglabājās vecticībnieku materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, kuru izpaušme vērojama arī tagad:

sādžas plānojumā („ielas tipa” apbūve – viena galvenā sādžas iela un visai sādžai viena aka), apbūvē (logu apmales) un māju apdarē (augsti sliekšņi un zemas durvis), sadzīvē (krievu krāsns izmantošana), kā arī dzīvojamās mājas funkcionālajā dalījumā (priekšnams, „aukstā” istaba, sarkanais un melnais stūris). Arī citviet novada teritorijā sastopama kultūrvēsturiski nozīmīga un autentiska apbūve, piemēram, Līksnas pagasta Ribakos, Biķernieku pagasta Pentelišķos. Tā kā apbūve ir nozīmīgs ainavu elements, līdz ar to tās aizsardzībai ir nozīmīga loma augstvērtīgo ainavu un identitātes saglabāšanā.

Nozīmīgākās ainavu pārmaiņas saistās ar meža zemju un krūmāju paplašināšanās, dabisko pļavu un zālāju aizaugšana, noslēgtu ainavu veidošanos, atklātu ainavu izzušana tajā skaitā ainaviski pievilcīgās vietās. Minētie ainavu transformācijas procesi, jo īpaši raksturīgi augstāko pauguraiņu teritorijās, sakrīt ar vizuāli pievilcīgākajām ainavu telpām (piem., dabas parkos „Daugavas loki”, „Svente” un novada ziemeļaustrumu daļā Ambeļu pagastā). Ainavu transformācijas procesi cieši saistīti ar iedzīvotāju skaita samazināšanos un novecošanos laukos, kā rezultātā tiek pamestas viensētas un pat veseli ciemi. Liels aizaugušu pļavu īpatsvars vai mežu masīvi ar izteiktu fragmentāciju un vecu mežaudžu trūkumu tajā var radīt būtiskas ietekmes ainavu ekoloģiskās struktūras funkcionēšanā.

Ainavu potenciāla saglabāšanai un izmantošanai plānošanas procesam bija sagatavota karte ar skatu vietām, ainaviski augstvērtīgiem ceļu posmiem un ainavu telpām.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Nodrošināt novadam raksturīgu un kultūrvēsturiski nozīmīgu ainavu saglabāšanu, par pamatu izmantojot Daugavpils novada ainavu izpēti (2011.) rezultātā noteiktās novada ainavu vērtības, klases, ainaviski vērtīgo novada teritoriju izvietojumu.
- ✓ Ar teritorijas izmantošanas nosacījumiem veicināt pamesto, degradēto teritoriju, eku un būvju (bijušo noliktavu, fermu, lauktechnikas remonta darbnīcu teritorijas, u.c.) apsaimniekošanu.

6.6. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

Novada teritorijā atrodas 3 ainavu apvidi, 4 dabas parki, 7 dabas liegumi un 107 dabas pieminekļi, 93 no kuriem ir dižkoki (4.tabulu). Kopumā novada teritorijas ĪADT aizņem 46 588 ha jeb 1/4 no novada platības (sk.8.pielikumu Paskaidrojuma rakstam un 11.tematisko karti Grafiskajā daļā).

4.tabula

Kategorija	Nosaukums	Izvietojums
Aizsargājamo ainavu apvidi	Augšdaugava	Vecsalienas, Skrudalienas, Salienas, Tabores, Naujenes pagasts un Krāslavas novada Kaplavas un Ūdrīšu pagasts
	Augšzeme	Sventes, Medumu, Kalkūnes pagasts un Ilūkstes novada Šēderes pagasts

	Nīcgales meži	Nīcgales pagasts
Dabas parki	Daugavas loki	Vecsalienas, Tabores, Naujenes, Salienas pagasts un Krāslavas novada Kaplavas un Ūdrīšu pagasts
	Svente	Medumu, Sventes, Kalkūnes pagasts un Ilūkstes novada Šēderes pagasts
	Silene	Skrudalienas, Demenes pagasts
	Medumu ezeraine	Medumu pagasts
Dabas liegumi	Glušonkas purvs	Skrudalienas pagasts
	Ilgas	Skrudalienas pagasts
	Ļubasts	Līksnas pagasts
	Medumu ezera salas	Medumu pagasts
	Sasaļu mežs	Sventes pagasts
	Sventes ezera salas	Sventes pagasts
	Tīrās sūnas purvs	Maļinovas pagasts
Dabas pieminekļi:		
ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi	Nīcgales Lielais akmens	Nīcgales pagasts
	Sandarišķu karengravas	Naujenes pagasts
	Viļušu avots	Naujenes pagasts
	Mālkalnes avots	Salienas pagasts
	Daugavas Vārti (Slutišķu un Ververu kraujas)	Vecsalienas, Salienas, Naujenes pagasti
dendroloģiskie stādījumi	Hoftenbergas parks	Naujenes pagasts
	Jaunsventes parks	Sventes pagasts
	Juzefovas parks	Naujenes pagasts
	Medumu parks	Medumu pagasts
	Naujenes mežniecības svešzemju koku stādījumi	Naujenes pagasts
	Rozališķu parks	Vecsalienas pagasts
	Višķu „Vītoli” dendroloģiskie stādījumi	Višķu pagasts
aizsargājamās alejas	Medumu aleja	Medumu pagasts
	Grancovas aleja	Kalupes pagasts
aizsargājamie koki (dizkoki)	93 dizkoki un visi citi koki, kuru apkārtmērs ir 1,3 m augstumā no koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par Ministru kabineta noteikumu Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (16.03.2010.) 2.pielikumā minētajiem izmēriem un teritoriju ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas)	

Gandrīz visas novadā esošās ĪADT, izņemot dažus dabas pieminekļus, ir Eiropas nozīmes aizsargājamās teritorijas NATURA 2000. 2011.gadā aizsargājamo ainavu apvidus „Augšdaugava” tika iekļauta UNESCO Pasaules dabas un kultūras pieminekļu Latvijas nacionālajā sarakstā.

Latvijas mērogā no novada ĪADT visvairāk ir atpazīstams dabas parks „Daugavas loki”, lielā mērā pateicoties neordinārai dibināšanas vēsturei, ikgadējam starptautiskajam tautas mākslas festivālam „Augšdaugava”, vecticībnieku kultūrmantojuma krātuvei Slutišķu sādžai un labiekārtotu publisko vietu esamību. 2008.gadā dabas parkam „Daugavas loki” piešķīra ģimenēm ar bērniem draudzīgas vides balvu. 2012.gada sākumā dabas parkam pēc Latvijas mēroga projekta „Latvijas Dižvietu MĀJAS karte” ietvaros veiktā iedzīvotāju balsojuma kopā ar vēl 11 Latvijas objektiem tika piešķirts statuss „Latvijas dižvieta”. Arī dabas piemineklis „Nīcgales lielais akmens” ir labi pazīstams tālu aiz novada robežām, jo tas ir lielākais laukakmens Latvijā. Gan dabas parks „Daugavas loki”, gan Nīcgales lielais akmens ir vairāku tūrisma maršrutu pieturvietas;

Spēkā esošs dabas aizsardzības plāns ir tikai 3 novada ĪADT: dabas parkam „Daugavas loki”, aizsargājamo ainavu apvidum „Nīcgaļu meži”, dabas liegumam „Ilgas”.

„Dabas aizsardzības plāna neesamība vislielāko ietekmi atstāja uz dabas liegumu „Lubasts”, ar kuru robežojas plašs vasarnīcu ciems, kā arī uz dabas parkiem „Medumu ezeraine” un „Svente”, kur pēdējo gadu intensīva individuālā apbūve ievērojami ietekmēja teritorijas ainavu.

Lielākaj daļai novadā esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju galvenās aizsargājamās vērtības ir ainavas, līdz ar to kā tūrisma, rekreācijas un dzīvojamai telpai šīm teritorijām ir augsta pievienotā vērtība.

Dažas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (piemēram, dabas parks „Daugavas loki”) ir izveidotas arī kultūrvērtību aizsardzībai, līdz ar ko tās pastāvēšanu nosaka ne izolētība no cilvēka, bet tieši mijiedarbība ar viņu.

Platības ziņā lielākās aizsargājamās teritorijas novadā ir aizsargājamo ainavu apvidu un dabas parki. Saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.) tās ir teritorijas, kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai, un viens no šo teritoriju izveidošanas mērķiem ir nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu. Attiecīgi tās ir unikāls rekreācijas un tūrisma potenciāls, kurš novadā joprojām tiek izmantots salīdzinoši vāji un ekonomiski neefektīvi.

Kopējās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas veicina sadarbību dabas vērtības aizsardzības un apsaimniekošanas jomā starp kaimiņu pašvaldībām (piemēram, daudzie kopējie projekti ar Krāslavas novada pašvaldību), kā arī lielākajos mērogos – ar Baltkrievijas un ar Lietuvas kaimiņiem.

Novada īpaši aizsargājamās dabas teritorijas augsti vērtējas starp lielpilsētas iedzīvotājiem kā mājokļa, bieži kā „otrās mājas vieta”. Tomēr ir jāņem vērā, ka pārāk intensīva un nepārdomāta būvniecība šajās teritorijās ne tik vien var apdraudēt aizsargājamās sugas, bet mazinās galveno šo teritorijas vērtību – maz pārveidotu dabas ainavu, mazinās iespējas un vēlmi apmeklēt šo vietu, līdz ar to kritīs tās ekonomiskā vērtība.

Bez īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām dabas vērtību aizsardzībai novada teritorijā atrodas 28 mikroliegumi (sk.7.pielikumu Paskaidrojuma rakstam).

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās vai to tiešā tuvumā neplānot aktīvu saimniecisko darbību, kas varētu būtiski ietekmēt šīs teritorijas. Aizsargājamās dabas teritorijas ir viens no tūrisma un rekreācijas resursiem. Natura 2000 teritorijas plānots izmantot atbilstoši īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem un to dabas aizsardzības plānos ietvertajiem pasākumiem

- ✓ Panākt efektīvāku, bet ilgtspējīgu aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu
- ✓ Lai dabas parku teritorijas efektīvāk varētu kalpot sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai, vienlaikus veicinot ekonomisko darbību novada, pieļaut publisko apbūvi dabas parkos, ja vien izbūves vietā paredzētā darbība spēj nodrošināt īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu. Gadījumos, kad izbūves teritorijā ir konstatēti īpaši aizsargājamie biotopi vai sugas, būvdarbus atļaut tikai pēc ekspertīzes, kuru sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperts veicot saskaņā ar normatīvajos aktos definētajām prasībām un ja vien būs iespējams variants, ka plānotā darbība neapdraud aizsargājamo sugu vai biotopu.

6.7. DERĪGIE IZRAKTEŅI

5.tabula

Daugavpils novada teritorijas derīgo izrakteņu potenciāls
(pēc LVĢMC 2011.gada datiem)

<i>Māls</i>	• 4 māla atradnes un 4 māla prognozēto resursu laukumi ar kopējo izpētīto krājumu atlikumu 8760,35 tūkst.m³ ; • Valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradne - atradne „Nīcgale” (Nīcgales pagastā)
<i>Smilts un smilts-grants</i>	• apzinātas 56 smilts un smilts-grants atradnes un prognozēto resursu laukumi ar kopējo izpētīto krājumu atlikumu 85045,30 tūkst.m³
<i>Saldūdens kaļķieži</i>	• apzinātas 9 saldūdens kaļķieža atradnes un divi prognozēto resursu laukumi ar kopējo izpētīto krājumu atlikumu 233,15 tūkst.m³
<i>Kūdra</i>	• konstatētas aptuveni 712 kūdras atradnes. To kopējo prognozēto krājumu resursi ir apmēram 190000 tūkst. m³ jeb 35000 tūkst. t, bet izpētīto krājumu resursi – 1473 tūkst. m³ jeb 9962 tūkst. t (pie nosacītā mitruma 40%)
<i>Sapropelis</i>	• apzinātas 55 sapropeļa atradnes ar kopējo platību ap 1215 ha un kopējiem sapropeļa resursiem ir 62476 tūkst. m³ jeb 16388 tūkst. t (pie nosacītā mitruma 60%)

5.tabulā sniegtā informācija ir atspoguļota 14.-15.tematiskajā kartē Grafiskajā daļā.

Saskaņā ar Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra pārskatu par novada teritorijas zemes dzīļu resursiem (2011.), visvērtīgākās tehnoloģiskās īpašības ir Nīcgales atradnes māliem. Tā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.321 „Noteikumi par valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnēm” (08.05.2012.) ir noteikta arī kā valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradne. Nīcgales atradnes mālus iespējams izmantot ķieģeļu ražošanai. Līdz 1998.gadam Nīcgales atradnē notika derīgā izrakteņa ieguve, mālu izmantoja keramzīta oļu ražošanai. Pasliktinoties ekonomiskajai situācijai, ražošana tika pārtraukta un pēc 1998.gada māla ieguve vairs nenotiek.

Kalkūnes pagasta māla atradnēs izpētītie krājumi jau ir izstrādāti, bet virs citiem krājumu laukumiem atrodas samēra blīva apbūve.

Par vienu no visnozīmīgākajām smilts-grants un smilts iegulām Daugavpils novadā uzskatāma atradne „Elerne” (Tabores pagastā). Tā ir lielākā dienvidu Latgalē un 3 lielākā starp smilts-grants/smilts atradnēm reģionā. Pēdējo 30 gadu laikā atradne tika intensīvi izmantota.

2009.gadā ieguves darbi notika jau trijos no pieciem atradnes iecirkņiem. Laika posmā no 1998.gada līdz 2009.gadam atradnē ieguvi veikušas vairāk kā 9 organizācijas. Teritorijas neveido pievilcīgus skatu, neskatoties uz to, ka tā atrodas aizsargājamo ainavu apvidū. Teritorija labi redzama no Daugavas otrā krasta un ļoti pazemina apkārtējās ainavas vērtību, kura ir daļa no reģionālā tūrisma piedāvājuma šajā teritorijā.

Nozīmīgas smilts-grants un smilts atradnes ir arī "Butišķi" (Naujenes pagasts), "Butišķi – Ceļuprojekts" (Naujenes pagasts), "Ververi" (Naujenes pagasts), "Vecsikele" (Vecsalienas pagasts), "Jaunborne" (Salienas pagasts), tā kā šīs atradnes atrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, to izstrāde veicama saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu.

2009.gadā smilts-grants un smilts atradņu skaits, kurās tiek veikta ieguve ir ievērojami samazinājies, jo samazinājās būvniecību apjoms. Tomēr izpētes darbi turpinās, kas liecina par jaunām aktīvas ieguves darbu iecerēm uz novada plānošanas dokumenta realizācijas periodu. Piemēram, pēc AS „Latvijas valsts meži” pasūtījuma SIA „Vides Konsultāciju Birojs” 2011.gadā veica ģeoloģisko izpēti smilts un smilts-grants atradnē „Svente I” un krājumu inventarizāciju smilts un smilts-grants atradnē „Sventes mežniecības 64 65. un 75.kvartāla atradne”. 2011.gada 28.decembra sēdes protokolā Nr.69, LVĢMC Derīgo izrakteņu krājumu akceptēšanas komisija nolēma, apvienot abus izpētes laukumus un turpmāk to uzskatīt par vienu atradni – „Svente I” 23,2 ha platībā. Akceptētie krājumi: 515.10 tūkst.m³ A kategorijas smilts-grants. 762.4 tūkst.m³ A kategorijas smilts un 122,2 tūkst.m³ N kategorijas smilts.

Pārsvārā novada saldūdens kaļķieža atradnes ir nelielas, derīgā slāņa biezums reti pārsniedz 2 m. Lielākās un perspektīvākās novada teritorijā apzinātās saldūdens kaļķieža atradnes, kuras neatrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, ir „Putāni” (Ambeļu pagastā) un „Baltais strauts” (Bīķernieku pagastā). Novada saldūdens kaļķieži labi piemērojami izmantošanai lauksaimniecībā kā kaļķošanas materiāls skābo augšņu neitralizācijai.

Novada teritorija ir ļoti bagāta ar kūdru. Bet kūdras atradnes nav vienādas. To platība mainās no 2 ha 852 ha. Kūdras iegulas maksimālais dziļums 8 m, vidējais – 1 – 5 m. Kūdras ieguvei sagatavotas platības ir atradnēs: „Nīcgales” Nr. 14258 (3681), „Gerlaku” Nr.14526 (4689) un „Vecsalienas” Nr. 14943 (4741). Bet pēdējos desmit gados kūdras ieguve notiek tikai divos purvos. Vecsalienas atradnē ieguvi pārtrauca pagājušā gadsimta 80-to gadu vidū.

Nīcgales purvā ieguves darbus 205,6 ha lielā platībā veic Jelgavas uzņēmums SIA „Latflora”, ik gadus iegūstot 7-15 tūkst.t. kūdras. Savukārt paša novada uzņēmums SIA „Meliora Krauja” izstrādā kūdras Gerlaku purvā, ap 226 ha lielā platībā iegūst ap 6 — 8.6 tūkst, t kūdras gadā. Uzņēmumu raksturo stabila, ilggadīga darbība. Tuvākajā laikā ir plānots apgūt jaunas Nīcgales purva platības.

Ekonomiski efektīvākās kurināmās kūdras ieguvei perspektīvākās ir šādas novada teritorijas atradnes „Meža” Nr. 14289 (4639), „Mukānu” Nr. 14484 (4685) un „Sležu” Nr. 14488 (4690).

Sapropela iegulu vidējais biezums novada teritorijā lielākoties ir 4-6 m robežās. Maksimālais sapropela slāņa biezums (15.2 m) tika konstatēts Jānuciema ezerā.

Sapropela rūpnieciskai ieguvei tika sagatavotas „Jānuciema” un „Krīvānu” atradnes.

Nozīmīgākās atradnes krājumu ziņā, kuras neatrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, ir „Luknas” (6627 tūkst. m³ jeb 2000 tūkst. t), „Vīragnes” (4850 tūkst. m³ jeb 1800 tūkst. t), „Šēnheidas” (2750 tūkst. m³ jeb 803 tūkst. t), „Černavu” (2240 tūkst. m³ jeb 683 tūkst. t) un „Abiteļu” (2100 tūkst. m³ jeb 666 tūkst. t). Sapropela augstāka kvalitāte ir Dunakļu, Grāveļu, Kirjanišķu, Klapīņu, Sūklādes Baltais, Misuncu ezeros.

Pēdējo gadu laikā intensīva ar derīgo izrakteņu ieguvi saistītā darbība notiek valsts mežu teritorijā. Kā piemēru var minēt šādas esošās derīgo izrakteņu ieguves teritorijas, kuras atrodas A/S „Latvijas valsts meži” valdījumā: smilts atradne "Kāpas" ar kopējo platību 5 ha (Līksnas pagasts), purvu kūdras atradne „Gerlaka purva kūdras atradne” (Kūdras fonda Nr.4689) 226.64

ha platībā (Maļinovas, Kalupes, Vaboles pagasts), esošais karjers „Sventes mežniecības 64., 65., 75.kvartāla atradne (Sventes pagasts) u.c.

Karjeru rekultivācijai zemes īpašniekiem ne vienmēr pietiek līdzekļu. Pamestajos karjeros, neatkarīgi no to zemes īpašuma veida, bieži veidojas stihiskas atkritumu izgāztuves, kas mazina šīs zemes vērtību. Karjeri degradē apkārtējo ainavu, līdz ar to mazinās arī kaimiņu īpašumu vērtība, kā arī ainavas vērtība.

Derīgo izrakteņu ieguve un pārstrāde, būvniecības, būvmateriālu ražošanas un uzņēmējdarbības attīstība ir cieši saistīta ar ekonomisko attīstību un labklājības celšanos, kas, savukārt, rada pieprasījumu pēc dažāda veida pakalpojumiem un sekmē infrastruktūras pilnveidošanos.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- Novada teritorijas plānojums neaizliedz derīgo izrakteņu ieguvi, mežos, lauksaimniecībā izmantojamās teritorijās un novada ūdens objektos, ja tas nav pretrunā ar citiem teritorijas izmantošanas noteikumiem un citu normatīvo aktu prasībām. Ir izdalītas teritorijas, kur derīgo izrakteņu ieguvi būtu lietderīgi apvienot ar ieguves rūpniecības attīstību (Rūpniecības apbūves teritorija).
- Ja derīgo izrakteņu ieguvei paredzētā teritorija iepriekš nav izpētīta, pirms derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanas jāveic tās ģeoloģiskā izpēte.
- Ja ieguves darbus pārtrauc uz laiku, ilgāku par pieciem gadiem, derīgo izrakteņu ieguvējs nodrošina derīgo izrakteņu ieguves vietas konservāciju.
- Veidot zaļās buferzonas, lai mazinātu derīgo izrakteņu ieguves darbības ietekmi uz vietējo ainavu, kā arī uz vides kvalitāti publiskās un dzīvojamās apbūves teritorijās,

7. VIDES KVALITĀTE

Atmosfēras piesārņojums

Daugavpils novadā lielākais gaisa piesārņojums ir no mobilajiem izmešu avotiem, joslas gar maģistrālajiem ceļiem: A6 (Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Paternieki)), A13 (Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi), A14 (Daugavpils apvedceļš (Tilti-Kalkūne) un dzelzceļiem, kur piesārņojumu līmenis ir ļoti mainīgs un atkarīgs gan no meteoroloģiskajiem apstākļiem, gan no autotransporta un dzelzceļa transporta kustības intensitātes. Lokālā gaisa piesārņojuma ziņā nelabvēlīgas zonas ir arī ap stacionāriem izmešu avotiem (katlumājām, kuru dūmeņi nav aprīkoti ar filtriem).

Trokšņa piesārņojums

Daugavpils novadā lielākais trokšņa piesārņojums veidojas gar maģistrālajiem ceļiem: A6 (Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Paternieki), A13 (Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi), A14 (Daugavpils apvedceļš (Tilti-Kalkūne) un dzelzceļiem. Novads atrodas arī Daugavpils pilsētas trokšņa piesārņojuma zonā. Bet līdz ar depopulāciju, zemāku satiksmes intensitāti, samērā lielu zaļo teritoriju skaitu Daugavpils pilsētā un ap to trokšņa līmenis nav draudošs. Tomēr māju īpašnieki, kuru mājas ir izvietotas netālu no lielām automaģistrālēm un dzelzceļiem, jau tagad izjūt diskomfortu trokšņu dēļ. Attīstoties starptautiskajai lidostai „Daugavpils” (Lociki, Naujenes pagasts), paaugstināsies trokšņa piesārņojuma līmenis pie dzīvojamām mājām Lociku ciemā. Bet pašlaik vēl nav pietiekošas

konkrēti noteiktas informācijas par lidlauka attīstības iecerēm, lai varētu veikt trokšņa kontūru aprēķināšanu.

Ūdensobjektu piesārņojums

Lauku teritorijās, kur nav centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu, lielākā daļa iedzīvotāju notekūdeņus novada septiskajās tvertnēs vai izsmēlamās bedrēs, bet no sausajām tualetēm un lopu kūtīm tos izvada vidē, piesārņojot gruntsūdeņus, kas ar virszemes un pazemes noteci nonākot ūdenstecēs un ūdenstilpēs veicina to ūdens kvalitātes pasliktināšanos un eitrofikāciju.

Cienu teritorijās, kur tiek nodrošināta centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumi, esošās notekūdeņu attīrīšanas ierīces pašreizējās noslodzes apstākļos un tehnikās stāvokļa dēļ ne vienmēr nodrošina notekūdeņu attīrīšanu atbilstoši vides kvalitātes prasībām. Nepietiekošā notekūdeņu attīrīšana notiek Dubnas, Kalupes, Mīrnija un Laucesas ciemos.

Saskaņā ar Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā 2010.- 2015.gadam veiktajā riska izvērtējumu tika konstatēts, ka dažiem ūdensobjektiem, kuri uzvietoti Daugavpils novada teritorijā, šķērso to vai robežojas ar to, nesasniedz labu virszemes ūdeņu stāvokli līdz Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīvā 2008/105/EK par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā, kā arī LR „Ūdens apsaimniekošanas likumā” (2002.) noteiktajam termiņam, kas ir fiksēts Ministru kabineta noteikumos Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” (31.05.2011.): Līksna, Lielais Kalupes ezers (Kalupes pagasts), Mazais Kalupes (Keišu) ezers (Kalupes pagasts), Vīragnas ezers (Višķu pagasts, Dubnas pagasts). Tas nozīmē, ka šo ūdens objektu apsaimniekošanā būtu jāizvairās no vidi piesārņojošās darbības vai besaimnieciskās attieksmes un jāatbalsta pašu objektu un to apkārtnes sakārtošanu.

Plūdu riska apvidi

Paaugstināta riska aplūstošās teritorijas ir saistītas ar Daugavas upes ieleju un tās lielāko pieteku ielejām: Lauceses upes un Līksnas upes ieleja, kā arī ar Dubnas upes ieleju. Daugavas baseina hidroloģiskā režīma raksturīgākās īpatnības ir augsti un ilgstoši pali. Novada teritorijas applūšana ir saistīta ar ilgstošiem lietainiem periodiem un pavasara paliem, ko izraisa strauja sniega kušana, ledus iešana un ledus sastrēgumi. Visbiežāk plūdi veidojas Daugavas atsevišķos posmos ar zemiem lēzeniem krastiem, kur upes gultnē ir sēkļi un smilšu salas. Plūdu riskam pakļautas upju ieleju teritorijas Ambeļu, Višķu, Dubnas, Salienas, Vecsalienas, Tabores, Naujenes, Līksnas, Nīcgales, Sventes, Laucesas, Kalkūnes un Maļinovas pagastā. Plūdu riskam ir pakļauti vairāki vasarnīcu ciemi: „Lūbaste” un „Kooperators” Līksnas pagastā, „Laucece 8” Lauceses pagastā, „Daugava” un „Celtnieks” Kalkūnes pagastā, „Maļutki” Tabores pagastā. Novada teritorijā 121 viensētas ir pakļautas aplūstošās riskam.

Erozijas riska apvidi

Stāvo pauguru nogāzēs, kas nav nostiprinātas ar augu segu, sniega kušanas un intensīvu lietusgāzu laikā vērojami noskalošanās procesi, kā rezultātā tiek erodēta augsne. Daugavas senielejas nogāzēs un tās pieteku dziļākajās ielejās posmos potenciāli bīstami var kļūt erozijas procesi, jaunu gravu veidošanās procesi ieleju stāvajās nogāzēs, ja tiek izcirsti meži vai strauji pieaug intensīva tehnoloģiskā slodze. Erozijas apdraudētās teritorijas sastopamas Ambeļu, Biķernieku, Naujenes, Salienas, Vecsalienas, Tabores, Sventes, Medumu pagastā. Augsnes erozijas ierobežošanai būtu jāievēro lauksaimniecības zemju apstrādes noteikumus.

Abrāzijas riska apvidi

Ezeru krastu noskalošanas (abrāzija) procesus veido regulāri stipru vēja brāzmu radītu erozīvu viļņu krastu izskalošana, kur viļņu ārdošo darbību nosaka vēja ieskrējienam un salīdzinoši augstu viļņu izveidei pietiekams ezera akvatorijas garums. Ezeru krastu noskalošanas (abrāzija) riska teritorijas lokalizējas lielāko ezeru relatīvi nelielos, dažus desmitus metru garos posmos. Novada teritorijā ezeru krastu abrāzijas riskam pakļauti Dēmes pagastā Riču ezera austrumu krasts,

Kalupes pagastā Mazā Kolupa ezera ziemeļu krasts, Medumu pagastā Medumu, Lielā Ilgu un Lauceses ezeru ziemeļaustrumu krasti, Sventes pagastā Sventes ezera ziemeļu krasts. Šādos ezeru krastu posmos būtu jāierobežo saimnieciskā darbība, kas var izsaukt jaunu krasta noskalošanās posmu veidošanos vai izsaukt to tālāku katastrofālu attīstību jau esošajās vietās.

Mūsdienās notiek upju gultņu aizsērēšana un dziļuma samazināšanās daudzos posmos, bet pavasara palos tiek izskalotas jaunas gultnes. Kopumā upju darbība izpaužas kā erozijas un akumulācijas procesu mijā. Kā arī atkarībā no upju līkumainības (meandriem) norisinās upju sāniskā erozija. Ģeoloģiskajai videi un saimnieciskajiem objektiem apdraudoši visi upē notiekošie ģeoloģiskie procesi. Tāpēc saimnieciskā darbība nav jāizvērs Daugavas, Laucesas, Kumpotas, Līksnas upju palienēs, pirmajā virspalu terasē un upju gultnes līkumojošajos (meandrējošajos) posmos, kur notiek krastu izskalošana.

Eolā riska apvidi

Viens no galvenajiem eolo procesu attīstības priekšnoteikumiem ir smilšainu kvartārnogulumu īpatsvārs auglīgajā augsnes virskārtā, kā arī nepareiza šo teritoriju apsaimniekošana, kā rezultātā vēja iedarbībā notiek smalkgraudainas smilts, putekļaina un mālaina materiāla daļiņu izpūšana, pārpūšana un uzkrāšanās. Eolo procesu riska teritorijas sastopamas Līksnas pagasta dienvidaustrumu daļā, Maļinovas pagasta austrumu daļā, Kalupes pagasta dienvidu daļā, Naujenes pagasta austrumu daļā, Sventes pagasta ziemeļu daļā, kas saistās iekšzemes kāpu, seno deltu un ledāja sprostezaru smiltājiem. Kopējā potenciālā eolo procesu riska platība novada teritorijā sastāda aptuveni 7 000 ha. Šajos apvidos ieteicami meža atjaunošanas pasākumi un jānosaka ierobežojumi mežizstrādei.

Būvniecībai nelabvēlīgie apvidi

Pēc ģeoloģiskajiem apstākļiem pie būvniecībai nelabvēlīgiem apvidiem ir pieskaitāmi purvi un pārpurvotas teritorijas, aluviālie jeb upju nogulumi, kas veidojušies holocēnā (pēcloduslaikmetā) un Daugavas senielejas nogāzēs un tās pieteku dziļākajās ielejās. Daugavas senieleja ar gravu un pieteku stipri saposmotiem krastiem, kā arī daudzviet Daugava veido vairākus iegrauztos meandrus ar stāvām kraujām ir būvniecībai nelabvēlīgi apvidi.

Ģeoloģiskās vides paaugstināta riska apvidi

Novada atsevišķās vietās teorētiski, sakarā ar ģeoloģiskās uzbūves īpatnībām vai bīstamiem ģeoloģiskajiem procesiem ir paaugstināts vides (zemes dziļu, augsnes, pazemes un virszemes ūdeņu) piesārņojuma vai vides apdraudētības risks, piemēram, naftas produktu un pārsūkņēšanas staciju un glabātuvju, gāzes maģistrālo vadu vietās.

Bīstamo ģeoloģisko procesu riska apvidi

Novada teritoriju šķērso paaugstinātā seismiskā riska zona

Paaugstinātas ugunsbīstamības riska apvidi

Dažos novada pagastos atrodas sevišķi ugunsbīstamās meža platības.

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Daugavpils novada teritorijā saskaņā ar Valsts vides dienesta datiem ir četras piesārņotas vietas Dmenes, Maļinovas un Višķu pagastos, kur piesārņojums radies saistībā ar radīto atkritumu apsaimniekošanu. Kā potenciāli piesārņotas vietas ir vairāk kā 50 visā novada teritorijā. Potenciālais piesārņojums ir veidojies vai var rasties atkritumu, notekūdeņu savākšanas un apstrādes procesā, degvielas, minerālmēsļu un pesticīdu glabāšanā, sadedzināšanas iekārtu ekspluatācijā.

Novada teritorijā ir iecerēta jaunu objektu attīstība, kuru darbība var ietekmēt vides stāvokli novadā - nacionālais lidlauks „Daugavpils” (Naujenes pagasts) un naftas pārstrādes rūpnīca ar jaudu 7,875 mljn.t izejvielu gadā (Laucesas pagasts).

Saskaņā ar darbības ierosinātāja iesniegtajiem materiāliem, Laucesas naftas pārstrādes rūpnīcā (SIA “Euro Oil Refinery”) paredzēts iegūt benzīnu, aviācijas degvielu, dīzeldegvielu, sēru un koksu, pārstrādājot līdz 7,8 miljoniem tonnu naftas gadā. Lai nodrošinātu rūpnīcas darbību, paredzēts izbūvēt aptuveni 4 km garu cauruļvadu no naftasvada “Družba”, izbūvēt aptuveni 9 km garu cauruļvadu no maģistrālā gāzesvada, izbūvēt aptuveni 4 km garu 110 kilovoltu elektrolīniju, izbūvēt trīs aptuveni 800 m garus sliežuceļus, savienojumam ar dzelzceļa staciju “Grīva”, kā arī ierīkot nepieciešamos autoceļus un izbūvēt citas inženierkomunikācijas un būves. 2008.gadā šīs darbības iecerei bija piemērota ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra. Atzinumā par uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumu naftas pārstrādes rūpnīcas izveidei. Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma lēmumu, ka projekta turpmākā izstrāde ir iespējama atbilstoši noslēguma ziņojumā paredzētajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem un Vides pārraudzības valsts biroja atzinumā izvirzītajiem nosacījumiem un precizējot bīstamo atkritumu izvietošanas iespējas, kā arī nodrošinot spēkā esošo normatīvo aktu prasības un turpmākajā projektēšanā detalizēti izstrādājot un realizējot visus nepieciešamos drošības un vides aizsardzības nosacījumus.

Pēc Daugavpils novada pašvaldībai pieejamās informācijas Biķernieku pagastā ir iecerēta pārtikas produktu stikla taras ražotne ar noliktavām un tehniskā parka izveide. Detalizētāku izpratni par šī objekta ietekmi uz novada teritoriju varēs identificēt pēc ietekmes uz vidi procedūras veikšanas. Taču jau tagad var secināt, ka izvēlētajā teritorijā ir ļoti piemērota šādi darbam un neveicina tās negatīvas ietekmes izplatīšanu - minimāls dabas resursu skaits, nomales, ļoti retu apdzīvota vieta.

Potenciālais pārrobežu piesārņojuma risks

Novopolockas (Baltkrievija) naftas pārstrādes kombināts (Daugavas upes piesārņojums), Ignalīnas jauna atomelektrostacija un radioaktīvo atkritumu glabātuve (Lietuva) (radioaktīvas piesārņojums).

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Attīstot objektus, kuri var izraisīt negatīvu ietekmi uz vidi un cilvēka veselību, pirms to realizācijas veikt visus nepieciešamos pētījumus un izpēti, izstrādā dokumentus saskaņā ar esošajiem normatīviem aktiem un ar ieinteresēto institūciju nosacījumiem;
- ✓ Jaunu objektu izveidē novada teritorijā ņemt vērā, ka tie nedrīkst pasliktināt novada iedzīvotāju dzīves apstākļus.
- ✓ Saglabāt vai veidot zaļās joslas gar maģistrālēm, kā arī jaunu apbūvi plānot pietiekošā attālumā no lielceļiem.

8. AIZSARGĀJAMĀS KULTŪRVĒSTURISKĀS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Daugavpils novada kultūrvides veidošanos ir ietekmējis tā ģeogrāfiskais stāvoklis un vēstures norises dažādos laika posmos. Novada teritorija ir piesātināta ar daudzveidīgu kultūras mantojumu, kas apliecina šajā teritorijā dzīvojošo cilvēku garīgās darbības liecību, kas piešķir novadam īpašu vērtību un atpazīstamību pasaulē.

Vertīgie kultūras mantojuma objekti ir sastopami visu Daugavpils novada pašvaldību teritorijās. Lielākie kultūras mantojuma objektu koncentrācijas apgabali ir Vaboles, Medumu un Kalkūnes pagastu teritorijas.

Pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas 2012.gada datiem Daugavpils novadā atrodas 72 nekustamie kultūras pieminekļi, no kuriem 49 ir valsts nozīmes, bet 23 – vietējās nozīmes kultūras pieminekļi. Bet līdz ar aktīvu Daugavpils novada Kultūras pārvaldes darbību novada kultūras mantojuma saglabāšanā kultūras pieminekļu skaits novadā pakāpeniski pieaug. Arī 2014.gadā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu uzskaites komisija izlēma papildināt novada kultūras pieminekļu sarakstu ar vēl vienu kultūras pieminekli – Vecsalienas muižas pili (Vecsalienas pagasts) (sk.1.pielikumu Paskaidrojuma rakstam un 24.tematisko kartoshēmu Grafiskajā daļā).

Daugavpils novada kultūras mantojuma savdabību veido:

- Kultūrvēsturiskās ainavas un teritorijas Daugavas upes krastos;
- Dažādu konfesiju dievnamu daudzveidīgā sakrālā arhitektūra un māksla;
- 19.gs. beigās būvētās muižas un parki (Zībergu, Plāteru, Molu, fon Hānu, un fon Engelhardu dzimtu laiki);
- Tautas celtniecības koka arhitektūras objekti;
- Ceļmalas krusti (krucifiksi)

Daugavpils novada kultūras mantojuma unikalitāti raksturo plašais nekustamo kultūras mantojuma objektu datējuma diapazons – novadā atrodami nekustamā kultūras mantojuma objekti pārklāj posmu no Senajiem laikiem līdz Latvijas otrās brīvvalsts periodam. Turklāt kultūras mantojumam kopumā raksturīga nozīmīga starpkultūru tradīciju faktoru ietekme, kas lielā mērā ir tieši Daugavpils novada unikalitāte. Īsu informāciju par Daugavpils novada kultūrmantojuma objektiem sk.3.pielikumā Paskaidrojuma rakstam.

Apzinoties, ka kultūrvēsturiskais mantojums ir nozīmīga novada identitātes daļa un tā sniegtais potenciāls ir jāizmanto iespējami pilnvērtīgāk, Daugavpils novada pašvaldībā tiek veikta aktīva darbība kultūras mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā – tiek apkopots kultūrvēsturiskā mantojuma objektu reģistrs, sagatavoti priekšlikumi par objektu iekļaušanu teritoriālajā plānojumā u.tt.

Vēl pirms apvienošanās vienā novadā Daugavpils novada pagasti ņēma savā aizsardzībā vairākus savas teritorijas kultūrvēsturiskās nozīmes objektus, nosakot tiem teritorijas plānojumā īpašu aizsardzības statusu. Lai turpinātu šo veiksmīgu tradīciju un lai sistematizētu aizsardzības procesu, novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes laikā tika izveidota Daugavpils novada kultūras mantojuma izvērtēšanas komisijas, kura ierosināja Daugavpils novada aizsargājamo kultūras mantojuma objekta statusu, izvērtēja pagastu aizsardzībā ņemtus objektus, piedāvāja atlasīto objektu sarakstu izskatīšanai novada domes deputātiem un vienkopus ar apsaimniekošanas nosacījumiem iekļaušanai novada teritorijas plānojumā. Uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādāšanas brīdi pavisam bija atlasīti 235 kultūras mantojuma objekti, no kuriem 39 ir dievnami. Izvērtējot objektu pašreizējo stāvokli, to saglabāšanas iespējas un to vērtības pakāpi, uz 2014.gada sākumu sarakstā bija palikušas tikai 211 vienības (sk. 2.pielikumu Paskaidrojuma rakstam).

Daugavpils novada pašvaldības nostāja ir pēc iespējas aktīvāk izmantot novada teritorijā esošos kultūrvēsturiskās vērtības objektus un teritorijas, ja vien tas nemazina to vērtību. Šīm nolūkam bieži vien tiek izmantota kompleksā pieeja, kura dod iespēju maksimāli ietekmīgākā veidā nodrošināt publiski plašu pieejamību novada kultūras vērtībām - Līksnas Romas katoļu baznīcas kompleksa (Līksnas pagasts) sakārtošana, nepieciešama Červonkas pils (Vecsalienas pagasts) vēsturiskās ēkas un parka renovācija, Birkenēlu luterāņu baznīcas (Kalkūnes pagasts) un Ēģiptes luterāņu baznīcas (Medumu pagasts) glābšanas darbi un kultūrvēsturisko objektu konservācijas pasākumi u.c.

Dažu kultūras mantojuma objektu izmantošana kā publisko vietu apgrūtina tas, ka tie atrodas ļoti sliktā stāvoklī, apdraudot apmeklētāju drošību - Briģenes muižas kapliča un Dmenes luterāņu baznīca Dmenes pagastā, Lielbornes muižas apbūve Salienas pagastā, Bondarišu vecticībnieku lūgšanas nams Maļinovas pagastā, Bruņu muižas apbūve, Šēnheidas muižas kungu

māja un Viļķiles vecticībnieku lūgšanas nams Skrudalienas pagastā, Lasenbekas muižas kungu māja Tabores pagastā u.c.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Kultūras pieminekļu un tā aizsardzības zonā ir aizliegta tāda saimnieciskā darbība, kas var iznīcināt kultūras pieminekli, pasliktināt kultūras pieminekļa stāvokli vai mazināt kultūras pieminekļu un kultūrvēsturiskās ainavas vērtību. Saimnieciskā darbība kultūras pieminekļu aizsardzības zonā plānojama saglabājot kultūras piemineklim atbilstošo vidi, kā arī nodrošinot pieminekļa vizuālo uztveri;
- ✓ Nodrošināt novadam kultūrvēsturiski nozīmīgu objektu saglabāšanu;
- ✓ Kultūras pieminekļi un to aizsardzības joslas parādīt plānojuma kartēs „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”;
- ✓ Novada aizsargājamās kultūras mantojuma objektus un to aizsardzības zonas parādīt plānojuma kartēs „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”

9. SATIKSMES INFRASTRUKTŪRA UN SAKARI

9.1. AUTOCEĻI UN IELAS

Autoceļu tīkla attīstība pagastos ir viens no priekšnoteikumiem lauku teritoriju sabalansētai attīstībai. Nepievēršot uzmanību lauku autoceļu sakārtošanai, pakāpeniski veidojas teritorijas ar apgrūtinātu satiksmi, pasliktinās teritoriju sasniedzamība.

Kopējais valsts autoceļu posmu garums ir 722 km, no tiem galveno autoceļu 136 km, reģionālo – 133 km, vietējo – 453 km. Gandrīz puse (51%) no šī garuma ir ar melno segumu (VAS „Latvijas valsts ceļi” informācija uz 2011.gada sākumu).

Pašvaldības ceļu kopējais garums ir 1479,55 km.

Novadu šķērso 2 nacionālas un arī starptautiskas nozīmes autoceļi, t.i. A6 Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki) un A13 Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi), kas ir Eiropas ceļu tīkla E 262 (Kauņa-Ukmerģe-Daugavpils-Rēzekne-Ostrova) daļa. Daugavpils novada teritorijā izvietoti vismaz 5 autoceļi, kuri ir svarīgi Latgales reģionam attīstības centru tīkla funkcionēšanas nodrošināšanai.

Novada ceļu tīkls ir labi attīstīts. Valsts autoceļu tīkla blīvums novada teritorijā ir nedaudz lielāks par vidējo Latvijā – 0,384 km uz 1 km². Kopējais ceļu blīvums novadā ir 1,173 km uz 1 km², kas arī ir vairāk, nekā vidēji Latvijā (pēc VAS „Latvijas valsts ceļi” datiem uz 01.01.2012. ceļu tīkla vidējais blīvums valstī bija 1,122 km uz 1 km²). Bet slikts ceļu stāvoklis un sabiedriskā transporta nepieejamība palielina reālo attālumu no galvenajiem centriem.

Gandrīz 2/4 valsts autoceļu, kuri šķērso novadu, ir galvenās vai reģionālās nozīmes ceļi, t.i. kalpo savienojumu nodrošināšanai starp ārpus novada teritorijas esošiem attīstības centriem, kas apliecina Daugavpils novada tranzītelpas lomu Latvijas kartes mērogā.

Daugavpils novada pašvaldība pozitīvi vērtē Daugavpils pilsētas pašvaldības piedāvājumu pabeigt apvedceļa izveidošanu Daugavas kreisajā krastā tranzītkravu novirzīšanai no pilsētas teritorijas.

No satiksmes intensitātes un tranzīta kravu pārvadājumu viedokļa, vietējiem valsts autoceļiem un pašvaldības ceļiem nav tik liela nozīme, tomēr tie ir vitāli svarīgi mazāko attīstības centru sasniedzamībā.

Daudzas novada apdzīvotās vietas, tajā skaitā īpaši blīvi apdzīvotās vietas, atrodas pie valsts ceļiem. Bet spriežot pēc VAS „Latvijas valsts ceļi” 2012.gada informācijas

(www.lvceli.lv), novada teritorijā gandrīz nav valsts autoceļu posmu, kuru stāvoklis ir labs vai ļoti labs.

85% pašvaldības autoceļu stāvoklis ir slikts, 35% no tiem – ļoti slikts. Segumos ir daudz plaisu, liels plaisu tīkls, nodilums, daudz iesēdumu un ielāpu. Ceļiem ar grants un šķembu segumu segums ir nolietojies, nav šķērskrituma, slikta ūdens notece. Daudzu ceļu ar grants segumu, pa kuriem tiek veikti pasažieru pārvadājumi, tehniskais stāvoklis ir kritisks (sabrucis segums, iegruvušas caurtekas u.c.).

Gandrīz puse no pašvaldības ceļu (49%) savieno novada lielākos ciemus savā starpā vai ar valsts autoceļiem (t.i. A grupas autoceļi). Otrā puse sniedz iespēju piebraukt pie 3 un mazāk viensētām. Tas liecina par ļoti labi attīstītu ceļu tīklu, kas spēj nodrošināt pieejamību gandrīz visām novada apdzīvotajām vietām, kā arī nodrošina lielpilsētas sasniedzamību 30-40 min laikā no pašas attālākās novada apdzīvotās vietas. Tas ir svarīgs nosacījums zemniekiem un uzņēmējiem, kuru darbība ir saistīta ar Daugavpils pilsētu.

Novada ir labs rekreācijas resursu potenciāls. Toties slikta to sasniedzamība ierobežo gan tūrisma attīstību, gan iespēju Daugavpils pilsētas iedzīvotājiem baudīt novada teritorijas vērtības.

Sakārtotas ielas ir viens no svarīgiem ciemu pievilcības, mājīgas un drošas dzīves vides faktoriem. Līdz ar to, ka novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādāšanas laikā ielu reģistrācija novadā vēl nebija pabeigta, novada ielu klasifikācija, ielu sarkanu līniju noteikšana vienkopus ar ielu adresācijas jautājumu sakārtošanu ir paredzēts veikt ar lokālplānojuma palīdzību.

Veloceliņu infrastruktūra novadā pagaidām ir vāji attīstīta. Pēdējo gadu projektu ietvaros tika izveidoti daži veloceliņu posmi. Toties gan tūristi, gan pilsētas iedzīvotāji brīvlaika pavadīšanai, gan lauku cilvēki ikdienas gaitās velosipēdu izmanto ar vien vairāk. Novadā būtu jāizstrādā veloinfrastruktūras attīstības plānojums.

Novadā trūkst sakārtotu autostāvlauku (autostāvvietu) – gan pie publiskiem objektiem, gan pie daudzdzīvokļu mājām.

Plānošanas periodā galvenais akcents tiks likts uz esošās ceļa infrastruktūras uzturēšanu un rekonstrukciju. Tomēr gadījumā ja tuvākajos gados satiksmes intensitāte Daugavpils pilsētā palielināsies, būs jāparedz jauna tilta būvēšanu pāri Daugavai, izmantojot novada teritoriju, kas prasīs gan privātīpašuma jautājumu risināšanu, gan papildus pētījumu veikšanu.

9.2. DZELZCEĻŠ

Novadu šķērso 5 VAS „Latvijas Dzelzceļš” dzelzceļa līnijas: Krustpils-Daugavpils, Rēzekne-Daugavpils, kā arī starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnijas: Daugavpils-Indra-Valsts robeža, Daugavpils šķirotava-Kurcums-Valsts robeža, Valsts robeža-Eglaine-Daugavpils pas. Novada teritorijā pašlaik darbojas 3 stacijas – Līksnas stacija, Vaboles stacija, Nīcgales stacija. Par turpmākas izpētes teritorijām būtu jāuzskata pašlaik neizmantoto staciju ēku teritoriju.

Noslogotākie dzelzceļa līnija ir Daugavpils-Krustpils, kurā kursē gan pasažieru, gan kravu vilcieni. Tie nodrošina labu satiksmi ar galvaspilsētu.

Daugavpils-Indra-Valsts robeža, Daugavpils šķirotava-Kurcums-Valsts robeža, Valsts robeža-Eglaine-Daugavpils pas. līnijas ir būtiskas tranzīta kravu plūsmām uz Baltkrieviju, Lietuvu. Visas Daugavpils novada dzelzceļa līnijas tiek izmantotas naftas produktu pārvadāšanai.

Grīvas stacija darbojas kā kravu transporta un tehniskās apkopes mezgls. Tā varētu būt labs atbalsta punkts uzņēmējiem, kuru darbība ir saistīta ar lielu kravu pārvadājumiem.

VAS „Latvijas Dzelzceļš” plāno dažus dzelzceļa infrastruktūras uzlabošanas pasākumus, bet ja vien tiks pārsniegta esošā caurlaides spēja, it sevišķi līnijā Daugavpils-Indra-Valsts robeža.

9.3. GAISA SATIKSME

Daugavpils novadā atrodas 2 gaisa transporta teritorijas - lidlauka „Grīva” (Kalkūnes pagasts) un lidlauka „Daugavpils” (Naujenes pagasts) teritorija.

Lidlauks „Grīva” ir bujušais militārais objekts. Pašlaik tas ir atvērts publiskai lietošanai. Tā teritorija pieder Daugavpils novada pašvaldībai. Teritorija „Grīva” ir orientēta un rekreācijas un aktīvas atpūtas aktivitāšu piedāvājumu tūristiem un citiem interesentiem. Lidlaukā „Grīva” teritorijā ir neapriekots skrejceļš ar zāles pārklājumu, kura garums ir 1200 metri un platums 100 metri, tas atbilst kategorijai 2 „B” (Annex-14 ICAO), tas tiek izmantots gan dienā, gan naktī pēc vizuālo lidojumu noteikumiem (VFR). Uz lidlauku attiecas standarti, kas noteikti Konvencijās par starptautisko civilo aviāciju un Pielikumā Nr. 14 ИКАО (Annex-14 ICAO). Šo lidlauku jau ilgu laiku izmanto Daugavpils izplētniecēju sporta klubs. Ņemot vērā esošo pieprasījumu un esošās tradīcijas, ir plānots te izveidot mazās aviācijas pilotu skolu. Attīstīt šo teritoriju kā rīvas lidlauku, ir iespējams veikt arī šādus uzdevumus: elektrolīniju, komunikāciju objektu un platību novērošana no gaisa, tajā skaitā vietās, kur ir apgrūtināta pārvietošanās ar zemes transportu, objektu un lauku fotografēšana, cilvēku meklēšana, meža ugunsgrēka noteikšana, ezeru un zivju audzētavu periodiska apskatīšana, ceļu policijas dienesta vajadzībām, meža masīvu novērošana u.c.. Bet lidlauka teritorijas turpmākai attīstībai būtu jāveic detalizēta aplūstošās teritorijas izpēte un tās robežas precizēšana.

Lidlauka „Daugavpils” teritorija (īpašuma nosaukums „Lociki”, pazīstams arī zem vecā nosaukuma – Lociku lidlauks) kādreiz tika izmantots militārajiem nolūkiem. Pašlaik Civilās aviācijas aģentūras datus tas ir ierakstīts kā vispārējās aviācijas lidlauks „Daugavpils”. To apkalpo SIA „Daugavpils lidosta”. Lidlauks atrodas uz Daugavpils pilsētas pašvaldībai piederošajā zemē komerciāli izdevīgajā vietā, t.i. pie autotransporta koridora A13, kurš ir daļa no Eiropas ceļa E262 Varšava- Sanktpēterburga, un A6 Rīga - Daugavpils - Krāslava- Baltkrievijas robeža (Paternieki). Lidostas „Daugavpils” izveidošana varētu kompensēt attālu novada teritorijas izvietojumu gan no galvaspilsētas, gan no citiem nozīmīgiem tirdzniecības centriem. Pirmajā lidlauka rekonstrukcijas posmā ietvaros ir paredzēta skrejceļa rekonstrukcija, pasažieru termināla, gaisa satiksmes drošības torņa būve, manevrēšanas celiņu izbūve, autostāvvietu izveidošana. Paredzēts, ka lidosta nodrošinās regulāru avio satiksmi ar dažādām valstīm. Potenciāli virzieni – Maskava, Sanktpēterburga, Kijeva, Minska, Tallina, Viļņa, Varšava, Skandināvija valstis un Īrija. Lidostas vadība vēlas to pozicionēt arī kā mezglu kravu lidostu. Lidostas lidlauka teritorijai ir izstrādāts detaļplānojums. Bet tajā piedāvātie risinājumi ir parāk vispārīga rakstura, kas pašreizējā lidlauka teritorijas attīstības stadijā apgrūtina lidostas darbības ietekmes novērtējumu un apkārtējās teritorijas turpmākās apsaimniekošanas precizēšanu.

9.4. ŪDENSCEĻI

Pašlaik nav ne vienas atbilstoši iekārtotas publiskās mazās ostas vai cita veida ūdens transporta būves.

Pēc hidroelektrostaciju kaskādes uzbūvēšanas Daugava zaudēja savu ūdensceļa funkciju. Pašlaik kuģošanai pa Daugavu ir vairāki šķērslī: pēdējo gadu noturīgi īpaši zems ūdens līmenis vasaras sezonā, neizpētīta upes gultne, pietāšanas vietu būvniecībā jāņem vērā izteiktas ūdens līmeņa svārstības Daugavas mainīga režīma dēļ, ļoti maz vietu, kur ir organizēta piekļuve Daugavai u.c. Pārējās upes ir pārāk sekas, lai to izmantotu kā transporta ceļu.

Gan Daugavas, gan ezeru skaistas ainavas tiek plaši popularizētas reģionā. Bet ūdenstūristu virszemes ūdeņos ļoti maz. Galvenokārt, tāpēc, ka viņiem piemēroto atpūtas vietu novadā gandrīz nav. Tomēr pēdējā laikā novada lielajos ezeros arvien vairāk izmanto laivas un citu ūdens transporta līdzekļus. Daudzos novada ūdens objektos ūdens transporta izmantošana ir ierobežota sakara ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju režīmu. Lai sakārtotu vides aizsardzības jautājumus un lai apmierinātu pieprasījumu turpmākajā laikā būtu jāveic atbilstošas izpētes un jānosaka potenciālos ūdenstransporta infrastruktūras objektus novada teritorijā.

Periodiski sabiedrībā tiek publiskota projekta Dvina-Dņepra kanāla ideja, kurš piedāvā veikt Daugavas upes pielāgošanu kravas pārvadājumu kuģošanai, modernajā apomā atjaunojot ūdens koridoru no Melnās jūras līdz Baltijas jūrai. Pagaidām šai idejai ir vairākas neskaidras puses.

10. INŽENIERKOMUNIKĀCIJAS

10.1. ENERGOAPGĀDES INFRASTRUKTŪRA

Siltumapgādes infrastruktūra

8 novada ciemos ir nodrošināta centralizētā siltumapgāde, 4 ciemos ir gan centralizētā siltumapgāde, gan lokālā, 16 ciemos ir tikai lokālā siltumapgāde. Komunālo siltumtrašu kopgarums ir 19173 m, kopējā apkurināmā platība – 151935m². Centralizētai apkurei Daugavpils novada teritorijā ir pieslēgtas 70 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (2478 dzīvokļi), 23 privātzņēmumi un pašvaldības iestādes. Ciemos, kur nodrošināta centralizētā apkure, ir iespējama jaunu klientu pieslēgšana. Pavisam nelielā skaitā objektu ir nodrošināta patērētās siltumenerģijas uzskaitē (uzstādīti siltumskaitītāji ievados), kā to paredz normatīvie akti. Visplašāk izplatītais kurināmā veids ir šķelda, malka, ogles, kā arī atsevišķos ciemos dabas gāze, sašķidrināta gāze un dīzeļdegviela.

Centralizēto siltumapgādi Naujenes un Kalkūnu pagastā nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība SIA „Naujenes pakalpojumu serviss”, Višķu pagastā - pašvaldības aģentūra „Višķi” un pārējos 16 pagastos – pagastu pārvaldes.

Daugavpils novadā ir īstenoti vairāki projekti siltumapgādes sistēmu rekonstrukcijai tajā skaitā Vecstropu, Kraujas, Lociku, Naujenes, Kalupes ciemos. Nomainīti apkures katli Višķu tehnikuma un Špoģu ciemos. Pašlaik uzsākta KPFI projekta īstenošana „Sventes pagasta katlu mājas rekonstrukcija un apkures katlu nomainīšana”. Siltumtrases, katlu mājas ar aprīkojumu un siltummezgli jūtami noveco. Piecos novada ciemos (t.i. Nīcgale, Špoģi, Višķu tehnikums, Randene un Vabole) nepieciešama siltumapgādes sistēmas rekonstrukcija atbilstoši vides prasībām un energoefektivitātes paaugstināšanai, kas palīdzēs panākt arī siltumapgādes izmaksu samazināšanu. Randenē (Kalkūnes pagasts) nepieciešama siltumtrašu nomainīšana (būvētas 1985.g.) un siltummezglu uzstādīšana daudzdzīvokļu mājās, kas ļaus regulēt siltuma padevi apkures sezonas laikā un samazināt siltuma zudumus trasēs.

Ņemot vērā dabasgāzes cenu pēdējo 3 gadu laikā un tendenci tās cenas kāpumam, tiek plānota pāreja no fosilā kurināmā (dabasgāze) uz atjaunojamiem energoresursiem (šķelda) divas Vecstropu ciema (Naujenes pagasts) katlu mājās. Projekta realizēšana paredz katlu māju un siltumtrases būvniecību, kas ļaus nodrošināt siltumenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, nodrošināt konstantu siltumenerģijas tarifu (pašreizējais tarifs ir piesaistīts dabasgāzes cenai un mainās atkarībā no tās), un perspektīvā siltumenerģijas tarifa samazinājumu pagasta teritorijā.

Koģenerācijas stacijā ražots siltums komunālajā saimniecībā novadā pagaidām netiek izmantots. Bet ir iecere izmantot šo alternatīvās enerģijas avotu Špoģu un Višķu tehnikuma ciema (Višķu pagasts) apkurei.

10.2. ELEKTROAPGĀDES INFRASTRUKTŪRA

Novadu šķērso trīs 330 kV un vairākas 110 kV augstsprieguma līnijas, kā arī liels skaits dažādu zemsprieguma līniju un kabeļu un darbojas 3 mazās HES. Uz novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas izrādes brīdī novadā jau strādāja 1 lieljauda koģenerācijas stacija un nodošanai tika gatavota otrā.

Patlaban novadā praktiski nav nevienas apdzīvotas vietas, kurā nebūtu iespējas pieslēgties elektrībai. Pēdējos gados noslogotība mazinājas. Līdz ar to ir rezerve, lai nodrošinātu

nepieciešamās jaudas industriālajām teritorijām un komercapbūvēm. Vietām fiziskā un morālā elektroinženierkomunikāciju infrastruktūras nolietojuma dēļ novērotas biežas strāvas sprieguma svārstības, elektroenerģijas zudumi nelabvēlīgu laika apstākļu dēļ.

Jaunu līniju izbūve (vai rekonstrukcija) uz attālām māsaimniecībām un komercobjektiem paslaik ir ļoti dārgs pasākums, kam tiek prasīts privātais finansējums un tas ir viens no novada teritorijas attīstības šķērslis.

Nav sagaidāms mazo HES skaita palielināšanās, jo ekonomiskais efekts ir niecīgs, bet iespaids uz vidi un ekosistēmām bieži vien negatīvs. Turklāt uz mazo HES būvniecībai piemērotākajām upēm (t.i. Borne, Dubna, Līksna, Laucesa, Pogulanka, Tartaks) hidroelektrostaciju būvniecība ir aizliegta ar likumu.

Daugavpils novada teritorijā izrādīta pietiekoši liela interese par koģenerācijas staciju būvēšanu. Pēc uz 2012.gadu apkopotiem datiem bija 5 ieceres par šādu objektu būvniecību (sk.6.tabulu), kas liek padomāt par stingrākām prasībām koģenerācijas objektu izvietojumam novada teritorijā – lai neveicinātu šīs darbības negatīvu ietekmi uz tradicionālajām saimniecības jomām un mazefektīvu siltumenerģijas apsaimniekošanu. Uz 2014.gada sākumu uzbūvētas ir tikai 2 stacijas - Skrudalienas pagastā (SIA "AD Biogāzes stacijas") un Salienas pagastā (SIA „Importex Group”).

6.tabula

Izsniegtie tehniskie noteikumi uz 2012.gada sākumu biogāzes staciju projektēšanai Daugavpils novadā (Daugavpils un Krāslavas novadu uzņēmējdarbības vides izpēte, 2012.)

"Naujenes jauda" SIA Daugavpils novads, Naujenes pagasts	Biogāzes stacija un koģenerācijas bloks. Jauda 2.1 MW, licence Nr.E12142 elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai koģenerācijā saskaņā ar licencē noteiktajiem nosacījumiem un prasībām sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā koģenerācijā jāuzsāk līdz 2015.gada 22.oktobrim.
„Dubnas siltums" SIA Daugavpils novads, Dubnas pagasts	Biogāzes stacija un koģenerācijas bloks. Jauda 2.1 MW, licence Nr.E12143 elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai koģenerācijā saskaņā ar licencē noteiktajiem nosacījumiem un prasībām sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā koģenerācijā jāuzsāk līdz 2015.gada 22.oktobrim.
"Remas enerģija" SIA Daugavpils novads, Maļinovas pagasts	Biogāzes stacija un koģenerācijas bloks. Jauda 2.1 MW, licence Nr.E12141 elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai koģenerācijā saskaņā ar licencē noteiktajiem nosacījumiem un prasībām sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā koģenerācijā jāuzsāk līdz 2015.gada 22.oktobrim.
SIA "AD Biogāzes Stacija", Daugavpils novads, Skrudalienas pagasts	Biogāzes stacija, jauda 1,96 MW, licence Nr.E21123/11089 elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai koģenerācijā saskaņā ar licencē noteiktajiem nosacījumiem un prasībām sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā koģenerācijā jāuzsāk līdz 2012.gada

	31.decembrim.
SIA "Arhis Construction" , Daugavpils novads, Medumu pagasts	Kondensācijas tipa elektrostacija ar uzstādīto jaudu 0,99MW

Tās ir būves ar lielu plānoto ražošanas jaudu (0,5 MW), līdz ar ko būtu ieteicams tās izvietot atsevišķā funkcionālajā zonā.

Vēja un saules enerģija komerciālajos nolūkos novada teritorijā pašlaik netiek izmantotai.

Periodiski tiek publiskota ideja par Daugavpils HES būvniecības atjaunošanu, bet šīs ieceres realizāciju neatļauj dabas parka „Daugavas loki” dabas aizsardzības plāns.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Lai nodrošinātu esošo elektroapgādes tīklu un objektu ekspluatācijas drošību, ap elektropārvades pārvades līnijām un objektiem ievērot Aizsargjoslu likuma (05.02.1997.) nosacījumus

10.3. MAĢISTRĀLO CAURUĻVADU INFRASTRUKTŪRA

Novadu šķērsu naftas vads un naftas produktu vadi no Samāras (Krievijā) un Novopolockas (Baltkrievijā), kā arī maģistrālais gāzesvads

Naftas vada kopgarums ir 437 km, caurlaides spēja – 16 miljoni tonnu gadā, kas 2000.gadā pārsniegta par 5 miljoniem tonnu un tika uzsākta naftas vada rekonstrukcija. Sakarā ar izmaiņām Krievijas naftas tranzīta politikā kopš 2003. gada naftas vads praktiski slēgts, un nav skaidra tā izmantošana nākotnē.

Maģistrālais gāzesvads, kas šķērsu novadu, ir atzarojums no Jamalas-Eiropas gāzes vada Tveras apgabalā Krievijā uz Sanktpēterburgu, Pleskavu un tālāk uz Igauniju un Latviju. Austrumu-rietumu komponentes maģistrālā gāzes vada II līnija Rīga-Daugavpils (diametrs 500 mm) ir savienota ar Inčukalna pazemes gāzes glabātuvi. Daugavpils novada teritorijā izvietoti 4800 m vidējā spiediena ($P < 4$ bar) un 1800 m zemā spiediena ($P < 25$ mbar) sadales gāzesvadi. Ar dabasgāzi pašlaik apgādāti Līksnas, Naujenes un Nīcgales pagasts. Attīstot gāzes piegādes un sadales tīklu, ar dabasgāzi varētu apgādāt lielākās lauku apdzīvotās vietas, izmantot gāzi katlumājās, ražošanas objektos un māsasaimniecībās, ja vien šīs iespējas pieejamību neierobežos gāzes cenas.

10.4. TELEKOMUNIKĀCIJU INFRASTRUKTŪRA

Galvenās novada telekomunikāciju infrastruktūras iezīmes ir šādas: fiksētos telefonsakaru infrastruktūra, mobilo sakaru infrastruktūra, 49 publiskie interneta pieejas punkti, cita pieeja internetam, Virszemes TV pakalpojumu sniegšanas infrastruktūra u.c.

Pēdējos gados sarūk fiksēto līniju skaits, jo palielinās mobilo un elektronisko sakaru īpatsvars. Fiksētajos tīklos šobrīd darbojas ciparu līnijas, kā arī morāli un tehniski novecojušas analogās telefonu līnijas. Ciparizāciju nodrošina optisko kabeļu tīkls.

Novada teritorijā mobilo sakaru pakalpojumus nodrošina vairāki uzņēmumi: SIA „Latvijas mobilais telefons” (LMT), SIA „Tele2”, SIA „Bite” un AS „Telekom Baltija” (TRIATEL). Novada teritorijā visplašākais mobilo sakaru tīkla pārklājums ir LMT operatoram.

Visizdevīgākajā pozīcijā pakalpojumu daudzuma un kvalitātes pieejamības ziņā ir piepilsētas pagasti. Sliktākā – Austrumu pierobežas pagasti.

10. attēls. LMT pārklājums

11. attēls. Sia „Bite” pārklājums

12. attēls. Sia „Tele2” pārklājums

Papildus Daugavpils novada teritorijā iespējams piekļūt interneta resursu punktiem, izmantojot GPRS bezvadu datu pārraidi, pieslēdzoties LMT, Tele2, Bite un TRIATEL tīkliem.

Daugavpils novadā ir pieejami 49 publiskie interneta pieejas punkti, kas nodrošina iespēju visiem iedzīvotājiem izmantot elektroniskos pakalpojumus. Punkti ir izvietoti publiskajās bibliotēkās, pagastu pārvaldēs, citas publiskās ēkās. Daļa no tiem ir uzstādīti Daugavpils novada pašvaldībai līdzdarbojoties Latgales reģiona attīstības aģentūras projekta „Publisko interneta punktu izveide Latgales reģionā” realizācijā, ko līdzfinansē Eiropas reģionālās attīstības fonds. Visos publiskās pieejas interneta punktos ir iespēja pieslēgties bezvadu internetam.

Vairāki uzņēmēji, kas savu saimniecisko darbību veic lauku teritorijā ir neapmierināti ar interneta pakalpojumu kvalitāti, norādot, ka nav iespēju izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, jo nav konkurences interneta pakalpojumu piedāvātāju vidū.

Novada teritorijā Virszemes TV nodrošina uzņēmums Lattelecom, kas piedāvā LTV1, LTV7, LNT un TV3 kanālus Bezmaksas pakā. Lattelecom piedāvā maksas pakas: Ekonomiskā, Bērnu un jauniešu, Piedzīvojumu un zinātnes, Filmu un izklaides un Sporta pakas. Virszemes TV signāls ir pieejams 99% novada teritorijas.

Pēdējos gados šī nozare strauji attīstās, novadā ir plānots izvietot jaunus telekomunikāciju infrastruktūras objektus. Neskatoties uz to, ka telekomunikāciju infrastruktūras attīstība novadā uzlabo novada teritorijas pieejamību, šī infrastruktūra nevienmēr „uzlabo” vietējo lauku ainavu.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Drošas ekspluatācijas nodrošināšanai ievēro Aizsargjoslu likumā (05.02.1997.) noteiktās aizsargjoslas gar elektronisko sakaru tīkliem un objektiem ;
- ✓ Atļaut inženiertehnisko apgādes tīklu un to objektu, tajā skaitā telekomunikāciju līniju, torņu un antenu mastu u.c. jebkurā funkcionālajā zonā

10.5. ŪDENS SAIMNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRA

Daugavpils novada pagastu 29 ciemos ir nodrošināta centralizēta ūdensapgāde, izmantojot 81 artēzisko urbumu. Novada centralizētās ūdensapgādes tīklu kopgarums ir 91,5 km. Centralizēti novada gadā tiek iegūts aptuveni 725 745 m³ ūdens.

Vides pārskata sagatavošanas vajadzībām tika izskatītas novada publisko ūdensapgādes sistēmu ūdens analīzes un bija secināts, ka kopumā novada ūdensapgādes sistēmu stāvoklis ir uzskatāms par labu līdz apmierinošu un piegādātā dzeramā ūdens kvalitāte atbilst normatīvajām prasībām, jo ūdensapgādes sistēma novada centrālajos ciemos jau ir sakārtota.

Pagastos ir 28 ūdenstorņi, kurus izmanto centralizētai ūdensapgādei. No tiem apmierinošā stāvoklī ir 16, nepieciešama rekonstrukcija 12 ūdenstorņiem.

Novadā komunālsaimniecību ūdens kvalitātes nodrošināšanai darbojas 33 atdzelzošanas stacijas.

Nemot vērā iedzīvotāju vēlmes, lielajos novada ciemos tiek paplašināta ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas darbība, kā rezultātā būs iespēja pieslēgties individuālo māju iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

Karstā ūdens padeve darbojas tikai divos ciemos, t.i. Vecstropos (Naujenes pagasts) - visu gadu, bet Kalkūnos (Kalkūnes pagasts) - tikai apkures sezonas laikā.

Kopējo Daugavpils novada centralizēto kanalizācijas infrastruktūru veido 20 notekūdeņu attīrīšanas stacijas. Gadā vidēji tiek attīrīti 436135 m³ notekūdeņu. Kalkūnes pagasta centralizētai notekūdeņu novadīšanai izmanto Daugavpils pilsētas infrastruktūru.

Lietus ūdens kanalizācija novada teritorijā ir attīstīta nepilnīgi, lielākajā daļā ciemu tā nedarbojas. Vairākos ciemos jāveic iekšpagalmu ūdensvada un kanalizācija tīklu nomaiņa.

Pēdējo gadu laikā, piesaistot Eiropas reģionālā attīstības fonda (ERAF) un valsts budžeta līdzekļus, 21 ciemos īstenoti ūdenssaimniecības attīstības projekti, kuru rezultātā tika sakārtota ūdenssaimniecības infrastruktūra atbilstoši vides aizsardzības prasībām, uzlabota komunālās infrastruktūras kvalitāte, novērsta nelietderīga energoresursu izmantošana un samazināta ūdens ieguves pašizmaksa.

2014.gadā plānots realizēt ūdenssaimniecības attīstības projektus piesaistot (ERAF) līdzekļus 3.4.1.1. aktivitātē „ Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 ietvaros” vēl 6 ciemos. Visos novada ciemos, kuros ir centralizētā ūdenssistēma, ir iespēja veidot jaunus pieslēgumus pie ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas kā individuālajiem patērētājiem, tā arī juridiskām personām.

Analizējot Daugavpils novada pagastu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu tehnisko stāvokli ir secināts, ka lielākajā daļā ciemu to darbība nenodrošina kvalitātes prasībām atbilstošu dzeramo ūdeni, ūdens zudumus, ūdens piesārņojuma novēršanu, kā arī notekūdeņu attīrīšanas darbības efektivitāti. Tāpēc vismaz 6 novada ciemos nepieciešama ūdenssaimniecības sistēmu rekonstrukcija, paplašinot ūdensapgādes sistēmas, izbūvējot jaunus ūdensvadus, kanalizācijas tīklus, attīrīšanas iekārtas (daudzviet arī veicot kanalizācijas tīklu paplašināšanu) un veicot citus ūdenssaimniecības sistēmas infrastruktūras sakārtošanas darbus. Četros ciemos nepieciešama ūdenssaimniecības attīstības projektu 2. kārtas realizācija. Vīgantū ciemā (Višķu pagasts) , Zaļumu ciemā (Maļinovas pagasts), Birķeneļu ciemā (Kalkūnes pagasts) nepieciešama esošo ūdensvada tīklu atjaunošana. Šie veicamie pasākumi uzlabotu dzeramā ūdens kvalitāti, samazinātu nepietiekami attīrītu notekūdeņu izplūdi vidē un palielinātu pakalpojumu pieejamību kā arī veicinātu ES direktīvu un attiecīgo Latvijas normatīvo aktu prasību ieviešanu, tajā skaitā par komunālo notekūdeņu attīrīšanu, par dzeramā ūdens kvalitāti, ko jānodrošina līdz 2015. gadam.

Dzeramo ūdeni no centralizētajām ūdens apgādes sistēmām lieto pārsvarā pagastu daudzstāvu māju un privātmāju grupu, kura atrodas pagastu lielākajos ciemos, iedzīvotāji. Lauku viensētu iemītnieki lieto avotu un aku ūdeņus. Līdzīga situācija ir ar kanalizācijas sistēmu. Nesakārtotas vai slikti organizētās ūdens novadīšanas sistēmas dēļ tiek apdraudēta vietējā vide vasarnīcu ciemos un tā ūdens kvalitāte, ko vasarnīcu iemītnieki izmanto dzeršanai.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu vides, ekspluatācijas un sanitāro prasību nodrošināšanai ievērot normatīvo aktu prasības, tajā skaitā attiecīgās Aizsargjoslu likumā (05.02.1997.) noteiktās aizsargjoslas un to nosacījumus
- ✓ Noteikt centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas risinājumus plānošanu, ņemot vērā konkrēto situāciju un ekonomiskos aprēķinus, atbilstoši izvēloties pieslēgumus kopīgajiem centralizētajiem tīkliem vai veidojot lokālās centralizētas sistēmas.
- ✓ Ūdensapgādes iekārtu remonts vai maiņa nedrīkst pasliktināt dzeramā ūdens kvalitāti vai radīt draudus patērētāju veselībai.

11. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRA

Saskaņā ar MK apstiprināto Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas stratēģiju Latvijā 1998.–2010. un atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2003.–2012.gadam, Daugavpils novads ir iesaistījies Dienvidlatgales sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektā, kura rezultātā 2008.gada 14.janvārī ir uzsācis darbību SIA „Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppasvaldību organizācija” un tika izveidots vides aizsardzības prasībām atbilstošs Dienvidlatgales reģiona sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons Daugavpils novada Dmenes pagastā, „Šakališķos” Diebvidlatgales pašvaldību teritoriju apkalpošanai. Visas novada pagastu, kā arī Daugavpils pilsētas izgāztuves līdz ar to tika slēgtas un rekultivētas. Poligona apsaimniekošanas pasākumus nosaka Dienvidlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plāns 2007.-2013.gadam. 2012.gadā poligonā ir plānots pabeigt darbus pie atkritumu dalītās vākšanas punktu ierīkošanas un atkritumu šķirošanas un pārkraušanas staciju izveides. 2011.-

2013.gadu laikā ir paredzēts ierīkot atkritumu kompostēšanas laukumus un laukumus šķirotu atkritumu pieņemšanai no iedzīvotājiem.

2011.gadā bija uzsākti darbi pie papildus infrastruktūras izveides sadzīves atkritumu poligonā „Ciniši” (Demenes pagasts): Lielgabarīta atkritumu īslaicīgās uzglabāšanas laukuma paplašināšana, Priekšapstrādes iecirkņa izveide, Kompostēšanas laukuma paplašināšana, onu poligiekšējo pievedceļu būvniecība u.c.darbi. Uz 2012.gadu poligonā ir ieplānota arī elektronisko un elektrotehnisko atkritumu savākšanas un pirmapstrādes centra un celtniecības atkritumu pārstrādes centra izveide.

No 2012.gada ar sadzīves atkritumu savākšanu visā Daugavpils novada teritorijā un izvešanu uz Dienvidlatgales reģiona sadzīves atkritumu poligonu nodarbojas „Eko Latgale”.

12. PUBLISKĀ APBŪVE

7.tabula

Galvenie Daugavpils novada teritorijas publiskās apbūves objekti:

Pirmsskolas izglītības iestādes	2 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes
Vispārējās izglītības iestādes	10 pamatskolas, 6 visusskolas
Profesionālās izglītības iestāde	Višķu profesionālā vidusskola (Višķu tehnikums, Višķu pagasts)
Profesionālās ievirzes izglītības iestādes	- Špoģu mūzikas un mākslas skola (Špoģi, Višķu pagasts) ar 4 mācību punktiem – Kalkūnes pagastā, Kalupes pagastā, Nīcgales pagastā un Vaboles pagastā; - Naujenes mūzikas un mākslas skola (Krauļa, Naujenes pagasts); - Daugavpils novada Bērnu un jauniešu sporta skola (Svente, Sventes pagasts)
Speciālās izglītības iestāde	Medumu speciālā internātpamatskola (Medumi, Medumu pagasts)
Zinātnes iestāžu apbūve	Daugavpils Universitātes nācību bāze „Ilgas” (Skrudalienas pagasts)
3 muzeji	- Skrindu dzimtas muzejs (Vabole, Vaboles pagasts), - Raiņa māja Berķenelē (Berķenele, Kalkūnes pagasts), - Naujenes novadpētniecības muzejs (Naujene, Naujenes pagasts) ar ekspozīcija „Slutišķu vecticībnieku māja” Slutišķos (Naujenes pagasts)
21 bibliotēka	
20 kultūras centri (kultūras nami, tautas nami, sabiedriskie	

centri)	
Brīvdabas objekti kopienas pasākumu organizēšanai	• Višķu estrāde (Višķi, Višķu pagasts), • Atpūtas vieta „Latgales sēta” (Markova, Naujenes pagasts), • Atpūtas vieta „Bruņinieku laukums” (Naujenes pagasts)
Jauniešu iniciatīvu atbalsta iestādes	• Naujenes jaunatnes iniciatīvas un sporta centrs (Krauja, Naujenes pagasts), • Jauniešu māja (Ambeļi, Ambelu pagasts), • Jauniešu centrs (Maļinova, Maļinovas pagasts)
Sporta infrastruktūra	• 23 sporta bāzes (68 sporta bāzu objekti), • Višķu stadions (Višķi, Višķu pagasts)
Pašvaldības sociālo pakalpojumu iestādes	• Kalupes sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības centrs (Kalupe, Kalupes pagasts); • Naujenes sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības centrs (Vecstropi, Naujenes pagasts), • Pansija „Atvasara” (Kalupe, Kalupes pagasts), • Sociālā riska ģimeņu atbalsta centrs „Paspārne”, • Kalupes pagasta pārvaldes Pansija „Pīlādzis” (Kalupe, Kalupes pagasts), • Dēmenes pagasta pārvaldes Sociālā riska ģimeņu bērnu atbalsta centrs „Paspārne” (Kombuļi, Dēmenes pagasts), • Daugavpils novada pašvaldības iestāde „Naujenes bērnu nams” (Krauja, Naujenes pagasts), • Mātes un bērna atbalsta centrs „Avotiņi” (Krauja, Naujenes pagasts), • Daugavpils novada pašvaldības iestāde „Višķu sociālās aprūpes centrs” (Višķi, Višķu pagasts), • „Dienas centrs” (Višķi, Višķu pagasts)
Valsts sociālo pakalpojumu iestādes	• Valsts sociālās aprūpes centra „Latgale” filiāle „Kalupe” (Kalupe, Kalupes pagasts), • Valsts sociālās aprūpes centra „Latgale” filiāle „Kalkūni” (Kalkūni, Kalkūnes pagasts)
Veselības aprūpes iestādes	• 6 feldšeru punkti - Ambeļu, Dubnas, Medumu, Salienas, Vecsalienas, Svētes pagastā; • 11 ģimenes ārstu prakses vietas vai regulāri ģimenes ārstu izbraukumi uz pagastu feldšeru punktiem pacientu pieņemšanai; • ārstu prakses zobārstniecībā - Kalupē (Kalupes pagasts), Vecstropos (Naujenes pagasts), Špoģis (Višķu pagasts); • 3 aptiekas – Vecstropos (Naujenes pagasts) ciems, Kalupē (Kalupes pagasts), Špoģos (Višķu pagasts)
Publiskā pārvalde	• 19 pagastu pārvaldes ar pakalpojumu sniegšanas

Novadā daudz esošo un potenciālo publiskās nozīmes objektu un teritoriju, kuras var kalpot gan vietējam mērogam, gan novada nozīmīguma pasākumu organizēšanai, gan reģionāli lielu notikumu norisei.

Novadā ļoti daudz vietu, kuras ir piemērotas vai iepļānotas publiskai lietošanai, kuras varētu veicināt gan iedzīvotāju socializāciju, gan piedāvāt daudzveidīgu, pilnvērtīgu atpūtu novada iedzīvotājiem un novada viesiem, gan organizētu gājēju kustību, nodrošinot drošus un ērtus savienojumus. Novada publisko ārtelpu aktīvi izmanto arī Daugavpils pilsētas iedzīvotāji, tūristi, tranzībraucēji.

Novada centru parki, laukumi, centrālās atpūtas vietas tiek aktīvi izmantotas dažādu publisko aktivitāšu rīkošanai. Īpaši izceļas „Latgales sēta” (Naujenes pagasts), kura ir svarīga telpa ikgadējā „Augšdaugavas” festivāla organizēšanai. Pateicoties aktīvai starptautiskā mākslas festivāla rīkošanas tradīcijai šī vieta kļūva par regina tēla sastāvdaļu. Lielī plānī ir saistīti ar rekonstruēto Višķu estrādi (Višķu pagasts), kura vēsturiski bija reģionam nozīmīga dažādu lielu notikumu norises vieta.

Tomēr neskatoties uz ikgadējiem publisko vietu labiekārtošanas darbiem, darbi un līdzekļi, kurus izdevās piesaistīt šīm nolūkam, nav pietiekoši. Vairākos novada ciemos daudzdzīvojamo māju iekšpagalmi un pārējās publiskās teritorijas (autostāvvietas, bērnu rotaļu laukumi, u.t.t.) pašlaik ir sliktā stāvoklī un atjaunotas tikai daļēji. Iecienītākajās vietās pie ūdeņiem gandrīz nav infrastruktūras, kas apdraud kā vidi, ta arī atpūtnieku drošību. Vecās pulcēšanas vietas pagastu centros (estrādes, centrālie laukumi u.t.t.) bieži vien ir nolaistā stāvoklī. Dažos lielos ciemos vispār nav iedzīvotāju pulcēšanas vietu (piemēram, Kalkūnu ciemā, kur 2012.gada vasarā dzīvoja 994 cilvēki (Kalkūnes pagasts) vai Tabores ciemā ar 310 iedzīvotājiem (Tabores pagasts).

Ļoti reti, kur ir organizētas ielu tirdzniecībai piemērotas vietas (piemērs – tirgus Višķu pagasts). Īpašas problēmas parasti saistās ar „zaļo” teritoriju kopšanu, uzturēšanu, renovēšanu – ielu stādījumi, stādījumi pie publiskām ēkām, senie parki un alejas (piemēram, Vaboles muižas parks).

Publiskās telpas labiekārtojuma pilnveidošanas problēmā pēdējā laikā aktīvi sāka piedalīties vietējie iedzīvotāji, tajā skaitā jaunieši, organizējoties biedrībās, kopienās – novadā parādījās jaunas atpūtas vietas, kuras izveidoja paši iedzīvotāji.

Novada telpas iekārtošanā trūkst vienotā stila (vienveidīgas norāžu zīmes, ielas gaismas ķermeņu formas, vienotā stila citu labiekārtojuma element- soliņi, lapenes, informācijas stendi u.t.t.)

Svarīga problēma ir pieejamības nodrošināšana līdz populārākajām publiskajām vietām – problēma ar sabiedrisko transportu, ar piebraucamo ceļu esamību vai to stāvokli u.t.t.

Publisko ūdensobjektu krasta līnijas teritorijas, it īpaši gar Daugavu, jāveido par publiski pieejamajiem.

Pie publiskās apbūves būtu jā pieskaita arī baznīcas, lūgšanas namus un citas reliģisko organizāciju ēkas, kuru novada teritorijā ir ļoti daudz. Šīs ēkas ir gan saietas vietas, gan novada kultūrvēsturiskais lepnums. Diemžēl, liela daļa no tām ir sliktā stāvoklī un arvien retāk tiek izmantotas. Nevienmēr ērta piebraukšana un labiekārtota apkārtējā teritorija veicina biežāku šo objektu apmeklēšanu.

Viena no populārākajām uzņēmējdarbības nozarēm novadā ir tūrisms. Tūrisma un atpūtas pakalpojumu piedāvājums vērsts arī uz novada un Daugavpils pilsētas iedzīvotājiem – aktīvas atpūtas iespējas, atpūta pie ūdens, atpūta lauku mājā u.t.t. Rezultātā novada teritorijā parādās un veiksmīgi attīstās publiskās apbūves teritorijas, kur tiek sniegts privātais piedāvājums – viesnīcu un atpūtas kompleksi Svences pagastā, Skrudalienas pagastā, Naujenes pagastā, Medumu pagastā, u.c.

Novada teritorijā samērā plaši pārstāvēta taku infrastruktūra, kuras palīdz pilnvērtīgāk izmantot un popularizēt novada dabas vērtības. Tās prasa periodisko uzturēšanu un uzlabošanu. Ir vairākas ieceres taku veidošanas tradīciju turpmākai attīstībai novadā.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ esošās teritorijas plānotas daudzfunkcionālai - izglītības, kultūras u.c. pakalpojumu attīstībai;
- ✓ īpašu uzmanība vēršama publiskās ārtelpas labiekārtojuma uzlabošanai.

13. KAPSĒTAS

Līdz ar bagātu apdzīvojuma vēsturi, novada teritorijā ir daudz kapsētu. Tās ir izvietotas gan ciemu teritorijā, gan mežā, gan lauku zemē. Dažreiz tā ir tikai vēsturiski nozīmīgu apbēdījumu vieta, dažreiz – aizmirstā kādas ģimenes kapu vieta. Bieži vien nav skaidra kapsētas robeža, līdz ar ko ir problemātiski atbildīgi izpildīt Aizsargjoslu likuma (05.02.1997.) prasības. Bieži vien nav dokumentālas informācijas par to, cik ilgi kapsēta vairs netiek izmantota, kas rada problēmas ar aizsargjoslas noteikšanu. Ne vienmēr apbēdījumu vietai ir oficiālas kapsētas statuss, līdz ar ko nav vienotas pieejas vietas nosaukuma izmantošanā. Lielās kapsētās ļoti noderētu ar apbēdīšanu saistītas palīgbūvju izbūve vai esošo atjaunošana.

Uz novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanas brīdi Daugavpiols novada pašvaldība uzsāka kapsētu un citu apbēdīšanas vietu inventarizāciju, kas palīdzēs precizēt šo teritoriju izmantošanas nosacījumus.

Pēdējā laika novada pašvaldība bieži saskarās ar kapsētām pieguļošo zemes īpašumu saimnieku vēlmēm apbūvēt savus zemes gabalus. Pašlaik spēkā esošie pagastu teritorijas plānojumi saturēja aizliegumu šādai darbībai aizsargjoslā ap kapsētu. Tomēr pašreizējā valsts normatīvo aktu redakcija, ņemot vērā jaunas būvtechnoloģijas un jaunus būvmateriālus, pieļauj būvdarbus šajā aizsargjoslā pie nosacījumiem, ka iespējams nodrošināt kvalitatīvu dzeramo ūdeni.

Novadā ir arī kapsētas, kurām ir kultūras pieminekļa statuss un/vai kurās apbēdīti mērua upuri (piemēram, Muntišķu senkapi (Mēra kapi) Līksnas pagastā).

Lielu ciemu tuvumā arvien aktuālāks kļūst jautājums par esošo kapsētu robežu paplašināšanu, kā arī par jaunu teritoriju rezervēšanu kapsētas ierīkošanai. Arī Daugavpils pilsēta cerīgi skatās uz novada teritoriju, meklējot ‘kapsētu problēmu’ risinājumus. Novada pašvaldība saņēma no Daugavpils pilsētas pašvaldības lūgumu izskatīt iespēju paplašināt Līģinišķu kapsētu. Bet šajā gadījumā iet runa par kapsētu, kura izvietota periodiski applūstošajā teritorijā un ap kuru vēsturiski izveidojas samērā blīva apbūve – ciems Peski-1. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.502 „Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika” (29.12.1998.) jaunas kapsētas ierīkošanai jāizvēlas vietas ar šīm nolūkam piemēroto hidrorēžīmu. Ņemot vērā kapsētas teritorijas izmantošanas specifiku un ar to saistītos apgrūtinājumus, ciemu teritorijas un vēsturiski blīvi apdzīvotās vietas nebūtu atbalstāmā izvēle jaunu kapsētu ierīkošanai.

Pēdējā laikā parādījās privātiniciatīvas par ģimenes kapsētu veidošanu, ko var vērtēt kā labu alternatīvo risinājumu organizēto kapu vietu deficīta situācijā. Tomēr jāņem vērā, ka kapsēta ir objekts, kuram saskaņā ar Aizsargjoslu likumu nosaka pietiekoši platu aizsargjoslu (parasti - 300 m) un tā ierīkošanu jāsašķir ar kaimiņu, uz kura nekustamo īpašumu attiecas šis apgrūtinājums. No otras puses, kapsēta ir specifiska funkcionālā teritorija, kuras ‘ietilpību’ (kapu

vietu skaitu) ierobežo noteiktie standarti. Līdz ar to zemes racionālas izmantošanas veicināšanai un lai ierobežojums būtu samērīgs, nav ieteicams kapsētas plānot mazās zemes vienībās, vienībās ar minimālo pieļaujamo platību.

14. DZĪVNIEKU KAPSĒTAS

Saskaņā ar Valsts zemes dienesta informāciju novada teritorijā bija 13 lopu kapsētas – Demenes, Skrudalienas, Salienas, Vecsalienas, Tabores, Naujenes, Sventes, Līksnas, Maļinovas, Nīcgales, Višķu pagastā. Pašlaik tiek uzskatīts, ka neviena no tām netiek izmantota dzīvnieku līķu aprakšanai. Dažas no tām ir rekultivētas, dažas – nekad nepastāvēja kā oficiālas dzīvnieku kapsētas. Tomēr abos gadījumos tās ir apbūvei nelabvēlīgas teritorijas. Novada teritorijā ir arī dzīvnieku kapsētas, kurās ir aprakti ar Sibīrijas mēri nobeigušies dzīvnieki (Līksnas pagasts).

Līksnas pagastā valsts mežu teritorijā izveidojās nesankcionēta dzīvnieku kapsēta, kur pilsētas iedzīvotāji aprok kaķu, suņu un citu lolojumdzīvnieku līķus. Pašlaik tā aizņem jau pietiekoši lielu platību.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Pieļaut aktīvāku, bet vides kvalitātes ziņā drošu kapsētām pieguļošo teritoriju izmantošanu
- ✓ Izskatīt jaunu kapsētu izveidošanas iespējas

15. PASAŽIERU PĀRVADĀJUMI

Uz Daugavpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes pabeigšanas brīdi Daugavpils novada maršruta tīklā bija 39 maršruti. Maršruta tīkls izveidots, lai apmierinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem. Reģionālajam vietējās nozīmes maršruta tīklam jānodrošina iespēju apmeklēt izglītības iestādes, ārstniecības iestādes, darbavietas, valsts un pašvaldību institūcijas to normālajā (vispārpieņemtajā) darba laikā.

Sabiedriskā transporta pakalpojumi ir ļoti nepietiekoši, lai nodrošinātu aktīvus savienojumus gan ar Daugavpils pilsētu, gan starp novada centriem. Sabiedriskā transporta pakalpojumus finansē valsts, atbilstoši valsts budžetā paredzētajiem līdzekļiem. Tomēr finansējums ar katru gadu samazinās. Bet nepietiekošs sabiedriskā transporta pakalpojums ierobežo iespēju attīstīt novada kultūras, sporta piedāvājumus, kā arī tūrisma un citu uzņēmējdarbības piedāvājumus.

Daugavpils novada maršruta tīklu apkalpo SIA „Daugavpils AP” un apakšuzņēmējs IK „Miks-S” un SIA „Dautrans”.

Vasaras periodā dažos maršrutos ir jūtas pasažieru pieplūdums – pateicoties vasarnīcu iemītnieku aktivizēšanai. Piepilsētas pagastos iedzīvotāji aktīvi izmanto Daugavpils pilsētas maršruti.

16. RAŽOŠANAS APBŪVE

Pašlaik spēkā esošajos pagastu teritorijas plāņos visu veidu ražošanas objektu izvietošana ir atļauta tikai vienā funkcionālajā zonā, neatkarībā no ražošanas procesa specifikas, apjoma vai kaitīguma apkārtējai videi – „Ražošanas apbūves teritorijas”. Izņēmuma kategorijā ir

izdalīti lauksaimniecības produkcijas pārstrādes uzņēmums, jo tā pastāvēšana ir atļauta arī funkcionālajā zonā „Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas”, kur kā palīgizmantošana atļauta arī darbība, saistītā ar vieglo ražošanu. Tik stingra nostāja ir nopietns šķērslis uzņēmējdarbības attīstībai novada teritorijā. Tajā pašā laikā vietējie iedzīvotāji nejūtas pasargāti no lielfermu būvniecības sava mājokļa tuvumā. Turklāt novada ciemos pašlaik ir liels neizmantoto telpu, ēku, būvju piedāvājums. Dažviet tās jau ir tikai drupas.

Paslaik ražošanas jomā strādājošo Daugavpils novada teritorijā nav daudz. Faktiski novadā ražo, realizē produkciju un sniedz dažāda veida pakalpojumus 357 uzņēmumi un 126 piemājas saimniecības (pagastu lauku attīstību speciālistu dati pēc uzņēmumu aptaujas, 2011). Ir uzskaitīti 20 (4.48 %) mazo uzņēmumu un 7 (1.24%) vidējie uzņēmumi. Apkopojot informāciju par Daugavpils novadā piedāvātajiem pakalpojumiem un saražoto produkciju, īpatnību gūst piena ražošana, kas aizņem 1/3 no visas saražotās produkcijas pagastos, turklāt novadā tiek ražots arī bioloģiskais piens. Vienādu procentuālu sadalījumu ieņem graudkopība, gaļas realizācija un lopkopība, kas sastāda 16%, 15% un 14% no kopējā piedāvājuma. Pārējās ražošanas tirgus nišas aizņem tādas nozares kā dārzkopība, kokapstrāde, biškopība, viesu nami, kafejnīcas/veikali, mazumtirdzniecība, transporta pakalpojumi.

Lielāka daļa ražošanas uzņēmumu izmanto jau esošos ražošanas vai tehniskā nodrošinājuma objektu apbūves teritorijas. Spēkā esošajos pagastu teritorijas plānojumos kā ražošanas apbūves teritorijas ir piedāvātas arī no padomju laikiem pārmatotas bijušo lauksaimniecības tehnikas darbnīcu un fermu teritorijas. Ievērojami lielu ražošanas teritoriju novada nav. Tās pārsvarā koncentrējas ap Daugavpils pilsētu – Naujenes, Laucesas, Kalkūnes pagastos. Lielākas no rūpniecībai paredzētajām teritorijām ir Nīcgales keramzīta rūpnīcas teritorija (Nīcgales pagastā) un teritorija, kura ir rezervēta naftas pārstrādes rūpnīcas (ar jaudu 7,875 mljn.t izejvielu gadā) izbūvei Laucesas pagastā. Abu teritoriju attīstībai būs nepieciešams lokālplānojums vai detālplānojums.

Novada teritorijas plānojuma risinājumi:

- ✓ Veidot elastīgāku, uzņēmējdarbības attīstībai piemērotāku funkcionālo zonējumu, nodrošinot apdzīvoto vietu piepildījuma dažādošanu un līdz ar to veicinot to ilgtspēju, nepasliktinot vides kvalitāti iedzīvotāju dzīves vietās
- ✓ Ņemot vērā Daugavpils novada izvietojumu, esošo infrastruktūru, plānojumā piedāvāt tādus risinājumus, lai piepilsētas pagastos ar vēsturiski izteikti attīstītām ražošanas teritorijām un multitransporta iespēju pieejamību (Naujenes un Kalkūnes pagasts) rūpnieciskās apbūves teritorijās būtu iespēja izveidot ekonomisko zonu ar loģistikas pakalpojumu klāstu pierobežas zonas tranzītkravu apkalpošanai un pilsētas un novada uzņēmēju atbalstam.

17. TERITORIJAS PLĀNOTĀS (ATĻAUTĀS) IZMANTOŠANAS ZONĒJUMS

Novada teritorijas izmantošanas nosacījumiem jābūt par pamatu ilgstošai, stabilai novada ekonomiskai attīstībai, nodrošinot atbilstošu dzīves līmeni, izmantojot novadā esošos resursus, ievērojot tradīcijas, apzinot kultūrvēsturisko mantojumu un veicinot tā saglabāšanu, regulējot būvniecības attīstību.

Lai padarītu novada teritorijas izmantošanu elastīgāku, lai diferencētu un apvienotu šobrīd noteiktās atšķirīgās prasības pret būvniecību pagastu teritorijās, nodrošinot ilgtspējīgas un līdzsvarotas attīstības veicināšanu, Daugavpils novada teritorijas plānojumā 2012.-2023.gadam tiek noteikts sekojošs teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas zonējums, kurā ir ņemti vērā

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā izstrādes stadijā esošā teritorijas funkcionālā zonējuma un atļautās izmantošanas vienotās klasifikācijas priekšlikumi un 2013.gada 30.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” normas (sk.8.tabulu).

8.tabula

	Zonas tips	Funkcionālā zona	Definīcija
1.	APBŪVĒTA TERITORIJA	SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJA /DzS/	Nodrošinātu mājokļa funkciju savrupam dzīvesveidam, paredzot atbilstošu infrastruktūru
2.	APBŪVĒTA TERITORIJA	MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzM/	Funkcionālā zona ar apbūvi līdz trim stāviem, kas noteikta ar mērķi nodrošināt mājokļa funkciju, atbilstošu inženiertehnisko apgādi un pakalpojumu klāstu.
3.	APBŪVĒTA TERITORIJA	DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzD/	Funkcionālā zona ar apbūvi vairāk par trim stāviem, kas tiek noteikta ar mērķi nodrošināt mājokļa funkciju, atbilstošu inženiertehnisko apgādi un pakalpojumu klāstu.
4.	APBŪVĒTA TERITORIJA	JAUKTAS CENTRA APBŪVES TERITORIJA /JC/	Noteikta ciemos, kur vēsturiski izveidojies plašs jauktu izmantošanu spektrs un kas kalpo kā ciema vai apkaimes centrs, kā arī apbūves teritorijās, kuras nākotnē plānots attīstīt par šādiem centriem. Jauktas apbūves teritorija ir paredzēta daudzveidīgai izmantošanai, kas ietver savstarpēji saderīgas funkcijas – mājokli, publisko un komerciālo funkciju.
5.	APBŪVĒTA TERITORIJA	PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA /P/	Noteikta, lai nodrošinātu gan komerciālu, gan nekomerciālu publiska rakstura iestāžu un objektu izvietojumam un funkcionēšanai atbilstošu teritorijas organizāciju, apbūves struktūru un transporta infrastruktūru
6.	APBŪVĒTA TERITORIJA	RŪPNIECISKĀS APBŪVES TERITORIJA /R/	Noteikta, lai nodrošinātu rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko

			apgādi un transporta infrastruktūru
7.	APBŪVĒTA TERITORIJA	TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRAS TERITORIJA /TR/	Noteikta, lai nodrošinātu transporta infrastruktūras tīklu un objektu izbūvei, uzturēšanai un funkcionēšanai atbilstošu teritorijas organizāciju un inženiertehnisko nodrošinājumu. visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu lidostu un ostu uzņēmumu darbību un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un inženiertehnisko apgādi
8.	APBŪVĒTA TERITORIJA	TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA /TA/	Noteikta, lai nodrošinātu inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu izbūvei, uzturēšanai, funkcionēšanai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un transporta infrastruktūru.
9.	NEAPBŪVĒTA TERITORIJA	DABAS UN APSTĀDĪJUMU TERITORIJA /DA/	Noteikta, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves
10.	NEAPBŪVĒTA TERITORIJA	MEŽU TERITORIJA /M/	Noteikta, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai
11.	NEAPBŪVĒTA TERITORIJA	LAUKSAIMNIECĪBAS TERITROIJA (L)	Noteikta ciemos un ārpus tiem, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes kā resursa racionālu un daudzveidīgu izmantošanu visu veidu lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem

12.	NEAPBŪVĒTA TERITORIJA	ŪDEŅU TERITORIJA /Ū/	Noteikta, lai lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai.
-----	--------------------------	----------------------	---